

Koroška Kronika

IZDAJA P. W. B. — BRITANSKE ZASEDBENE ŠILE V AVSTRIJI

Številka 23

Celovec, 21. decembra 1945

Cena 15 grošev

MIR LJUDEM NA ZEMLJI

Tisti čas je izšlo povelje od cesarja Avgusta, da se popiše ves svet. To prvo popisovanje se je vršilo, ko je bil kvirinijski cesarski namestnik v Siriji. In hodili so se vsi popisovati, vsak v svoje mesto. Šel je torej tudi Jožef iz Galileje, iz mesta Nazareta, v Davidovo mesto, ki se imenuje Betlehem — bil je namreč iz hiše in rodovine Davidove — da bi se popisal z Marijo, svojo zaročeno

ženo, ki je bila noseča. Ko sta bila tam, se ji je dopolnil čas poroda. In porodila je sina prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jaslje, ker zanj ni bilo prostora v prenočišču. V prav tistem kraju pa so pastirji prenočevali pod mišim nebom in bili na nočnih stražah pri svoji čredi. In glej, ange! Gospodov je pristopil k njim in božja svetloba jih je obsvetila in silno so se prestrašili. Angel

jim je rekel: Ne bojte se; zakaj, glejte, oznanjam vam veliko veselje, ki bo za vse ljudstvo: Rodil se vam je danes v mestu Davidovem Zveličar, ki je Kristus Gospod. In to vam bo v znamenje: Našli boste dete, v plenice povito in v jaslje položeno. — In v hipu je bila pri angelu množica nebeške vojske, ki so Boga hvalili: Slava Bogu na višavah in na zemlji mir ljudem, ki so blage volje.

„Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje“ so peli angelci prvo Sveto noč na Betlehemskih poljanah. Bilo je to v času, ko so narodi pričakovali Odrašenika, Boga-človeka, ki bo oznanil ljudem mir in ljubezen. Stoletja so minula, a še vedno, morda danes bolj kot kdaj koli pričakujejo milijoni in milijoni Glasnika miru.

Božič, praznik miru in sprave je prišel. Praznik odpustanja in pozabljenja, praznik sreče, dan družin. Kako dolgo smo ga pričakovali. Daleč nekje v meglenem spominu še vidimo sliko zadnjega mirnega Božiča, a za njim sama tema, samo razdejanje in bolečina. Preko mirnih domov so drdrali tanki, družine so se razteple, sovraštvo je preplavilo svet in zaprlo pot božičnim praznikom.

Letos se je Božič zopet vrnil. Po dolgih letih bomo zbrani v krogu svoje družine pričakovali polnočnico in nikogar ne bo, ki bi nas na ta dan motil. Ob jaslicah bomo obujali spomine na preteklost in z dišečim kadilom zabrisali spomine težkih dni. Znova bomo zaživel, znova vzbudili v sebi človeka, ki je bil tako dolgo prekrit s strastmi živali, da smo skoro pozabili, da smo vendar le ljudje in ne kaj drugega. Hvaležno bomo v naših srcih prižgali lučko Njemu, ki nam je naklonil tako zaželjeni mir.

„Sveta noč, blažena noč“, bodo peli zvonovi, in kako ganljivo bo, ko si bosta na sam božični dan segla sprta soseda v roke in pozabila na sovraštvo, in ko bo hčerka pro-

sila mater odpustanja. Tam v dalji pa se bo morda sin med polnočnico spomnil svojih staršev. V mislih bo pohitel med svoje drage, sklonil pred njimi glavo in rekel: „Odpustite“. In oni? S solzami v očeh ga bodo

sprejeli in ena sama beseda — „O nikar“ — kot da bi bili oni vsega krivi, jim bo prišla preko ustnic — in vse bo pozabljeno. Saj danes je Sveti večer.

Da, Sveti večer! A ne za vse! Le oni, ki so se nanj pripravili, le oni, ki so ga pričakali s čistim srcem in lepimi mislimi, ga bodo čutili. Njih srca bo napolnil mir in topla jim bo, pa čeprav bodo morda v nezakurjeni sobi in brez potic delali jaslice. Tudi ti bodo čutili božični mir, tudi za te je bil rojen Kristus, da morda je prav zaradi teh prišel na svet.

In mi? In naš Božič? Različno ga bomo pričakali. Nekateri v krogu svojih družin, drugi zopet daleč od najdražjih, nekateri v toplih sobah in pri polni mizi, drugi pa na mrazu, lačni in slabo oblečeni, ki se bodo zasililo le pri polnočnicah pogreli, tretjim pa bo božično veselje grenil spomin na padlega brata ali očeta, in zopet drugi bodo s hrepenejem mislili nekje daleč v tujini na svoje domove. Toda, naj bo tako ali tako, Božič bo za nas vse. V mislih bomo združeni pri jaslicah, mi doma, drugi Bog ve, kje po svetu in končno tudi oni, ki ne živijo več...

Za en večer, ali pa vsaj par ur bomo zaprli hišna vrata in ob jaslicah, okrog katerih se bomo zbrali stari in mladi iz naše hiše, bomo začutili ono toploto prazničnega dneva, ki napolnjuje srca skromnih in ponižnih, in ki daje moč, da morejo milijoni in milijoni kljubovati viharjem življenja.

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE!
IN SREČNO NOVO LETO
VAM ŽELI „KOROŠKA KRONIKA“

Eno leto pa svetu — med vojna in mirom

1. DO NEMŠKE KAPITULACIJE

Prav pred letom dni so nemške armade s skrajnim naporom svojih sil poslednjič in brez uspeha poskušale preokreniti bojno srečo. Zavezniške armade so z velikimi silami stale le malo od Rena in že tedaj skoraj docela uničeno mesto Köln v središču bojne črte je stalo pred padcem. V tem kritičnem položaju sta se Hitler in nemško vojni vodstvo odločila, da tvegata zadnji polizkus. Z močno armado, v kateri je sodelovalo vsaj 12 oklopnih divizij, sta začela malo nižje od najbolj ogroženega odseka fronte silno ofenzivo, katere prednje osti so vdrle globoko v belgijsko področje Ardenov z namenom, zavzeti Liege ter presekat zavezniški armadam vse dovodne žile. Na področju pri Liegeu ter na glavno zavezniško dovozno pristanišče Antwerpen se je poleg številnih izstrelkov V1 pričela vsipati tudi toča močnejših raketnih izstrelkov V2. Posledica te nemške ofenzive je bila, da je bil zavezniški naval z zahoda na samo notranjo obrambno črto Nemčije odložen za dva meseca. Göbbels in Hitler sta ob močnih odsevih kratkotrajnega uspeha ofenzive za božič oziroma za novo leto imela še zadnjo priliko, povedati že za vse olopelemu ljudstvu nekaj bodrilnih besed ter prižgati v srceh fanatičnih strankinih zaslepljenecv še enkrat skromno lučko novega upa.

Toda zaman. Po prenestitvi nekaterih zavezniških armad je bila ofenziva v Ardenih koncem januarja popolnoma ustavljena, preden je dosegla postavljeni strateški cilj. Ustavilo jo je splošno pomanjkanje pogonskih in prometnih sredstev, demoralizacija vojaštva ob zavesti izgubljenih vojn in srčita zavezniška obramba. Najdragocenejši človeški in stvarni material je bil žrtvovan za to, da so vojne strahote na zahodu trajale dva deseca dalj kot je bilo to potrebno. Če pa pomislimo, da je zaradi ofenzive v Ardenih, ki je bila popolnoma prestižnega značaja, ostala vsa vzhodna fronta le nezadostno zasedena, istočasno, ko je bila nemška fronta v Apeninih brez dvoma sorazmerno premočna, potem si lahko predstavljamo, koliko manj strahot in žrtv bi zahtevala okupacija vzhodnih nemških dežel.

Dočim so zimo v prejšnjih vojnih letih 1941—1944 označevali predvsem boji na vzhodu, je zadnja zimo pričakovana sovjetska ofenziva izostala. Vzhodna fronta je še v februarju potekala globoko po ravninah Poljske, na Karpatih ter pri Budimpešti, ki je padla prav ob koncu leta v roke rdeče vojske. Ko so ogromne mase rdeče armade šele koncem februarja nastopile svoj pohod, jim ni stala nasproti več nobena omembe vredna stranjna nemška fronta z izjemo one v utrjenem pasu Vzhodne Prusije. Na posameznih rekah zamišljene in improvizirane obrambne črte so bile prebite, preden so se mogle organizirati in Nemci prav nič niso občutili blagodati kratkih zvez iz domovine do fronte, kakršno prednost jim je premnogokrat prikazoval v svojih zadnjih člankih dr. Göbbels. Brez dvoma bi bili vsi zadovoljni z nekoliko daljšimi zvezami, samo da bi vojna vihra ostala dalj od njih. Resnejši boji na vzhodu so bili poleg onih v Vzhodni Prusiji le še na prostoru med Budimpešto in Dunajem, ki je padel v pouličnih bojih za veliko noč, ter po sovjetskem vdoru v širši ter kasneje v ožji obrambni pas Berlina.

Nemška protiofenziva iz prostora pred Dunajem za razbremenitev bojišča pri Budimpešti zaradi premajhnih sil ter zaradi slabe improvizacije ni uspela. Poleg katarstrofe, ki je zadela nemške armade na kopnem, je zavezniško letalstvo iz zraka onesposobilo dobesedno vse prometne zveze v zaledju, saj je že začetkom spomladi razdalja med posameznimi bojišči komaj še zadostovala za en polet. Razdejanje, ki je po krivdi zaslepljenih voditeljev naroda prišlo nad nemške, pa tudi nad tedaj že zasedene dežele, je neizmerno. Slabotni Führer ni upal pogledati v obraz podobe iznakaženega naroda. V razvalinah Berlina si je izbral svoj grob, ne da bi se za vsa zla dela mogel skriti pred sodbo zgodovine in pravičnega Boga, čigar Previdnost se ni dala izzvati po njegovih vedno bolj pogostih, a nevednih klikih. Njegov oproda Göbbels, varljiv tolmач svetovne zgodovine, mu je sledil v obupu, ne da bi kazalec zgodovine le za hip obstal ob njuni družni smrti. Deset dni so trajale kapitulacije poraženih nemških armad na vseh evropskih bojiščih. Nemški vojak, ki je s tolikim prezirom proteptal in razrušil tih družinski dom tolikih narodov, ki je v svoji oholosti sejal srd in vihar in ogenj in smrt štrom Evrope, je bil osramočen postavljen na okrvavljena in opustošena polja lastne dežele. Pravični Bog je zagrabil za bič, ki ga je spletel nemški narod in ga zavil tudi nad njim.

2. PO ZLOMU NEMCIJE

S popojno predajo nemških armad ter s končano zasedbo vsega nemškega ozemlja pa meči še vedno niso bili potisnjeni v nožnico. Na Daljnem Vzhodu, skoraj prav na

nasprotnem koncu sveta je še eden izmed treh članov zlomljene osi Rim—Berlin—Tokio križal meče s svojimi močnejšimi nasprotniki. Po popolnem zavzetju otočja Filipinov ter izkrcanju ameriških sil na skrajnem južnem koncu japonskega otočja je bilo jasno, da bo preje ali sleje napočil trenutek, ko bodo na neznanem, pa strateško gotovo najpomembnejšem mestu, zavezniške sile udrele pred vrata cesarske prestolice Tokia. Velike in preizkušene armade z evropskih bojišč so bile na potu, da bi pomagale izvršiti to nalogo. Desettisoči nemških ujetnikov so po velikih pristaniščih na zahodu pomagali vkrcavati nepregledno množino orožja ter bojne opreme na ladje, namenjene na Daljni Vzhod. Toda medtem je človeški um ter njegova tehnika prehitela ladje in letala in čas Izum atomske bombe ter njena prva preizkušnja nad dva nesrečnima japonskima mestoma je zapečatila tudi usodo japonskega naroda. Kapitulaciji, ki jo je ponudil cesar, je sledila postopna zasedba matičnih japonskih otokov ter od Japoncev okupiranih ozemelj tisoče kilometrov daleč od državnega središča. Če omenimo, da še danes ni končana demobilizacija japonske vojske ter da še niso prevzeta od zaveznikov vsa doslej japonska ozemlja, potem šele lahko prav presodimo dimenzije, obseg, v katerem so se vodile vojaške operacije v tej vojni. Po krivdi militarističke klike, ki je hotela razširiti svoja imperijalistična krila nad neizmernimi ozemlji drugih narodov, bo zatonila dežela vzhajajočega solca v temi nesreče in obupa in iz dežele smehljaja bo postala dežela vzdihljaja. Cesar, ki ga je ljudstvo častilo kot Boga, bo postal človek ter bo moral mnogo razmišljati, kaj naj stori, če naj narodu ohrani vsaj neznanen del blagostanja, katerega bi se brez nasilne vojne lahko veselil.

Ne more biti nobenega dvoma o tem, da je preposti človek po vsem svetu zlasti zadnja meseca vojne vedno bolj hrepeneče zrl v dozdnevno nedosegljivi cilj: konec vojne. Trpljenje narodov se je z dneva v dan stonjevalo. Ob pomanjkanju vsega potrebnega za ohranitev golega življenja se je še vedno bolj širilo nasilje nad duhom in telesom, vedno novi udarci so padali nad razbičano Evropo in vedno nova žalost je zakrivala človeške obraze. Zlasti trpljenje malih narodov v tej dobi bo šlo v zgodovino kot nema priča in točnik. Kajti sedanjí čas še ni prinesel prilike in ne ustvaril ustave, ob kateri bi ti narodi mogli razkriti svoje razžaljeno srce. Mir, skrivnostna pesem božične noči, je zanje še danes nerazumljiv zvok, ki se iz omotice zmedenih dni prikrađa na njihova ušesa, da jim vzbujeno žalost.

3. NA POTI K CILJU

Še pred koncem vojne v Evropi se je v San Franciscu v Severni Ameriki zbrala skupščina odposlancev vseh narodov, ki so tedaj bili v vojni proti sili osi. Skupščina je bila pripravljena že na predhodnem sestanku državnikov v Dumbarton Oaksu koncem leta 1944. Po dolgotrajnih razpravah je skupščina sprejela besedilo ustanovne listine „Združenih narodov“, kakor so to novo organizacijo nazvali, ki naj služi najvišjemu cilju vseh teh narodov, ohraniti mir. V uvodu listine postavljajo Združeni narodi namen, zaradi katerega so ustanovili organizacijo: obvarovati bodoče rodove pred strahotami vojne, utrditi vero v človeške pravice, dostojanstvo človeške osebnosti, enakopravnost velikih in malih narodov, zagotoviti pravičnost in spoštovanje pogodb ter pospeševati socialni napredek.

Organizacija združenih narodov (UNO) je v svojem delu v teku zadnjih šest mesecev že toliko napredovala, da so že vse države članice potrdile (ratificirale) njeno ustanovno listino ter prevzele iz nje izviračo obveznost. Prav zadnji mesec se vrši v Londonu sestanek pooblaščenecv vseh držav, ki sklepa o zadnjih pripravah za prvo glavno skupščino organizacije, ki se bo vršila sredi januarja; kot sedež organizacije so bile določene Združene države Severne Amerike. Medtem se vrše še vedno razgovori zlasti med državniki „velikih treh“, Anglije, Amerike in Sovjetske zveze, ki nosijo glavno odgovornost za preureditev sveta ter s tem za bodoči svetovni mir. V tak okvir spada tudi sedanjí sestanek treh zunanjih ministrov v Moskvi. Na teh sestankih se obravnavajo predhodno posebno kočljiva vprašanja, za katera bi obstajala nevarnost, da bi povzročila v komaj in z velikimi težavami ustanovljeni organizaciji nesoglasja ali razkol.

Kot posledica končane vojne v mnogih državah so prišli na oblast režimi, ki niso v skladu z voljo ljudstva. Ljudstvo v teh deželah nima niti prilike, da bi svobodno, neovirano in brez strahu izjavilo svojo voljo. Vse to pa je bistveni znak fašizmov, pri čemer ni važno, ali prihaja tako nasilje od leve ali od desne.

Ozemlja, ki jih je okupirala sovjetska vojska, označuje kot najbistvenejši skupni znak prizadevanja za enotno državno vodstvo, ki naj bo v rokah enotne ljudske ali antifašistične fronte. Kdor hoče zastopati drugo mnenje, kot enotno osnovana državna stranka, ima težave.

Državna oblast na teh ozemljih je pod močnim pritiskom in vplivom z vzhoda, privilegirani element v državah je majhen del prebivalstva, ki se običajno označuje z nazivi iz vojne dobe kot „osvobodilno“ ali „odporno“ gibanje. Zakonodaja v teh deželah hiti z izdajanjem različnih zakonov, ki skušajo vedno bolj prililiti socialno življenje v državi onim razmeram, ki vladajo v njihovi veliki zaščitnici, Sovjetski zvezi.

Na drugi strani se polagoma, pa tem bolj solidno oblikuje politično življenje v vrsti držav, ki so jih osvobodile armade z zahoda. Nujno se med obema skupinama držav ter tudi med obema deloma velike vojne zveze pojavljajo napetosti in motnje, ki preje niso bile predvidene. Nobenega dvoma ni, da so te napetosti deloma izraz pretirane skrbi za lastno varnost, ki po tako popolnem porazu fašizma pač ne more biti že zopet ogrožena, deloma pa tudi odsev tih borbe za politično in gospodarsko premoč, ki se instinktivno pojavlja med zmagovalci. Evropsko ravnotežje sil, ki je bilo zaradi teheranskih in poznejše jaltskih sklepov močno porušeno v korist vzhoda, skušajo zahodne države zopet vzpostaviti. Odtod različni nazori o ureditvi premnogih poveljnih vprašanj, odtod razlike in zastoj v političnem razvoju, odtod motnje, ki zavirajo obnovo sveta. Iznajdba ter preizkušnja atomske bombe v tem položaju ne vpliva v smeri razčiščenja v smislu prijateljstva med zaveznicami. Pač pa na eni strani zavest ogroženosti, na drugi zavest tehnične in vojaške prednosti za primer, če bi bilo treba še vedno s silo uveljavljati demokratična načela, ustvarja ugodne pogoje za uspešne razgovore. K vsem pride še neoporečna dobra volja ter iskrena pripravljenost za ohranitev pravičnega miru, ki jo dokazujejo ponovne in odkritosrčne izjave velikih državnikov zahodnega sveta, Trumana, Atleeya, Bevina in Byrnosa.

Zaradi tega smemo pričakovati, da bodo ponovni razgovori med državniki končno vodili do tistega uspeha, ki je potreben, da se lahko prične vsaj z najnujnejšo obnovo sveta. Kajti če naj dosedanji kaos ostane še naprej, potem res ni drugega izhoda, kakor da se svet prerodi o novem morju krvi, ki bi tekla v novih revolucijah in vstajah, dokler pač človeštvo ne bo doseglo občutka vsaj neke varnosti in miru. Kdo bi obstal, če bi se v resnici to zgodilo, o tem pač ne gre ugibati nam, temveč tistim znančcem, ki bodo morda v jasni luči gledali, za čemer mi tipamo v temi. Eno pa je gotovo, da čaka velike narode in njihove odgovorne državnike še veliko delo in trud, saj še dolgo niso izpolnjena načela in slovesne obljube atlantske karte, še vedno trpe narodi v sponah sužnosti, še vedno so lačni svobode in kruha, ki naj bi bila pravično razdeljena med vse ljudi, ki so dobre volje. Naj nas blaženi mir božične noči navdaja s trdno vero v vstajenje in življenje novega človeka. Naj pride med narode zopet zaupanje in naj izgine vse, kar je ustvarila ali razširila vojna: zločin, umor, žalost in beda, greh in krivica. Da je vse to velika in težka naloga je jasno. Toda v pravilnem spoznanju položaja je dejal predsednik Truman, ko je proglasil 12 načel svoje zunanje politike: „Morda bo to dolgo trajalo, toda velična naloga je vredna, da potrpiamo tako dolgo, dokler ne bo rešena.“

4. POGLED PO EVROPI

Današnja povojna Evropa niti po svoji politični zgradbi niti po svojem snovanju ne kaže znaka povojne Evrope. Zunanji vidjez je marveč mnogo bolj vojnega značaja, čeprav je prenehalo grmenje topov. Kljub različnim pospešenim pripravam za oživiljenje organizacije „Združenih narodov“ se ustvarjajo ali celo že obstoje regionalni bloki držav, med njimi zlasti dva izrazita bloka: vzhodni in zahodni. To ločitev je danes celo močnejše izražena, nego ločitev med državami zmagovalkami ter poraženimi. V tem je treba videti pomembno razliko nasproti stanju po letu 1918, v tem pa je tudi bližnja kal nevarnosti novega spopada. Zaradi tega občutek negotovosti, ki nas spremlja v novo leto, ni popolnoma neutemeljen. Toda prav tako ni bila utemeljena pretirana črnoglednost, kajti končno so vendarle narodi tisti, ki odločajo o pripravljenosti za vojno in mir, in skoraj ni nobenega dvoma, kam bi se narodi odločili.

Anglija, ki je po zlomu Francije v letu 1940. v težavni obrambi mnogo mesecev sama vzdržala naval tedaj še svežih armad

osnih držav, skuša kot zmagovalka v zboru združenih narodov najti odgovarjajoče odgovorno mesto, na znotraj pa svoj novi obraz. V volitvah, ki so se kot prve po končani vojni vršile v mesecu juliju, je narod v obeh ozirih pokazal svojo voljo: Churchill kljub svojim nespornim zaslugam za dobljeno vojsko se je moral umakniti voditelju delavske stranke Atleeyu, ki je z mladostnim zaletom povedel svojo stranko do veličastne zmage. Če nas vse ne vara, za tako za nas nenavadno odločitev ni bil brez pomena izraziti politični instinkt, ki odklikuje lahko le narod s stoletno demokratično tradicijo; po izmenjavi odgovornih državnikov naj bi se tako popravile izgube, ki jih je morda pod silo vojnega pritiska moral sprejeti britanski imperij nase. Novi ljudje z novimi pooblastili vsega naroda bodo lahko rešili in pridobili mnoge izgubljene in nove položaje v svetu.

V notranji politiki leži povdarek delavske zmage brez dvoma na radikalnejšem in naprednejšem socialnem programu stranke. Odkrite in preproste besede prvih strankin voditeljev, ki ne prikrivajo stopnje obubožanja države, kažejo trdno voljo, dvignili življensko raven malega človeka. Zaradi jasnosti ter zaradi dognanosti tega socialnega programa, katerega dobrote naj bi Vel. Britanija posredovala tudi drugim narodom, se vnaema tudi v drugih deželah Evrope val navdušenja in simpatij za podobne reforme. Ne bo v škodo narodom Evrope, da bodo — čeprav po posredovanju vojaške zasedbe — prišle med nje ideje in moralna vrednote velikega naroda, ki se mora, prav tem za hvaliti za svojo veličino. Morda po obširni ter nesebični aplikaciji teh idej izginita marsikatera očina našega značaja.

Po smeri notranje političnih tendenc tvorita Francija in Italija zopet soroden blok držav. Čeprav v Italiji še ljudstvo ni imelo prilike, v volitvah izraziti svoje mnenje, vendar je značilno za obe državi zbiranje konstruktivnih sil krščanske demokratske smeri na vodstvu državnih poslov. V obeh državah pripada danes tem silam vodilna vloga pri oblikovanju nove državne organizacije. Če nas tak razvoj ne prese- neča v Franciji, ki kot zmagovalka lahko hitreje računa na gospodarsko obnovo uničene države, pa je tem bolj omembe vredno v Italiji, kjer težki pogoji premirja že itak razvorno gospodarsko moč naroda slabe in s tem ustvarjajo ugodnejša tla za socialne prevrate večjega obsega.

V zunanji politiki karakterizirajo Francijo močna in vztrajna prizadevanja njenega voditelja generala de Gaullea za vzpostavitev nekdanje moči in veljave. Morda so uničena vojne povzročila, da ta prizadevanja ne morejo biti vedno popolnoma uspešna. Ključni položaj za ohranitev svoje svobode in varnosti gleda Francija v doseg določene vpliva pri upravi nemškega Porurja, v katerega industrijski sposobnosti čuti trajno ogrožanje lastne eksistence. Kako daleč bo tu mogla uveljaviti svoje zahteve, bomo kmalu videli. Vsekakor zaenkrat stališče ostalih zaveznikov nasproti tem zahtevam ni naklonjeno, kajti poruhrski industrijski potencial z izjemo onega, ki je služil militarističnim namenom, hočejo ohraniti kot najvažnejšo življensko rezervo nemškega naroda.

Zunanje politična prizadevanja druge latinske države, Italije, ki jo je ponesrečila fašistična politika v osi Rim—Berlin pahnila s stopnje velesile na stopnjo male ter docela obubožene države, grede za tem, da od oze- mejske posesti države reši vsaj glavne pokrajine matične dežele. Kar posebej zanima Slovence, je vprašanje Trsta in Primorske. V tem pogledu je treba omeniti pomembno dejstvo, da je v teku leta odgovorna italijanska vlada ponovno izjavila, da je Italija po letu 1918, krivično okupirala velike dele slovenskega ozemlja. En del tega je italijanska vlada prostovoljno pripravljena vrniti. Dokončna ureditev spornih mej je seveda pridržana za čas sklepa mirovne pogodbe z Italijo. Septemberski sestanek zunanjih ministrov petih velesil v Londonu je sicer v ta namen pripravil poseben postopek, toda zaradi razbitja konference se že sprejeti sklepi niso izvedli.

Enako kot z Italijo se tudi vprašanje mirovni pogodbe z Romunijo, Bolgarijo in Ogrsko ni premaknilo z mrtve točke že od septemberskega sestanka v Londonu. Težava je v tem, ker Sovjetska zveza ne pristane na to, da bi sodelovali pri sklepanju pogodb s temi državami tudi Francija in Kitajska. Kaže, da je globlji razlog tak, da ob navzočnosti samo „velikih treh“ namesto „velikih petih“ Sovjetska zveza računa z mnogo večjo verjetnostjo zmage njenega stališča, da naj bo namreč ves Balkan predvsem njena domena, da naj bo na tem prostoru odločilen predvsem njen vpliv. Pri tem se opira na določene predpavice, ki so ji bile od zahodnih zaveznikov priznane na tem prostoru za čas vojne na konferenci v Teheranu.

Jugoslavavija je po soglasnem sklepu pravkar postavljene narodne skupščine spre- menila ustavo, odpravila kraljevino ter pripravila tako obliko države, ki upravičuje sklep, da se pripravlja na vstop v širšo državno

zvezo. V tej zvezi bo zanimivo, zasledovati v prihodnjih tednih politični razvoj v sosedni Bolgariji. O imenovanju novih poslancev zunanjih držav v novi republikanski Jugoslaviji doslej še nismo čitali.

O gospodarski obnovi v teh deželah, ki jih je nekateri dvakrat preletela vojna vihra pa še vse temeljiteje delo v njih opravila domača revolucija, še ni mogoče govoriti. Kljub zunanji pomoči UNRRE ter drugih podpornih ustanov še dolgo ne bo mogoče izbrisati strahotnega uničevalnega dela v teh deželah. Zaradi socialne revolucije, ki je šla vzporedno z vojnimi dogodki, je v teh deželah nazadovala ustvarjalna moč tako zelo, da je ponekod ogrožen obstoj same substance naroda.

Nemčija po popolni kapitulaciji doslej ni imela samostojnega političnega življenja. S ozirom na določene avstrijske reparacijske zahteve nasproti Nemčiji se med nemškimi in avstrijskim tiskom vodi poučna polemika, ki bo brez dvoma mnogo doprinesla k točni določitvi deleža na vojni krivdi. Z ozirom na strahotne posledice, ki jih je povzročil zlom narodnega socializma nemškemu narodu — pomislimo le na demontažo njegove industrije, na ogromne milijone preselencev in izgnancev, na utefsnjeni „življenski prostor“, ki ga po vrhu vsega upravljajo okupacijske oblasti, z ozirom na vse to je torej razumljivo, da je mednarodna vlada še edino jamstvo kolikor mogoče mirnega in nenasilnega razvoja. Da pa bodo mnoge generacije nemškega naroda bridko plačevale grehe sedanjega rodu, more postati po popolnem očiščenju od nemškega značaju skoraj prirojenih napak temu narodu tudi velik blagoslov Mnenja, da bi mogel brezdelno živeti ob izvajanju svoje namišljene vodilne funkcije v Evropi bo morale zamenjati prepričanje o potrebi in dolžnosti trdega dela. In nemški narod bo zopet našel voditelje, ki mu bodo znali vcepiti to prepričanje ter ga zopet dvigniti v krog drugih kulturnih narodov.

Marsikaj moramo preiti, kar bi še radi omenili. Morda bo ob drugi priliki prišla kedaj beseda na to, kar se dogaja v doslej nevtralnih deželah, v Aziji, v Ameriki.

In nazadnje še en pogled na Avstrijo. S pomočjo štirih velesil, katerih zasedbene vojaške edinice so vzpostavile štiri cone, in deloma z lastnimi napori je Avstrija zopet prosta in neodvisna. Seveda bo trajalo še precej dolgo, predno bodo zavladae normalne razmere. Vendar pa je avstrijski narod ob zadnjih volitvah pokazal, da je zmožen v bližnji bodočnosti sam sebe vladati. Preteklo sredo je bila slavnostna otvoritev prve svobodno izvoljene narodne skupščine novoustavljene avstrijske republike. Istega popoldneva je bil sestavljen nov zvezni svet. Mi Koroški Slovenci mislimo tudi v tem slovesnem času na svoje brate v sosednjih državah.

Bevineve izjave

Malo po svojem prihodu v Moskvo je britanski zunanji minister sprejel predstavnike tiska ter jim izjavil, da se pripravlja na udeležbo pri sestanku z najboljšim upanjem in da „je v teh dnevih stanovitost vredna več kot vsako upanje.“ O razgovorih o nadzorstvu nad atomsko energijo je Bevin rekel, da bodo vprašanje obravnavali izključno s političnega vidika in ne bo znanstvenih razgovorov. Z druge strani pa imajo nameñ revidirati washingtonsko izjavo. Britanski minister je potem nadaljeval ter rekel, da splošno upajo, da se bo mogoče približati rešitvi nekaterih težkih vprašanj, ki danes vznemirjajo svet tako, da jih bo potem ob svojem času mogoče rešiti dokončno v širšem krogu Organizacije Združenih Narodov.

Velika Britanija želi, da bi se vsa ta politična vprašanja rešila tako, da bi se svet mogel podvzitati pri svojem delu za obnovo.

Velika Britanija hoče poleg svoje lastne obnove prispevati tudi pri obnovi drugih držav in z vsemi navezati prijateljske stike za udeležbo konstruktivnega dela. Velika Britanija bo z vsemi sredstvi podprla to delo. Bevin je potem pojasnil, da bo konferenca imela v splošnem raziskovalni značaj in pristavil:

„Svet je danes v stanju strašne zmešnjave in vprašanj ni mogoče rešiti z navadnimi formulami. Treba je počakati, da se vprašanja razjasnijo. Smo tu z nekimi dejanskimi nameni in ne vemo, kako dolgo bo konferenca trajala niti s kakšnim uspehom se bo končala.“

Razmah britanske industrije

Britansko ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo načrte za graditev 600 novih tovarn Polovico teh bodo gradili na ravninah južnega Valesa, Durhana in Skot ske. Postavljeno bo tudi 15 novih trgovskih podjetij.

Od konca vojne je bilo 170 državnih tovarn predanih za mirovno proizvodnjo. Te lahko nudijo zaposlitev 400.000 delavcem.

Nove tovarne bodo postavili, da zaposle delavce predvsem bivše rudarje. Na severovzhodu je firma Dorman Long, tovarna za tehnično gradnjo, izdelala načrt, po katerem bo lahko zaposlila 10.000 delavcev.

„Mi smo avstrijska republika!“

SVEČANA KONSTITUCIJA NARODNE SKUPŠČINE — OTVORITVENI GOVOR STAREGA ŽUPANA SEITZA — LEOPOLD KUNSCHAK PREDSEDNIK NARODNE SKUPŠČINE

V slavnostnem okviru in svečani obliki je bila v sredo popoldne otvorjena prva svobodno izvoljena „demokratska narodna skupščina novoustavljene republike Avstrije. Ker je bila dosedanja sejna dvorana narodne skupščine vsled bombnih napadov popolnoma razdejana, se je vršila otvoritvena seja v stari narodni skupščini, ki je v sicer tako težko poškodovanem parlamentu na čuden način ostala skoraj nepoškodovana. Zarometi, šumeči filmski aparati ter polno zasedene lože in galerije so dale otvoritvi svečan izraz. V srednji loži so bili vrhovni poveljniki zavezniških vojnih sil v Avstriji, maršal Konjev, generalni poročnik Sir Richard McCreery, general Mark Clark in general Bethouart.

Ob 10 so poslanci stopili v dvorano. Najprej poslanci O.V.P. s planinko v gumbnici, ki so se vsedli na treh desnih delih dvorane; sledili so poslanci S.P.O. okrašeni s rdečimi nageljčki in so zasedli sosedna dva dela dvorane, medtem ko je bila rezervirana za komunistične poslance prva vrsta levo.

Ob 10,15 je vstopila vlada pod vodstvom državnega kancelarja dr. Rennerja v dvorano. S kratkim nagovorom je otvoril državni kancelar dr. Renner sejo skupščine in naprosil poslanca Seitz, kot najstarejšega člana skupščine, naj prevzame predsedstvo. Z velikim odobravanjem pozdravljen je prevzel stari župan Seitz predsedstvo in določil štiri poslance za zapisnikarje.

Po prisegi poslancev je dal starostni predsednik Seitz kratek pregled zgodovine te hiše in dvorane, žalostnih časov zadnjih osem let, ko so divjali v njej barbari, ki so parlamentu ukradli celo ime in ga ponižali v strankarsko in pokrajinsko hišo.

Sedaj pa pričena nova doba Avstrije. „Mi smo avstrijska republika“, je zaključil govor stari župan Seitz.

KUNSCHAK PREDSEDNIK NARODNE SKUPŠČINE

Nato so sledile z aklamacijo volitve pri katerih so bili izvoljeni: poslanec Kunschak (O. V. P.) za prvega ter poslanca Böhm (S.P.O.) in dr. Gorbach (O.V.P.) za drugega in tretjega predsednika skupščine.

V svojem govoru je navedil predsednik Kunschak, da je današnji dan dan velikega veselja, ker bo odslej naprej avstrijski narod po svojih zastopnikih, izvoljenih s svobodnimi volitvami sam odločal o svoji usodi. Tri stranke, vsaka izmed njih odločena, da izvede svoj zastavljeni program, so se zedinile v prizadevanju, strankarska nasprotstva postaviti v ozadje in naj se v prvi vrsti služiti narodu in domovini.

Zavezniški vset priznal vlado ing. Figla

Pod predsedstvom maršala Konjeva se je dne 18. decembra vršila seja zavezniškega sveta. Maršal Konjev kakor tudi ostali vrhovni poveljniki, general Mark Clark, generalni poročnik Sir Richard McCreery in general Bethouart in njihovi politični svetovalci in namestniki so odobrili novo vlado, ki jo je sestavil ing. Figl. Soglasno so tudi sklenili, da bodo priporočili svojim vladam, naj novo vlado priznajo.

Zavezniški kontrolni svet je obenem pregledal ustavni zakon avstrijske vlade in ga je odobril; nadalj tudi več drugih zakonov. V teku nadaljnega zasedanja so vrhovni poveljniki sklenili, da se prepove nošnja uniform bivše nemške vojske. Ta prepoved se nanaša na vojne ujetnike in na civiliste ter stoji v veljavo s 15. januarjem 1946. Zavezniški svet je pozval avstrijsko vlado in posamezne deželne vlade, da v zvezi z gornjo odločbo izdajo tozadevne odredbe.

Nadalje je Zavezniški svet izdal odločbo glede zavarovanja zavezniške lastnine v Avstriji.

Moskovska konferenca

V Beli hiši je bilo objavljeno, da je predsednik Truman v stalni telefonski zvezi z ameriškim zunanjim ministrom Byrnesom.

Verjetno je, da je generalisimus Stalin svoj povratek namenoma tako uredil, da isti sovпада z začetkom konference Treh. Pričakuje se, da bosta Bevin in Byrnes obiskala Stalina na njegov 65. rojstni dan, ali pa še pred tem dnevom.

Kakor je bilo v sredo javljeno, je včerajšnja seja treh zunanjih ministrov potekla v medsebojnem soglasju. Zunanji minister Byrnes se je v ponedeljek sestal s kitajskim poslanikom in je v torek zjutraj prebral poročila iz Washingtona ter nadaljeval z razgovori.

Britanski zunanji minister Ernest Bevin se je v torek posvetoval z diplomatskimi zastopniki britanskih dominijonov.

Konferenca je pod strogo poročevalsko

Razprava v Nürnbergu

Ze je peti težen odkar traja razprava v Nürnbergu in v okolici sodišča so poostriili ukrepe za javno varnost. Vojaškim stuažam so dali posebna opreznostna navodila, da bi preprečili samomore obtožencem ter izdali novo odredbo, ki prepoveduje obtožencem pogovore z novinarji.

Iz krogov sodnika Jacksona so izvedeli, da razprave verjetno ne bodo zaključili pred koncem aprila. Poostritev varnostnih mer in ponovni pregled nemškega obojba v ju stični palači so dovedli do odstranitve gospe Jodl, žene obtoženca, ki je bila tajnica dr. Exnerja, očve'nika njenega moža. Generalni brigadir Lercy E. Watson, poveljnik mednarodnega vojaškega sodišča je naznanil, da bo gospe Jodl prepovedan vhd v justično palačo.

Po odredbi brigadirja Watsona so nadelje odstranili dr. Max Schulemanna, tajnika Ribbentropovega branilca, gospodično Erno Merkel, tajnico odvetnika obtoženca Hessa in Georg Wiegarta, vratarja justične palače.

Dognali so, da bo sili vsi imenovani včlanjeni v nacistični stranki. Glavni ukrep, da bi preprečili samomorilne poizkve je bila namestitve železne mreže v sobi, kjer se razgovarjajo branilci s obtoženci. Do zdaj so sedeli ob majhnih mizicah in so lahko svobodno izročevali listine. Zdaj so pa postavili med nje tenko mrežo. Če želi izročiti branilec listino obtožencu, jo mora izročiti ameriškemu stražniku, ki jo pregleda če niso v njen skrite britvice in podobni predmeti ter jo šele potem preda obtožencu skozi okence. Drugi ukrep predstavljajo mreže, ki so jih postavili ob straneh stopnišča, po katerih odhajajo obtoženci v sobo k zajtrku.

Nadalje so prepovedali branilcem dajati obvestila tisku, ki so jih dobili od svojih va-

zaporov. V sredo popoldne je bila četrta seja. Britanski zunanji minister Ernest Bevin in ameriški zunanji minister James Byrnes sta obiskala sovjetskega komisarja za zunanje zadeve Molotova. Razen tega je Bevin obiskal generala Georges-a Catrouxa, francoskega poslanik v Moskvi, Francoski poslanik je istega dne vrnil Byrnesu obisk, ki je trajal 45 minut.

Seje zunanjih ministrov velikih Treh se bodo po možnosti nadaljevale tudi preko božičnih praznikov.

Pri razgovorih so bili s sovjetske strani razen Molotova navzoči še: namestnik komisarja za zunanje zadeve Andrej, Višinski, sovjetski poslanik v Londonu Fjodor Gusev, bivši sovjetski poslanik na Japonskem Jakob Aleksandrovič Malik in vodja ameriškega oddelka v sovjetskem zunanjem ministertvu Semen Čarapkin.

rovancev in obveščavati obtožence o vprašanjih, ki jih zastavljajo Zavezniški dopisniki.

Izvedelo se je, da so obtoženci želeli videti za Božič svoje žene, kar je to običaj po nemškem zakonu, toda Watson je odklonil dovoljenje.

Fritz Sauckel je 1. marca 1940 med neko konferenco rekel: „Med celotnim številom pet milijonov tujih delavcev, ki so prišli v Nemčijo, jih niti 200.000 ni prišlo prostovoljno.“ Iz listin se da razbrati, da Nemcem v tovarnah zasedenih dežel ni uspelo obdržati polne proizvodnje in da je leta 1943 delo bilo že zelo skrceno.

Iz zapisnika neke konference z dne 22. aprila 1943 sledi, da so Nemci imeli na razpolago 368.000 sovjetskih ujetnikov izmed katerih jih je 10.000 bilo zaposlenih pri poljskih delih, ostali pa so bili določeni za dela v rudnikih, pri stavbarstvu in v jeklarnah.

Februarja leta 1944. je general Milch med neko konferenco izjavil, da je 40% delavcev v nemški oboroževalni industriji tužcev. V industrijah, ki proizvajajo v serijah, je odstotek tujih delavcev znašal 95%. „Naš zadnji najboljši letalski motor — je trdil Milch — je 85% delo sovjetskih ujetnikov“ in je pristavil, da so prevozno letalo „Junker 52“ zgrabile skoraj v celosti ukrajinske žene.

75. rojstni dan državnega kancelarja dr. Rennerja

Ob priliki zasedanja kabinetnega sveta so državni tajniki prisrčno voščili državnemu kancelarju za rojstni dan in so mu zahvalili za njegovo, domovini posvečeno delovanje. Državni kancelar se je zahvalil z ginjenim glasom, pri čemer je omenil, da je bila podlaga njegovega političnega delovanja neomajna zvestoba demokratični miselnosti.

Avstrijski kanceler za odstranitev štirih zasedbenih predelov v Avstriji

Novi avstrijski kanceler Leopold Figl je izjavil nekemu dopisniku „United Pressa“ da je prva in glavna naloga vlade za doseg politične in gospodarske enotnosti v Avstriji v tera, da odstrani štiri zasedbene predelove v deželi.

Figl je dejal, da bi želel doseči zavezniško privolitev ter vzpostaviti normalne diplomatske in gospodarske odnose s sosednimi narodi, posebno Madžarsko, Češkoslovaško in Jugoslavijo. Figl je objasn timer potrebo gospodarske enotnosti v Avstriji, posebno če hočejo, da vzdržijo do konca februarja, ko upajo, da bo prispela prva pomoč ustanove UNRRA.

Figl je izjavil, da bi odstranitev zasedbenih predelov omogočila prevoz živeža z ene v drugo stran Avstrije; služila bi tudi izboljšanju prevoznega sistema, ki je zdaj v zmešanem stanju. Omogočila bi tudi, da bi vlaki in železniški vozovi, ki so osredotočeni v zahodni Avstriji bili prepeljani v okraje, kjer bi se mogli uporabiti.

Prva seja Zveznega sveta

V sredo popoldne se je sestal novi Zvezni svet. Prvo sejo je imel pod predsedstvom poslanca Honaya. Za namestnika predsednika sta bila izvoljena zvezna svetnika doktor Dienstleder in Moshammer, za zapisnikarja zvezna svetnika prof. Duschek in dr. Latzka, za reditelja svetnika Millviš in Mayer.

Med živahnim odobravanjem je spregovoril državni kancelar dr. Renner. V svojem nagovoru je med drugim dejal: „Nameravam Vam podati obračun o dosedanem delovanju, ker sem danes popoldne storil, že pred narodno skupščino. Prosim Vas, da dosednji začasni „loji vladi daste zaupnico. Dalje predlagam, da tudi Zvezni svet odobri svečan proglas, ki ga je svoječasn sestavila začasna vlada, in se na ta način prizna kot prosta, samostojna, neodvisna in demokratiška Avstrija, naša druga zvezna avstrijska republika.“

Nato je oboje — poročilo in proglas — zvezni svet med živahnim vzklikanjem odobril.

Poslanica predsednika Trumana o poenotenju vojske

Predsednik Truman je naslovil na ameriški kongres poslanico glede poenostavitve vojske, v kateri je med drugim izjavil sledeče:

„V svoji poslanici z dne 6. septembra 1945 sem naglasil, da bi rad od časa do časa s kongresom razpravljaj o obsežnem in tekočem načrtu glede državne varnosti. Ze takrat — m opozoril na nujnost, da je potrebno pravočasno in daljnovidno vse pripraviti za varnost države, in to sedaj, ko nam je še v svežem spominu, koliko nas je stala nepriljubljenost v tej vojni. Sedaj ponovno predlagam kongresu v korist svetovnega miru, naj odobri zakon glede spojitve ministrstev vojne in mornarice v enotno ministertvo za narodno obrambo. To poenotenje je skupno s splošnim izvežbanjem nadaljni važni korak za našo bodočo varnost in za svetovni mir in varnost.“

To bo odvisno od tega, ali bodo Združene države pripravljene, svoje fizične sile obdržati na oni višini, ki je potrebna kot obramba proti bodočim napadom. Vzajemno z drugimi združenimi narodi, moramo biti pripravljene, doprinesiti potrebne žrtve in napačalcem pokazati, da je naš narod trdno odločen ohraniti trajen mir. Naša vojaška politika se mora popolnoma ujemati z našo zunanjo politiko.

Bivši ministerski predsednik princ Konoye je izvršil samoumor

Zavezniški glavni stan je sporočil, da si je bivši japonski ministerski predsednik princ Funimaro Konoye vzel življenje nekaj ur pred potekom roka, ki so mu ga postavili za predajo oblasti. Obtožili so ga vojnih zločinov.

Verjetno je vzrok smrti zastrupljenje.

Žena Konoye je izjavila, da se je včeraj zvečer udeležil barketa in da je bil tako dobre volje, da bi nihče ne mislil, da se namerava ubiti. Ko pa je zjutraj ob petih videla prižgano luč v moževi sobi, se je takoj podala tja, a ga je našla že mrtvega. Nadalje je izjavila, da je odšel v svojo sobo ob 20 uri in da ni našla pozneje nobenega pisma, iz katerega bi bil razviden vzrok samomora.

Konoye bi se moral javiti še pred polnočjo v ječi Sugamo po odredbi generala MacArthurja. Konoye, ki je bil eden izmed najmlajših državnikov in znana japonska politična osebnost, je bil trikrat ministerski predsednik. Star je bil 54 let in je izhajal iz družine Fujiwara, druge za cesarsko rodbino.

Leta 1919 je bil član japonske delegacije pri mirovni konferenci. Japonski ministerski predsednik Kijuro Sidahara je izjavil Reuterju: „Mislim, da je delal Konoye v dobri veri, toda brez dvoma je, da je bilo njegovo politično zadržanje zgrešeno in zaradi tega je postal najbolj nepriljubljen mož na Japonskem.“

Pravna ureditev prebivalcev srednje Evrope, ki so brez državljanstva

Republikanski senator Arthur Vandenberg je v torek predložil ameriški senatu predlog za namenom, da bi zunanje ministrstvo čim prej našlo rešitev, ki naj omogoči izstavljanje potnih listov prebivalcem srednje Evrope, ki so brez državljanstva.

Po poročilu ameriškega zunanjega ministrstva bi morali sestaviti točne podatke in natančno poročati o prebivalcih srednje Evrope ki so brez državljanstva. Poleg tega so predložili, da bi ustanovili poseben urad v Organizaciji združenih narodov, ki naj uredi pravni položaj omenjenih oseb in naj preiskrbi osebne izkaznice ali da naj tozadevno vprašanje uredi mednarodni odbor za pomoč, ki ima svoj sedež v Londonu.

*

Liberalni poslanec, podpolkovnik David Croll, je včeraj izjavil v Spodnji zbornici, da se mora Kanada odločiti za svojo politiko glede izseljenstva in nuditi več tisočim evropskim sirot čim večjo gostoljubnost.

Begunci iz srednje Evrope, ki so sodelovali pri vojnih prizadevanjih, so si pridobili pravico ostati v Kanadi. Moralo bi se jim omogočiti, je dodal, privedi čez Ocean njihove družine. Domneva, da število izseljencev iz Skandinavije ni tako veliko in če Velika Britanija vzame v obzir nazadovanje rojstev, more z lahkoto sprejeti v prihodnjih petih letih vse one, ki se nameravajo izseliti iz te države.

V uradnih krogih kanadske trgovine pospešujejo čim prej rešitev izseljenškega vprašanja kot sredstvo za procvit države. Mnenja so, da če bo vlada objavila svojo politiko, bi se moglo izseljenstvo v Kanado pričeti že v teku šestih mesecev po izvedbi repatriacije ter zaposlitvi vojakov in njihovih družin.

Izmenjava note med Sovjetsko zvezo in Turčijo

Radijska postaja v Moskvi je naznanila, da je sovjetska zveza poslala v zvezi z demonstracijami, ki so bile 4. decembra v Istanbulu turški vladi noto, s katero jo spominja na ta dogodek in ji pripisuje odgovornost zato. Odgovor, ki ga je poslala turška vlada 11. decembra, pravi, da so turške oblasti po uvedeni preiskavi ugotovile, da je imela demonstracija zgolj notranji značaj in da je izražala odpor dela javnosti proti načelom nekaterih turških delegatov. Niti medklci in dejanja, ki so nastala med demonstracijami, niso bila sovražna naperjena proti nobeni tuji sili. Zaradi tega ni govora o malomarnosti turške policije, še manj pa za odgovornost turške vlade.

Druga sovjetska nota na turškega zunanjega ministra zatrjuje, da ima sovjetska vlada za potrebno izjaviti, da odgovor turške vlade ni zadovoljiv. Nota še dodaja, da odgovor nima trdne podlage in da skuša zanikati očitnost dogodka.

Sovjetskerusko vojaško odposlanstvo v Celovcu

Vrnitev sovjetskih državljanov

V nedeljo 16. decembra je prišlo v Celovec sovjetsko vojaško odposlanstvo, da bi pripravilo vse potrebno za povratek onih sovjetskih državljanov, ki žele domov.

Točnejše podrobnosti in navodila bodo objavljena v tisku in radiu. Tudi v Bruck in Gradec so prispela sovjetsko ruska odposlanstva v isti zadevi.

Obsodbe vojaških sodišč v Celovcu

Franc Holcer iz Celovca se je moral zagovarjati pred britanskim vojaškim sodiščem, ker je neopravičeno posedoval samokres in strelivo. Pri priznanju je obtoženec izjavil, da je njegov zakon nesrečen, zato da je sklenil ustreliti se. Sodišče ga je sicer spoznalo krivim, upoštevalo pa je olajševalne okoliščine in ga je obsodilo na 4 mesece ječe.

Bivša učiteljica Elizabeta Kinz iz Celovca je bila obsojena na 5 tednov zaporov in razen tega še na 1500 šilingov denarne kazni, ker je v vprašalni poli britanske vojaške vlade vedoma dala napačne podatke o svojem članstvu pri HJ in Bdm oziroma pri ženski zvezi. Ti njeni podatki so v nasprotju z onimi, ki jih je navedla v vprašalni poli 1. 1940.

*

Kilian Unterluggauer iz Zgornje Zile ni prijavil pri najbližji orožniški postaji 12 kg razstreliva, katerega je posedoval še izza prve svetovne vojne. Kaznovan je bil z denarno kaznijo 350 šilingov, oziroma v slučaju neplačila z enomesečnim zaporom. — Z iste kaznijo je bil kaznovan Janez Kofer, ker ni prijavil vojaške puške, floberta in 2 kg smodnika.

Jožef Walker je hotel posest treh zavojev razstreliva in nekaj metrov vžigalne vrvice opravičiti s tem, češ da ni bral proglasov vojaške vlade. Sodišče tega izgovora ni upoštevalo, ampak ga je obsodilo na 500 šilingov denarne kazni, oziroma v slučaju neplačila na 2 meseca zaporov. — Janez Lasnig iz Malte je rad rličnega prekrška bil kaznovan z enako kaznijo.

Apel predsednika Trumana za prenehanje sovražnosti na Kitajskem

Predsednik Truman je izdal poziv za takojšnje prenehanje sovražnosti med kitajsko narodno vlado in komunističnimi silami.

Pozval je glavne politične voditelje vse Kitajske, naj se sestanejo k razgovoru za dosego nagle rešitve notranjih bojev. Truman je podal podrobno poročilo o severnoameriški politiki do Kitajske, dve uri pred odhodom generala Marschala ki putuje v diplomatski misiji v Čung King, in je potrdil stališče Združenih držav, ki bodo še nadalje priznavale narodno vlado Čankajška, kot edino zakonito kitajskovlado. Izjavil je, da predstavlja ta vlada „prikladno orodje za dosego popolne zedinjenosti Kitajske“.

Truman je izjavil, da je Kitajska v popolnem neredu zaradi silnih notranjih bojev, kar je napravilo ogromno škodo v mednarodnih odnošajih in za dosego sedanega in bodočega miru ter dodal: „Za Združene države in za vse zavezniške narode je življenskega pomena, da bi vsi narodi Kitajske čimprej izravnali notranje spore z mirnim pogajanjem...“

„Vlada Združenih držav ima za zelo potrebno:

1. Da se sporazumno prenehajo sovražnosti med vladnimi in komunističnimi silami ter drugimi, odpadniškimi skupinami tako da bi spet prišla vsa Kitajska pod oblast svoje vlade in da bi se takoj umaknili preostanki japonskih čet.

2. Da se skliče čim prej narodni sestanek političnih predstavnikov za dosego rešitve, za končati notranje boje in zedinjenost države.

„Vlada Združenih držav je prepričana, da je sporazum za prenehanje sovražnosti odločilne važnosti za odstraniti japonski upliv na Kitajskem. V ta namen so poslali v severno Kitajsko oddele ameriške mornarice, toda ta pomoč se ne bo izpremenila v oboro-

žen poseg, ki bi mogel odločiti o izidu bojev na Kitajskem.

„Ohranitev miru na področju Pacifika bi bilo ogroženo, če nebi na Kitajskem popolnoma onemogočili japonski upliv in če Kitajska ne bo zavzela mesta, ki ji pripada kot zedinjena miroljubna in demokratska država.

„Vlada Združenih držav priznava, da je sestavljena kitajska narodna vlada „iz ene same stranke“ in upa, da bodo izvedli demokratsko reformo s tem, da bodo priključili k novi kitajski vladi politične stranke.

„Priznati moramo, da bo potrebno izvesti nekaj izprememb v vladnem sistemu, ki zdaj temelji na eni sami stranki, kar je po mnenju očeta kitajske republike dr. Sun Yat Sena samo začasni ukrep naroda, ki je na poti k demokraciji.

„Če se bo Kitajska napolnila k miru in narodni zedinjenosti, so ji Združene države pripravljene nuditi narodni vladi vsako podporo za obnovo države, za podvig poljedelstva in industrije in za ustvaritev vojaške organizacije, ki bo lahko prevzela odgovornost za ohranitev reda in miru doma in v mednarodnih vprašanjih.

„Pod temi pogoji bodo sprejele Združene države morebitne zahteve kitajske vlade za posojila in za načrte v zvezi z razvojem zdravega narodnega gospodarstva in trgovskih odnošajev med obema državama.“

Iz merodajnih virov se je izvedelo, da preučujejo možnost ameriškega posojila Kitajski za najmanj dve milijardi dolarjev pod skoro istimi ugodnimi pogoji ki jih ima Velika Britanija in za odpravo ameriške misije v prestolnico kitajske narodne vlade.

Izgleda, da bo novi ameriški poslanik na Kitajskem general Georg Marshall, ki je zdaj na poti v Čung King izročil bolj konkretne predloge kakor so ti, ki jih vsebuje današnja izjava.

„Times“ o položaju v Rumuniji

Posebni dopisnik „Timesa“ je v Bukarešti izjavil, da rumunske krize ne bodo mogli rešiti rumunski politiki sami.

Dopisnik nato obravnava osebnost in položaj Maniu, vodje romunske narodne kmetijske stranke. Sedanja vlada, ki jo sestavljajo komunisti, kmetiska fronta in nekaj drugih majhnih skupin, britanska in ameriška vlada ne bosta priznali, vendar pa je sovjetska zveza z njo navezala diplomatske stike.

Dopisnik ugotavlja, da so nekateri mednarodni opazovalci mnenja, da bi sedanja vladatakoj padla, če ne bi bilo sovjetske podpore, na oblast pa bi prišel Maniu. Če bi se to zgodilo, bi najbrž politični, gospodarski in narodni problemi vkljub temu ne bili rešeni. Kajti Maniu je že star, njegovi najbližnji svetovalci pa slabotni. Če ga ljudska množica podpira, je to iz negativnih razlogov, namreč kot protest proti sedanji stiski.

Sovjetska zveza pa ne bo priznala nobene take vlade, v kateri bi bili njeni neprijatelji, niti ne namerava umakniti iz Rumunije svojih čet tako dolgo, dokler je dana možnost, da bi bila taka vlada sestavljena.

Nasprotno pa se gospodarski položaj države ne more izboljšati vse dotlej, dokler bo v njej tako velika sovjetska zasedbena armada. Britanska in ameriška vlada nikakor ne moreta trpeti, da bi se poslovne in druge razmere oz. zadeve njenih držav v Rumuniji kot premagani državi omejevale z različnimi zaprekami in z napačnim ocenjevanjem.

Na velikih treh zaveznikih je ležeče, da se odstranijo vzroki za ta trenja, dalje da se zagotove obojestranske življenske koristi in končno, da se Romunija tako uredi, da bo prenehala biti kamen spoditke pri obnovi Evrope.

BISER

Gospod Škrabec je skrbno zaklenil vrata blagajne in spustil ključ v svoj žep. Napekost, ki jo je povzročil „beli biser“, je še lebdela nad malo večerno družbo. Od zunaj, iz mraka se je začul hrepeneč krik samotne ptice, a v očeh dam je lesketal otožen sij, ki ga čisto vidimo pri ženah, ki brezupno zavidajo mimoidoče za tuj lesk.

Tišino je pretrgalo vprašanje nekega radovedneža: „Gospod Škrabec, ali ne pravijo, da je bil ta dragulj nekoč ukraden iz vaše blagajne?“

Gospodar se je zasmeljal, prižgal cigaro in odgovoril: „Vem, da krožijo o tem kamnu, ki je za mene in mojo družino nekaj usodnega in svojevrstnega, mnoge zgodbe. Ako vas zanima resnica, vam rade volje povem resnično izročilo, ki je v zvezi s tem draguljem.“

V tišino, polno pričakovanja je zazvenela pripovedka gospodarja, kot pesem preteklih dni:

„Bilo je v onih romantičnih časih, ko so za osrečujoč nasmeh rade volje dali svoje življenje, a za mnogo obetajoč pogled stavili najvišje cene. Pod balkoni so donele noč za nočjo serenade, dehteča pisma so po tajnih potih prišla do svojega naslova, v znak sporazuma so nežne roke spuščale razcvetele rože in v kraljestvu Don Juana je vladala Venera. Takrat je na tajinstven način izgubil dijamant iz zakladnice mojega pradeda. Ni se še dolgo veselil njegovega leska. Ker je vedel, da z izgubo tega kamna propade on in njegovo podjetje, je obljubil ne toliko kot človek, temveč kot izkušen trgovec, svojo hčer za ženo onemu, ki mu vrne biser.“

Povedati moram, da je hči v tistem času šele dozorevala in da so bili njeni čari šele v poplju. Toda vkljub temu je prodrl glas o njeni lepoti ne samo v mesta, temveč tudi

na deželo. S strun kitar je zvenelo oboževanje njenih pogledov, tisoči sonetov so opevali lepoto njene postave, člani kraljevskega dvora so se ji ljubeznivo klanjali, medtem ko je v marsikaterem zakotnem delu mesta tekla kri zaradi nje.

Če vse to upoštevamo, si lahko predstavljamo, kakšen je bil učinek očetove obljube. V kolikor je bila očetova namera tudi zvlita, da uporabi svojo hčer za vrnitev svojega zaklada, tako je bil učinek v oboževanju njegove hčerke porazen. Ko se je izkazalo, da je vkljub vsemu častihlepju, vsej navdušenosti in vdanosti, boj za iskanje izgubljenega zaklada, ki je obetal najditelju pridobitev še večjega zaklada brezuspešen, se je tudi najvernejše srce počasi ohladilo in krog okoli čarobne lepote je bil iz dneva v dan manjši. Podoknice so izostale in tudi čustev polnih sonetov ni bilo več.

Izgledalo je, kot da stari — vedeli so, da ne bo nikdar prejel dane besede — ne samo, da ne bo našel svojega bisera, temveč tudi svoji hčeri ne ženina. Verjetno je bilo to vzrok, da je končno le privolil, ko je edini še zvesti ljubimec zaprosil za njeno roko. Kdo je bil od kod je prišel, nihče ni vedel. Da je bila njegova ljubezen stalna in vroča, je lahko marsikateri, ki je imel prej iste želje, okusil na svoji koži. Njegovo obnašanje je bilo kajpada olikano in plemenito. Morda je bila vstrajnost in stalnost njegovih čustev do nje vkljub vsej očitni brezupnosti, ki je vse druge že zdavnaj odvrnila, morda tudi njegova močnatost, s katero je znal tolažiti njeno bol vzrok, da se je v njenem srecu vzbudilo nagnenje in ljubezen do njega. Tako se je usoda te žene, ki je bila žrtev očetove trdoglavosti končno le srečno iztekla.

Pri poroki so bili zbrani vsi nekdanji oboževalci, ki so ob očetovem razglasu tako

Skupščina UNO bo 14. januarja

V britanskem Spodnjem domu je g. Morrison 17. decembra objavil imena britanskega odposlanstva za skupščino Združenih narodov (UNO). Odposlanstvo bodo vodili ministrski predsednik Attlee, zunanji minister Bevin, državni minister Noel Baker, minister za vzgojo Miss Ellen Wilkinson in glavni britanski tožilec na nürnenberškem procesu.

Pripravljajna komisija Združenih narodov je 18. decembra odobrila predlog odposlanca Združenih držav ameriških, po katerem naj bi se skupščina Združenih narodov sestala 14. januarja in ne 10. januarja, kakor je bilo prvotno zamišljeno. Ta predlog bo sedaj obravnaval Glavni odbor Združenih narodov.

Stalin zopet v Moskvi

Radio Moskva je objavil, da se je generalissimo Stalin, ki je bil od 9. oktobra na odhodu v Sočiju ob Črnem morju, v nedeljo vrnil v Moskvo in je zopet prevzel svoje posle.

Britansko-francoski sporazum

Pogodba o Siriji podpisana — Skupna politika obeh velesil na Orijentu

V Londonu so zastopniki francoske in britanske vlade podpisali vrsto pogodb za ureditev problemov na Bližnjem vzhodu, posebno v Siriji in Libanonu. Najvažnejše točke pogodbe je tvoril predlog, da bodo britanske in francoske čete kmalu zapustile Sirijo in Libanon.

Britanski zunanji minister Bevin je v Spodnji zbornici razglasil pogodbo, ki je bila nato objavljena istočasno v Londonu in v Parizu.

Pogodba je deloma vojaškega, deloma političnega značaja. V političnih določbah pogodbe sta britanska in francoska vlada obvezni, da podpirata druga drugo v vseh vprašanjih Bližnjega in Srednjega vzhoda, kakor tudi v vprašanjih, ki zadevajo britanske in francoske interese v Egiptu, Palestini, Transjordaniji, Saudi-Arabiji in Iraku.

Zaključek pogodbe je v Londonu in Parizu izzval splošno odobravanje, saj so končno odstranjene zapreke, ki so že izza prve svetovne vojne kalile dobre odnošaje med Veliko Britanijo in Francijo. To je korak za zblizanje dveh velikih držav in podlaga za tesno sodelovanje Francije in Velike Britanije na Vzhodu.

Novo gibanje v krogih kralja Petra

Jugoslovanski politični voditelji, ki podpirajo kralja Petra, so sklenili ustanoviti „Jugoslovanski narodni odbor“, ki naj bi združeval vse politične stranke, ki so proti maršalu Titu.

Prvo delo tega odbora je bilo, da je poslal pismo angleškemu zunanjemu ministru Bevinu in ameriški zunanjemu ministru Byrnesu ob priliki sestanka zunanjih ministrov treh velesil v Moskvi, v katerem naproša, naj „storita potrebne korake, da bi veliki zavezniki napravili konec sedanjemu nasilju in omogočili vzpostavitev politične svobode v Jugoslaviji.“

tiho izginiti. Nevesta je bila lepa kot še nikdar. Razcvetela se je v kraljevsko lepoto, ki je hipoma očarala in zmedla navzoče. Stare pesmi so zopet zadoneli pod okni in nikogar ni bilo, ki bi mogel prikriti odkrito nevoščljivost Zeninu Ali, kdo bi mogel opisati začudenje in iznenadenost vseh, ko je ženin po pojedini predal svoji izvoljenki kot poročno darilo zapestnico, ki je bila okrašena s škrlatno-rdečim borzonom, sredi katerega je ležal oni, toliko iskani „beli biser“, ki bi skoraj postal njena nesreča, a je bil sedaj njeno polno zadovoljstvo. Dr. E. Zauner.

O Božiču iremo orehe

Vedno hiti in beži, nihče ga ne dohiti, še manj mogoče zadrži.

Ti podiš mene, jaz pa tebe, ti ne dosežeš mene, jaz pa ne tebe. Nihče nama ne more verjeti, da se kot brat in sestra še nisva videla na sveti.

Štirje bratje so: eden podi drugega a nikdar ne ujame.

Poznam prečudne cvetke, ki le pozimi cveto, čim pa posije sonce vse žalostno gredo.

Priletel je ptiček brez perja, se vsedel na drevo brez listov, nato je prišel otrok brez ust, pojedel ptička brez perja z drevesa brez listov.

Odpri božičnim čarom svoje srce!

O božičnih praznikih se najbolj jasno odražajo različne življenjske dobe človeka. Otroci so polni veselja, mladina polna hrepenenj in si želi ven v življenje! Za božič obdarita mladi družinski oče in mati svoje ljubljene malčke: zavedata se, da so d'rov! plod njunega dela in njuna lastnina, hkrati pa se nekako z otožnostjo spomnita na lepe čase svojih otroških let.

Spomnimo naj se tudi božičnih praznikov, ki smo jih praznovali v nesrečni in strašni vojni vihri: naše misli so tedaj ob pogledu na jaslice in lesketajoče se božično drevo večkrat pohitele ven na bojne poljane k našim bratom, sinovom in prijateljem. Veliko njih jih je sedaj sicer že doma; toda v marsikateri družini bo tudi letošnji božič še tih in otožen.

Božič daje zlasti odraslim še posebej priliko, da se ob njem spomnijo bližajočega se konca leta. Kot otroku mi gotovo kaj takega ni prišlo na misel. Veselil sem se le tega, da bodo kmalu postavljene stojnice na Novem in Benediktinskem trgu vsako prosto uro sem porabil s svojimi součenci, da sem si ogledoval vse mogoče stvari, igrače, orglice in drugo; duhal sem vonj svežega peciva, katerega doma nisem nikdar okusil. V večernih urah, ko so prodajalci prižgali in obesili svetiljke po stojnicah, je bilo vse videti še bolj čarobno in blesketajoče — zlasti razni pozlačeni in posrebrni okraski, angeljci, zvezdice, kroglice in druge. A od vsega tega nisem jaz nič dobil...

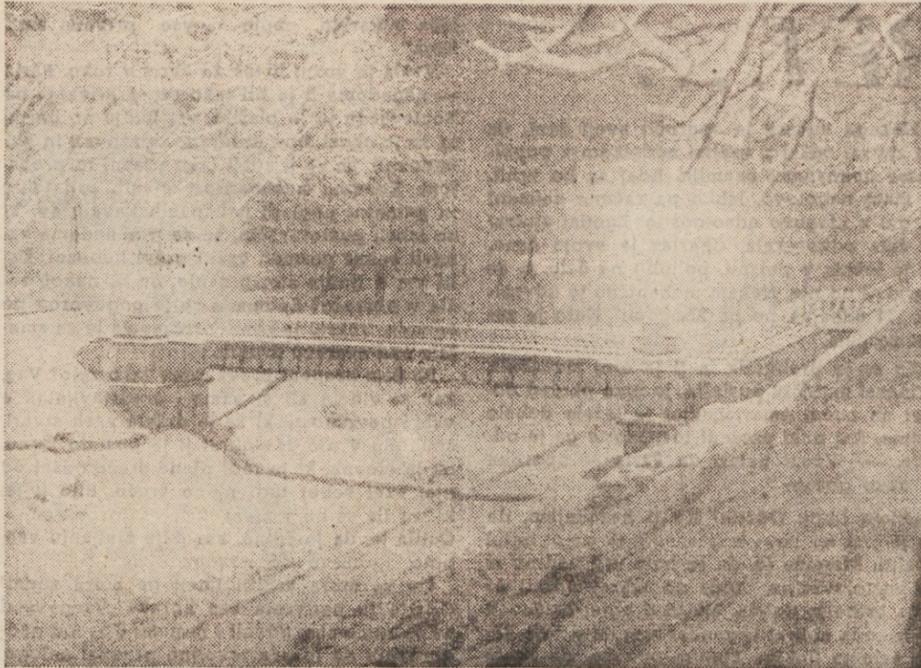
Spomnim pa se tudi neke druge mrzle božične noči, ko sem bil že večji in ko sem nekoč šel domov v mislih na predvečer božiča, utrujen od gledanja dobrin na trgu. Sicer še mlad po letih sem vendar že tedaj brdiko občutil, kaj je revščina — bridka revščina! V neki predmestni hiši sem zagledal prižgane lučke na božičnem drevescu. Moj korak je obstal v škripajočem snegu, roko sem položil na utripajoče srce: mala jelka, polna lučk je žarela in blestela v sobi; pred njo je stal otrok. Stopil sem bližje z obrazom prav tik do šipa na oknu. Nenadoma se mi je zdelo, kakor da bi vzkliknil: „Odpri okno, naj tudi jaz slišim zvok srebrnega zvončka, ki tako lepo doni; moj zvonec nad hišnimi vrati zveni tako pusto in vsakdanje!“

Odpri, saj vidim, da imaš na peči dišeča pečena jabolka in tudi orehovitih jedrc in rozin ne manjka. Saj veš, da bi se tudi jaz zelo rad posladkal. Sicer imam tudi jaz okoli sebe nekake angela, ki pa so le robati in neobdelani. — Ne, ni res! Nenadoma zaslišim neko nadzemske melodije. To so angeli, ki igrajo na violine, lutnje in očarujoče viole. Prej so igrali že pred kralji, ki so jim veselo in odobravaljoče ploskali. „Tudi tebi, ljubi otrok, bodo zaigrali, zato odpri okno, da bosta mogla priti k tebi tudi onadva angela z veliko trombo in velikim bobnom! Ne boj se jih, temveč brž odpri, da se bom tudi jaz mogel radovati tega nebeškega darila! V tvoji sobi je tako lepo toplo, mene pa zaba. V zahvalo za to ti bom, ko boš spal in sanjal, položil v tvoje naročje vejico z zlatimi orehi. — Ali me ne slišiš?“

Eden od angelčkov, ki je držal v roki pesmico z notami, se mi približa ter me prime za roko. Rožnat mu je obraz in lasje so mu svetli, roke pa ima hladne in vsak konec prstov je ozaljšan z drugo barvo. Ali se je

VESELJE NA LEDU

Predbožični čas s svojim prijetnim zimskim mrazom nudi malim in velikim umetnikom v drsanju priložnost, da pokažejo na ledu v znanem celovškem Lendkanalu svojo spretnost. Pred leti je bil običaj, da so šli otroci popoldne pred Sv. večerom uživati to zimsko radost. Ko so se že dovolj na-

noreli na ledu in prišli domov, je medtem Jezušček že prišel. Letos pa sicer drsalni klub uradno še ni pričel delovati, vendar se je drsalnem društvu „Vrbsko jezero“ s podporo britanskih zasedbenih oblasti posrečilo toliko doseči, da bo v kratkem času uporaben.

Umetniki in umetnice v drsanju — mlado in staro, majhno in veliko — pričakujejo vsako leto z velikim hrepenenjem dneva, ko zamrzne ta znani ribnik-kanal, znamenje Celovca, katerega si skoraj ne moremo misliti brez priljubljenega „Lendškega ribnika“. On nas vabi poleti in pozimi; naj se ob njem ustavimo in pri njem najdemo, česar potrebujemo za razvedrilo. Njegovi bregovi so sedaj zamrznjeni in prevlečeni s tenkim srezem, podobni kakemu drobno tkanemu umetniškemu delu. Otroci se pode roko v

mudil pri kakem slikarju? Zlata barva se prijema mojih prstkov, ki so mrzli in rdeči. Kako ljubko poje in me spremlja domov!

Otrok v sobi ni odpri okna, ni mi pustil, da bi bil deležen njegovega veselja. V snežnem metežu in v mrazu se je ves ta moj čar razblinil. Žalosten sem bil, ker nisem imel svojega božičnega drevesca, a moj angelček mi je utešil moje bol — ali pa so bile to le moje sanje? ... P a j a n k.

roki po gladki ledeni plošči s smehom in šalami navzgor in navzdol po kanalu ter se pri tem „pridno love“.

Proti večeru začne mladina odhajati in prihajajo oni, ki so podnevi pridno delali, da se zvečer nekoliko razvedrijo in okrepijo. Seveda tudi ne manjka zaljublencev, ki bi

se radi vkljub mrazu zabavali ob drsanju. Luna pač misli le dobro. Njena nežna svetloba kar nekako skrivnostno osvetljuje ledene ploskev, enako tudi električne luči. Na vseh treh mostovih mogočno svetijo svetilniki, kar vso čarobnost še nekako poveča. Posamezni pari drsalcev si upajo tudi naprej do otoka, nekateri prav posebno pogumni pa celo do Vrbe.

Vedno je srce ono, ki s svojimi čutili sprejema lepa in prijetna doživetja in ki duhu nudi okreplila. Zadošča že kratka vožnja na malih svetlih stvaricah-dralkah za okreplilo.

V dnevih okoli Božiča in Novoga leta pojedimo ven — proč od meglenih decembrskih dni! Treba je le malo dobre volje, pa smo že na ledu. Kdor pa se ne drsa, bo počutil prelojenega tudi, ko bo gledal prijetno zabavo, ki mu bo kot nekako vsakdanje okreplilo

Papežev poziv krščanstvu

Papež je pozval vse kristjane, da se zopet zedinijo s „Petrom in njegovimi nasledniki“ potem ko so najnesrečnejši zgodovinski dogodki na tragičen način ovirali krščansko edinstvo štirih stoletij.

Papež bo dne 24. decembra ob 11. uri dopoldne po oddajni postaji v Vatikanu podal božično poslanico.

Ni mogel pričakati, da bi se stemnilo. Mati je odšla nakupovat, to traja vedno precej časa. Vzel je svojega konjička in avto in se vsedel v kot stopnic pred hišo. Sedaj mora kmalu priti Božiček. Peterčka je nekoliko zeblo na stopnicah, toda, potrpeti mora vse, le da bo Tonček dobil igrače. V svojem strahu se je tolažil z mislijo, kako da bo Tonček vesel, ko bo dobil konjička pa še avto povrhu.

Na stopnicah so se začule stopinje. Oh, to je gotovo Božiček! Peterček je hotel zbežati, toda že se je opogumil in vstal. Božiček se je prikazal. Nosil je dolgo brado in kožu, za pasom je imel zataknjeno dolgo šibo, a na hrbtu je nosil velik koš.

„Kaj delaš tukaj, Peterček“ je vprašal z nizkim glasom. Peterček ni mogel izustiti besede od razburjenja. Samo pomolil mu je igrače in ječljal: „Prosim te, Božiček, nesil to malemu Tončku pri teti Micki. Hiša jim je bila razdejana, zato nima nobene igračke.“ Božiček ni ničesar odvrnil le globoko je pogledal Peterčka, ki si je že mislil, da ga bo kaznoval, ker je skrnil konjička. Toda Božiček je položil konjička in avto v koš, se zasmeljal na ves glas, dvignil dečka in ga iskreno poljubil. Nato je prišlo najlepše: Peterček je moral nastaviti predpasnik in Božiček mu je nasul jabolok, orehov in sladkarij, nato mu je še podal roko in odšortk-ljal po stopnicah.

Deček je obstal na stopnicah kakor zamaknjen tako ga je prevzelo. Tonček bo kmalu imel igrače, a tudi on ima toliko dobrot. Povrh vsega ga Božiček niti zmerjal ni, temveč ga je poljubil.

Dečku je bilo toplo pri srcu, saj bo praznoval vse božične dni z mirno vestjo in radostjo v srcu. A Tonček se bo veselo igral z njegovimi igračami.

Moč gorá

Kot bes zemlja strmijo k nebu skale, gozdov mrmranje noč in dan oskrunja s slapov bobni v brezmejne globočine, a hlad s prepadov dviga silni molk.

Šumenje, šelestanje, šepetanje kot da hudobni duh bi bolečine razkladal kamnom, se zaganjal vanje, a hlad s prepadov dviga večni molk.

Skrivnost teme ... V gorah ni sence časa. Nekje visoko pa nebo prepeva v svetlobi sinji ptičkov vrisk odmeva a neskončen mir je skrit na dnu neba ...

Bogoslav Obad

Nov prevod psalmov

Iz Rima je prišlo poročilo, da so Sv. Oče zaukazali, naj se odslej v liturgiji rabi novi prevod psalmov. Znano je že davno, da so stari prevodi nezanesljivi in niso mogli biti popolni, ker znanje jezikov ni segalo dovolj daleč. Čas, ko so se spesnili psalmi, leži skoro 3000 let za nami, in vrhu tega človek na vzhodu govori drugače kakor mi, vse pove v podobah. Jutrovec ne pravi: „jaz berem knjigo“, marveč pravi: „jaz knjigo jem!“ V psalmu se je doslej bralo: rastoč sin mi je Jožef, in dekleta so begale po zidovih“, pravilno pa bi se moralo brati: rastoč sin je Jožef in veje se gibljejo čez zidovje“, ker imenuje jutrovec vejo hčerko drevesa. Na novem prevodu se dela že čez petdeset let. V Rimu se je sestal kolegij učenjakov, ki izdeluje nov prevod Sv. Pisma, katerega del so psalmi, ki jih duhovnik molji vsak dan v svojem brevirju. Torej so psalmi tisti del Sv. Pisma, katerega se največ poslužujemo. O pomenu psalmov pravi sv. Avguštin: „začetnikom v veri so prvi element, prvi temelj, napredujočim dajejo rasti, popolne utrjujejo. Psalmi so enotni glas Cerkve, okras cerkvenih slovesnosti. Psalmi omiljuje žalost, ki je iz Boga, psalmi dajejo solz kamenitemu srcu. V psalmih se poučuje vsa veličina čednosti, uči se vse, kar je pravično, poučuje razumnost in nam daje navodilo za potrpežljivost. Kaže se božja vsevednost:“

To bi radi povedali

Mnogo je nas, slovensko govorečih Koročev, ki nas je naš narodni preporod zelo razveselil, saj smemo končno tudi mi v svoji domovini govoriti v našem jeziku, ter gojiti našo narodno zavest in kulturo, ter svobodno razvijati našo književnost. Z veseljem smo sprejeli vest, da so nam odobrili spet naše šole. Vsaki teden (žal ne pogosteje) imamo tudi možnost čitati naš slovenski časopis, pa se vprašamo, če so nam že dali vse kulturne svoboščine, zakaj pa ni tudi v radiju kdaj kakšna oddaja v slovenskem jeziku, namenjena slovensko govorečim Koročem? Res je, da razumemo nemško, ali tu je vprašanje duševne zadovoljitve, kakor tudi gojitve slovenske narodne umetnosti (pesmi itd.). Koliko src bi bilo srečnih in hvaležnih, če bi bile vsaj dve ali tri urice na teden na oddajni postaji Celovec namenjene nam — Slovenski manjšini. Saj je tudi nas precej.

Upamo, da bodo te naše prošnje prodrle do pravih ušes ter da bomo v kratkem veselo iznenadeni. P. K.

Mladi Korotan

Petrček Božič

Božična zgodbica.

Mali Petrček je stal pred omarico za igrače in premišljeval, kaj naj bi se igral. Zunaj se je že zvečerilo. Burja je otožno zavijala okrog hiše, ljudje so se poskrili po toplih izbah. Petrček pa v svoji lepi sobici ni čutil mraza. Tudi nikdar ni poznal revščine, saj je živel v srečnih okoliščinah. Imel je vse vrste igrač: železnico, škatljo s kockami, avto, ki je veselo drdral po sobi kadar ga je navil, veliko knjig s podobami, gugalnega medveda in prelepega konjička. S tem se že dolgo ni igral, a sedaj ga je zagledal čisto osamljenega v kotu omarice. Nenadoma se mu je zazdel tako lep, zato ga je dvignil in ljubeče stisnil.

V sobo je stopila mamica. „Petrček“ je ljubeznivo dejala, „ravno kar zavijam božično darilo za teto Micko. Njen fantek gotovo nima nobene igrače. Veš kaj, Petrček, ali mu ne bi ti odstopil nekaj svojih? Pogledaj, najboljša bo da mu pošljeva konjička, saj se ti nikoli ne igraš z njim.“

Deček ji je podal konjička, toda najrajši bi bil dejal: pravkar sem se hotel igrati z njim. Vendar, mati ga je pogledala tako toplo, da ni mogel ugovarjati. Šel je z njo v kuhinjo in otožno gledal, kako je konjiček izginil v kovčku med oblačili in perilom za teto.

Večer, ko je Petrček že ležal v postelji, ci, je vedno znova mislil na svojega konjička. Kako lepo se je bilo igrati z njim po preprogi, ki je bila za cesto. Včasih je tudi avto privozil mimo in prehitel konjička. Oj, kako je bilo to lepo! Ne, konjička ne da. za

nič na svetu ne! Čisto na dnu otroškega srca je nekaj šepetalo, da mora pomisliti tudi na ubogega Tončka, toda njegovo nag-njenje do igrače je udušilo ta glas.

Potihoma se je skobacal iz postelje. Luna je sijala skozi okno v sobo, tako, da je vse lahko videl. Po prstih se je splazil v kuhinjo. Tam je zavoj za teto Micko, o še ne zavezan. Le pokrov bo privzdignil in zopet ga bo imel. In res je Petrček vzel konjička nazaj ter ga odnesel v omarico za igrače.

Naslednje jutro odnese mati zavoj na pošto in ko se vrne, zadovoljna poljubi svojega sinka: „Kako se bo Tonček veselil, ko bo zagledal konjička! Dober deček je Petrček, poreče, ker mi je poslal tako lepo igračo. Če pa bo tebi kedaj kaj manjkalo, tedaj se bo gotovo potrudil, da tudi on tebi napravi veselje. Tako mora biti med slovenskimi ljudmi, pa čeprav so šele otroci ...“

Petrček se je zelo sramoval. Najrajši bi bil čisto tiho zašepetal materi v uho: Jaz sem hudoben dečko, hotel sem imeti vse veselje zase, zato sem vzel konjička nazaj. — Toda to ne gre. Hipoma je začutil prvič v življenju, da je vsled svojega slabega dejanja ostal sam, daleč proč od materinega srca. To ga je zelo žalostilo.

Nenadoma mu je prišla rešilna misel. Jutri pride vendar Božiček! Počakal ga bo pred hišo in ga naprosil, da odnese konjička pa še avto Tončku. — Petrček je trenutno zopet postal vesel. Šel je k svojim igračam in naenkrat so mu bile zopet ljubke in ga razveseljevale, kakor nikdar poprej. Prvič je občutil, kako osrečuje če komu napraviš veselje, ter pomislil, da ljudje najbrž zato toliko darujejo o Božiču.

Uganke

Družico človek vsak ima, ki vedno v svetu spremlja ga, kadar ga svetla luč osveša; a če ga objemó temine, družica hitro mu izgine. Povej, kdo je — nezvesta deva? (Senca)

Visoko v gozdu sem drevo, za stavbo dobro in kurjavo, dočakam let še sto in sto za marsikatero sem napravlo Narobe človek sem podložen, za druge delajoč ubožen. Ko kako drugo nemo stvar, proda lahko me gospodar. (Bor)

Vrh strmih gor sem jaz doma, po dolih mene vse pozna. Na zemlji jaz povsod stanujem; na morju ladje prekucujem. Kako se imenujem? (Vihar)

Besede tri ugani mi, ki vsaka ima črke tri, in zadnji črki dve pri vsaki, treh besedi sta si enaki: Beseda prva z — v — začena prijeten prostor ti pomenja; besedo drugo s — p — dobiš, ko pri pojedini sediš; in tretjo s — k — vsakdo pozna, kdor prostor s črko — v — ima. (Vrt prt. krt.)

CVETJE IN KLASJE

PREOKRET...

Ko je Odette poročila mladega častnika, je to storila pravzaprav le iz muhavosti. Kako so ji vsi odsvetovali, razen nekaj prijateljic, ki so bile vesele, da se iznebijo nevarne tekmovalke. Njen mož je bil radi svojega znanja arabskega jezika nato prestavljen v kolonije. Cisto globoko v puščavo, kjer domujejo hijene in levi. Vsakdo je vedel, da če te enkrat prestavijo iz Pariza v kolonije, ne moreš tako hitro misliti na povratek.

Odette je bila vajena šumnega pariškega življenja, zato je tembolj občutila samoto v kolonijah... To življenje je bilo za njo skoraj nevzdržno. Spremembo ji je nudil le radio, ki jo je včasih razveselil, a pogostoma napravljal še bolj ustožno. Res, da sta se peljala vsak mesec enkrat v Alžir, toda kaj neki je Odette zanimal Alžir! Njeno hrepenenje po Parizu se je večalo. Kaj pomagata če jo njen mož ljubi še tako globoko in stori vse, da bi jo razvedril? Vsako prosto minuto je posvetil njej in jo vedno presenečal z darili. Idealnejšega moža si pač ni mogla zaželeti, toda vseeno se ni počutila srečne. Kaj n. pr. počne z dražestno obliko iz Pariza tukaj v Afriki? Njen mož jo občasno tudi tako.

Pariz, Pariz, Pariz so bile vse njene misli od jutra do večera. Jutri je četrtek — Spiree pri Madame Robinet, tukaj se bodo zbrali največji pisatelji in slikarji, pojutrišnjem bo modna razstava pri Dugomierju in to in ono, a nje ne bo zraven. Vedno znova se je kesala svoje poroke in vsako novo pismo iz Pariza ji je povzročalo duševne muke. To življenje traja komaj pol leta, a trajalo bo morda pet let ali še daljši. Kaj neki pomenijo oni trije tedni dopusta, od katerega lahko preživi štirinajst dni v Parizu? Ta kraiki čas pač ni mogel nadomestiti zabav celega leta.

Včasih jo je mož vprašal, kaj je pravzaprav z njo, ali je mogoče bolna, ker je opazil, da izgleda utrujena in otožna. Odgovorila mu je le, da ji nič ni in da se mora šele privaditi novi okolici in novemu podnebju.

„Odette, presenečenje imam zate. Pojutrišnjem smo povabljeni k neki slavnosti pri Rasu Hamidu, strmela boš nad pestrostjo in bogastvom Orijenta.“ — Charles je navdušeno pripovedoval vse podrobnosti, ki jih bodo videli pri Rasu Hamidu. Odette je le napol poslušala, v duhu je stopala po pariškem Boulevardu in se šalila s svojimi prijateljicami. Ko jo je mož nato vprašal: „Odette, ali se kaj vesliš?“, tedaj je le zasanjano prikimala. Kaj neki jo zanimajo ozaljšane kamele, plečarice Rasa Hamida ali arabski piskači na dudo. Ona vsega tega ne mara, ne se celo sovraži.

Nekega dne je prišla v svojih čustvih tako daleč, da se ni mogla več vzdržati. Odkrila je možu vse svoje srce. Charles je bil najprej presenečen, a nato zelo žalosten. Kako, da ni opazil, kaj se godi v njegovi notranjosti? Nato je poskušal, da bi jo potolažil. Postal je še pozornostnejši, še nežnejši kot poprej in ji prigovarjal, da se bo sčasoma že privadila na vse.

„Odette, ti ne veš, kako zelo te ljubim!“
„To je tvoja velika ljubezen, da moram jaz v najlepših letih hirati tukaj kakor ujetnica. To je sreča, ki mi jo nudiš, da me pušiš duševno propadati!“

Charles ni odvrnil niti besede, prižgal si je cigareto in parkrat globoko potegnil. Odette je odprla radio in poiskala Pariz — kako to zveni: „Paris c'est une blonde...“ Vsedla se je na divan in sanjala z odprtimi očmi. Charles je zapustil sobo. Odšel je na okope utrdbe. Bila je mesečna noč, tako jasna in svetla, kakor je samo na sipinah puščav; da, samo tukaj, kjer hoče Bog odškodovati s svojo pestro lučjo ljudi, ki morajo živeti v večnem pesku. Tam spodaj je gnal pastir kamele k vodi. Kakor bela senca je stopal za svojimi živalmi. Iz njegovih ust je zvenela otožna melodija žalostinke:

„Pojdi svojo pot če delaš dobro, če delaš hudo, pesek bo pokrnil vse. Pojdi svojo pot, če si srečen, če ti poka srce, pesek pokrije vse. Osamljena zvezda tam gori te gleda, tisoč sestrice ima in vendar je sama. Ugasnil boš od bolečine ker si sam, ona pa bo sijala, ona je bližje Bogu. Pojdi svojo pot, pesek bo zakril vse.“

Charlesa je ta pesem zadela živo v srce: „Pesek zakrije vse“ Tam zadaj komaj 50 kilometrov vstran žive vstahi. Uporno žive po razoranem skalovju: Pesek zakrije vse. Charlesa je obšla čudovita misel.

Še tako prej je bil dober in priljazen s svojo znanostjo, saj ne bo trajalo večno. Odette, tudi to se bo končalo“, je včasih dejal in pobožal svojo ženo, ki je navadno čitala knjige ali poslušala radio.

Nekega večera je sporočil svoji ženi, da bo zjutraj odšel z večjim oddelkom v popolnoma nepoznana ozemlja. Kdaj se bo vrnil, je čisto negotovo, lahko pa računa najmanj 14 dni z njegovo odsotnostjo. Zgodaj zjutraj je četa odkorakala. Charles je svojo ženo, ki je ležala v polsnu, poljubil na čelo in se poslovil od nje. Nekam mehanično je odvrnila: „Ti odhajaš, no pa Zbogom!“ Nato je zopet zaspala.

Ko se je prebudila in ji je črni služabnik prinesel zajtrk v posteljo, je njen pogled obstal na nočni omarici, kjer je ležalo debelo pismo. Kaj neki pomeni to? Odette ga je odprla. — Vozni listek za Pariz — oporoča in neko pismo:

„Moja ljuba Odette! Ko ti naznanjam, da se najbrž ne bova več videla, te ne bi hotel užaliti. Mogoče je, da se bom vrnil zdrav iz te pustolovščine, toda do takrat boš ti že čez hribe in doline. Ne bi ti hotel oteževati srca, toda enkrat ti vendar moram dejati, kako zelo te ljubim. Ljubim te tako, da mi je tvoja sreča dražja kakor moja lastna. Odette, vsa nesreča najinega zakona je bila v tem, da me ti nikdar nisi ljubila tako kot jaz tebe. Dokler sva bila v Parizu, to polovičarstvo ni prišlo tako do izraza kakor tukaj, kjer sva bila navezana le drug na drugega. Tukaj se je jasno pokazalo, da te jaz sam ne morem osrečiti. Videl sem tvoje hrepenenje po burnem življenju po Parizu in tvojih prijateljih. Trpel sem vsled tega in poizkušal, da bi te v popolnoma za se. V razgovoru, ko si mi predbacivala moja čustva, pa mi je postalo jasno, da se mi to ne bo nikdar posrečilo. Vem, da žene ni mogoče prisiliti, da bi ljubila. Ta večer sem prenehal, da bi se potegoval zate in tvojo ljubezen, ta dan sem nehaj živeti. Ti gotovo nisi iz mojega vedenja ničesar opazila, toda jaz sem se strašno bojeval v svoji notranjosti. Sedaj ti lahko priznam, da so prišli trenutki, ko sem bil pripravljen vzeti življenje tebi in meni. To bi bilo strašno. Odette, ti vendar ne moreš nič zato, da tvoja ljubezen ni tako velika kot moja. To je nesreča zame, toda nimam pravice, da bi ti predbacival. Poslušaj Odette, ti moraš biti srečna, ti moraš imeti zopet svojo svobodo. Jaz pa nočem umreti kot bojazljiv samomorilec, svet naj se ti ne posme. Ti boš lahko s ponosom dejala: „Moj mož je padel na polju časti, daleč proč od rodnega kraja, za domovino je dal življenje.“

Zbogom ljubljena Odette! Želim ti iz vsega srca, da bi našla na svetu to, kar bi tvorilo tvojemu življenju pravo vsebino.

Za vekomaj tvoj Charles.“

Odette se sploh ni mogla zbrati. Naenkrat ji je postalo vse tako čudno, tako čisto drugače. Charles ne pride več nazaj...

Prečitala je oporočo: „Vse kar posedujem,

KRAVE V INDIJI

Po naznanju indiskih vernikov (Hindov) se približuje žival človeku do take mere, da obstoja razlika samo po zunanosti, ne pa v bistvu. Torej se Hind ne brani misli, da biva v živali duša. Ta duša se, ko žival pogine, prešeli v drugo telo in zopet v drugo. Duša se nenehoma seli, obenem se razvija, se počasi vzpenja do popolnosti in postane naposled — človeška duša. Hind veruje v skoroda neskončno preseljevanje duš skozi nebroj živalskih in človeških teles.

Sinovi Indije se zavedajo meje med človeštvom in živalstvom tem manj, ker se indsko ljudstvo samo deli v nešteto oddelkov in razredov, ki jih med seboj strogo ločijo stene in prepadi. Tako temeljita je ta ločitev, da posamezniku, dokler živi, ni mogoče prestopiti iz enega stanu v drugega. Stanove, ki zevajo med njimi taki prepadi, nazivamo kaste. Baje šteje dežela čez 2000 kast! Casa je bilo dovolj za njihov razvoj, kajti na temeljne obrise kastnega ustroja naletimo v indski zgodovini že mnogo let pred Kristusom. Nekatero kaste stoji neverjetno nizko, druge veljajo za tem popolnejše. Najvišjega ugleda je deležna kasta bramimov. Ljudje iz višjih kast prezirajo razne nižje kaste huje, nego bi mi v Evropi omalevaževali ljubo živino. Nižji kastniki imajo pač dušo, ki jo čaka še očiščenje kakor navadno živalsko dušo. Bramini pa smejo biti gotovi, da se jim, ko umro, duša združi z vesoljno dušo Brahmo. S tem posežejo zveličanje, kajti v objemu večnosti ni več preseljevanja.

hiša v Parizu, moje... vse pripada moji ženi.“

Vzela je vozni listek za Pariz v roko. Pariz — nenadoma ji je bil tako tuj, prerivanje na Boulevardu jo je plašilo, vsi ljudje po barih, ki so jo skozi šipe predrzno opazovali in občudovali, so se ji zdeli tako prazni in prozaični. Koketna nečimernost njenih prijateljic in galantni pogledi nališpanih kavalirjev, ki so iskali pustolovščin, so se ji nenadoma zadrželi kakor posmeh vsaki pravi ljubezni. Kaj bi vsi ti ljudje storili zanjo, če bi nekoč zašla v nesrečo? Spomnila se je pogovorov po salonih. Takrat je sama pritrjevala in se smejala nad nesrečo drugih.

Po čem hrepeni pravzaprav tako zelo? Vse, kar je videla ali si samo predstavljala, je vsled površnosti, ki se je držala vseh stvari, spuhlelo v nič. Naenkrat ji je postalo jasno, da je človek, ki je radi njene sreče odšel od nje, vzela seboj tudi njeno srečo. Bilo ji je, kakor da se bo v njeni duši vse preokrenilo. Čutila je, da je edino, kar daje življenju vsebino, ljubezen do nekoga...

On se mora vrniti! Imeti ga mora zopet! Odette je podvzela vse korake. Vseposod pa so samo zamigovali z rameni: Gospod nadporočnik da je prostovoljno prevzel nalogo. Nič drugega se ne da storiti, kakor počakati. Čakati! Odette je čakala nestrpno, njeni dnevi so potekali neskončno počasi. Ni mogla ne čitat, niti ni prenesla glasbe. Misel na Charlesa jo je zasledovala še v sanjah, vide-la ga je v strašnih nevarnostih in si predstavljala njegovo smrt na najstrašnejše načine. Vsaj enkrat bi ga še rada videla in prosila za odpuščanje; priznala bi mu svojo ljubezen, ki je medtem postala tako velika, kakor njegova.

Prešli so dnevi o četi ni bilo nobenega sledu.

Zadnji dan drugega tedna je končno zadonela trobenta na opazovalnem stolpu. „Prihajajo, prihajajo“; vse je planilo na okope. Res je, tamkaj prihajajo. Četi je sledila velika gruča ujetnikov. Poročevalec je planil skozi vrata.

„Ali živi moj mož?“
„Pokorni sluga, milostljiva, on koraka na čelu četi!“

„On živi, vrača se!“ Odette se je nezavestna zgrudila. Razburjenje zadnjih dni in to nenadno veselje je bilo nekoliko preveč za njo.

Ko je zopet prišla k sebi, je njen mož sedel ob njej na postelji. „Charles!“

„Ne razumem, Odette, mislim sem, da si že zdavnaj odšla. Kako to...“ — ne vprašuj, prosim te, ne vprašuj sedaj!“

Mesec je sanjavo sijal preko sipin. Charles in Odette sta se sprehajala roko v roki na okopih. Spodaj je pastir gnal svoje kamele, da bi jih napojil in zopet pel ono otožno pesem... „Pesek zakrije vse, če si srečen ali če ti poka srce, pesek zakrije vse.“ Charles je tesno objel svojo ženo in jo poljubil, nad njima so zvezde vse svetlejšje sijale.

Fr. Lukas

Kmet prikazuje svoj dom

Protj jutru kamrica stoji,
v njej je zibel,
v njej pa malo dete,
vsako jutro sonce mu sveti.

Protj jutru gleda
sprednja hiša mi s predokni,
v njej je miza,
miza javorova,
k njej družina pod goloba sedi.
Priklet se z večerom spogleduj,
skozi bela stekla
v vežnih vratih
zadnja luč se prikazuje

Tja na sever še leži
zadnja hiška mala,
v njej bolelna stara mati
hude zime se boji.

Tak od jutra do večera
hodim s soncem,
hodim vsak dan okrog doma —
v njem prečudna moč izvira.

Leopold Stanek.

Gospod Tone

Nadaljevanje in konec.

Ako je stvar prismojerna ali zavajena, bo silana na vse strani. Gospod Tone je bil trknjen, ko je zvalil sod mošta po stopnicah, da se je vse razbilo. Nekoč je bilo treba dobiti drv iz gozda. Gospod Tone bi bil lahko našel drvarja, pa je imel svoje pomisleke vsaj ni nobena umetnost podreti drevo in nacepiti polena. Vrhutega so delavci dragi in počasni, hrana pa jim ni nikoli dosti dobra. Drva grem napravljat sam, nekoliko mi pomaga dekla.“ Zato si je izposodil žago pri sosedu, sekira je bila pa pri hiši. Dekla je vzela s seboj nekaj malice: kruha špeha in slivovke. Prideta v gozd, gospod Tone začne izbirati in premišljevat katerega drevesa se naj loti? Prvi pride na vrsto borovec, star kakih petdeset let, ki ga je bilo treba spraviti iz smrečja. Gospod Tone vzame žago za roč, dekla prime na drugi strani. Žaga je v navajenih rokah nekaj brskala in praskala, končno se je prišla debela in polagoma napravila urez. Tone in dekla sta žagala naprej. Še nekaj potez in žaga tiči. Ni mogoče potegniti ne naprej, ne nazaj. Tone ogleduje položaj. Že vem kaj pravi: „Marjeta zlezi na drevo!“ „Jaz že ne“, odvrne dekla, na drevo ležite sami, ako vas veseli, jaz nikdar nisem plezala po drevju in nehom. „Kot fant je gospod Tone delal takšne poizkušnje, znal bo še sedaj. Na drevo mora nekdo, ker dekla noče bo pač on vzel nase to nalogo. Žaga tiči v drevesu ter jo je treba dobiti ven. Gospod Tone se oprime drevesa in se počene kvišku. Pride do vej in nazadnje v vrh. Srdito se prime debela in se zaganja naprej in nazaj, lepo počasi; da se je majalo drevo kakor v burji. Drevo hrešči, naenkrat počasi se nagne in pada s hruščem na druga manjša drevesca. Gospod Tone se je drevesa krčevito držal, a kaj mu je pomagalo. To ni bila postlana postelja, marveč vejevje in grmovje, na katerem se gospod Tone sicer ni ubil, ali krvavo se je opraskal in veje so ga stolkle po rebrih, da je trenutno mislil: konec je z napravljanjem drv. Vrglo ga je na tla, k sreči v mah, kjer ni bilo strcljev, ki bi ga prebodli. Pristopila je dekla misleč, da je gospoda konec: „Gospod ale še živite“. „Diham še odvrne gospod, „ali zakaj nisi zlezla na drevo ti?“ Gospod je bil še živ, ali hoditi ni mogel, in dekla je morala domov po dvokolnico. Znjo se je vrnila, prišla je tudi gospodinja, naložili sta gospoda in ga zvelkli domov. Vaščani so videli nesrečnika in so mislili, da so ga razbojniki, kakor popotnika v evangeliu razmesarili, ali tokrat hudobija ni bila pri razbojnikih, marveč le pri lastni učeni nesmemati.

brez duše, da ne privoščiti vlezaslužni kravi iste genljive in nežne vloge, kakršna gre materi med nami ljudmi.

O klanju krav ni niti govora. Že v sivi davnini je zakonodaja to pregreho prepovedala. Hind, ki bi se toliko spozabil, da bi šel ter zaklal kravo bi se družabno onemogočil: izobčili bi ga iz verske skupnosti, pahnili biga celo iz rodbine. Prav tako ne gre, da bi pravoveren Hind užival goveje meso. Zapoved je tako stroga, da veže tudi tedaj, ko mož potuje po tujini, recimo po Evropi. Ko je pred več kakor desetimi leti Gandhi potoval v London na razgovore z angleškimi državniki, je vzel s seboj kozo, da bi mu dajala mleka ter ga delala neodvisnega od angleške hrane, ki posebno ceni meso...

Verska dolžnost predpisuje Hindu, da mora vedno kazati do krave nekako viteško spoštovanje. Smešno je to bi kdo, rekel. Toda Hind se zaveda, da mu daje krava mleka in sirovega masla, da mu vleče voz in plug, da mu daje s svojimi odpadki gnojila in celo kuriva. S ponosom vam bo zatrjeval, da je krava sveta žival. Zato zavlada dostikrat med bramanskimi verniki veliko razburjenje, če morajo gledati, kako muslimani — ki jih živi v Indiji kakih 70 milijonov — koljejo krave ter uživajo meso ubitih trpink. Jeza orientalskih množic vzkipi včasih s toliko silo, da pride do dejanskih spopadov. Radi nekaj živalske krvi teče tedaj mnogo človeške.

A. 7.

Božične misli

Božični zvonovi pojo...

„Mir ljudem na zemlji!“ pojo angelci. V koroškem hlevcu se je rodil Božji Sin in prinesel odrešanje vsem ljudem. Na božični praznik se zato ves krščanski svet spominja Odrešnikovega rojstva.

Šest božičnih praznikov smo preživeli Slovenci v vojni vihr, sedem božičnih praznikov smo preživeli koroški Slovenci v preganjanju in zaničevanju. Kakor Herod in njegovi, so tudi v teh letih nacisti, sovražniki krščanstva, stregli Božjemu Detetu po življenju. In če niso vedno naravnost nastopili proti krščanstvu, so uporabljali bolj zvite načine, samo da bi ljudstvu iztrgali pravo vero iz srca.

Božič, praznik Kristusovega rojstva praznujemo. Spomin nam nehote uhaja na tisti težki čas, ko so nacisti z vojnim zločincem Alfredom Rosenbergom na čelu, hoteli uničiti vse, kar je krščanskega. V svojem divjem besu proti vsemu, kar ne odgovarja njihovem „mitu 20. stoletja“, so se spravili tudi nad krščanske praznike. Posebno božič, praznik Odrešnikovega rojstva, jim je bil napoti. Ker pa si niso upali naravnost odpraviti božični praznik, so ubrali bolj zvijačno in bolj zapeljivo pot. Ta zvijačni način borbe kljukastega križa proti Kristusovemu križu pa je bil še bolj nevaren, kakor je zvijača bolj nevarna od odkrite borbe. Ker so božični prazniki v ljudstvu tako ukoreninjeni, zato jih nacisti naravnost odpraviti niso mogli, pač pa so hoteli odvzeti božičnim praznikom vso krščansko vsebino in so hoteli namesto krščanskega praznika postaviti poganski praznik obračanja sonca, „Sonnwendfeier“. Medtem ko kristjani ob božiču praznujemo rojstvo Odrešnika, ki je prinesel na zemljo luč resnice, so nacistični novi pogani hoteli proslavljati le rojstvo svetlobe, ker takrat pričinja naraščati dan.

Da bi božičnim praznikom čimbolj vtisnili svojo vsebino, so izkoristili v ta namen znani nemški običaj „Kerzensprüche“, nagovore ob prižiganju sveč. Pri teh nagovorih so uporabljali samo v nacistično propagando usmerjene stavke. Tako so bili za lanski božič ukazani stavki, ki so slavili Hitlerja in nordijsko raso, češ da je prinesla „veliko luč s severa“.

Vsi ti in taki poskusi nacistov so bili smešni poskusi, kako izkoreniniti krščanstvo. Nevarni so bili tisti poskusi za tistega, ki krščanstva ni dobro poznal, a smešni in odvrtni za tistega, ki je vedel, kaj je prinesel Kristus s svojim evangelijem.

DILCE na goro

Koroški športniki, ne slišite klica gora?

Božični in novoletni prazniki s svojo krasoto vas vabijo na zasnežene gorske planjave. Saj ni potreba posebnih priprav, tudi dobro preizkušene in nekoliko navoščene smuči že zadoščajo.

Kdo bi še dalje tičal v „mračni, neprijazni

sobi ko tako vabi krasno zareče zimsko jutro, ki leži nad zasneženo dolino, na bokih katere leskečejo v jutranjem soncu milijoni bisernih zvezdic. Kdo bi se strašil majhnega napora, ko se je treba vzpenjati na hrib? Izkoristimo vsako razvedrilo, katero se nam nudi: če pa to zahteva le malenkostno izgubo časa, je še toliko bolje. Saj je le nekaj korakov ven iz mesta ta bela opojnost. Kaj je prijetnejše kot vožnja na smučeh po zasneženih strminah?

Višek užitka pa je tedaj, ko se popnemo

na goro, odkoder se nam nudi krasen razgled, ki ga utešeni uživamo deloma že ob vzponu na goro. Tu in tam nas vabi na notranje in zunanje okrepčilo bister vrelc, izvirajoč iz skalnatega objema. Ob pogledu na krasne zasnežene gorske velikane nas napolni občutek sproščenosti in preropenja.

Odre se nam razgled po vsej Koroški in njenih številnih vasicah, hribih in gorah, ki dajejo tej sliki tako pisan in prijeten okus. Tu so svetli grebeni Karavank, na zahodu strmi vrhovi Julijskih in Koroških alp, katerim se pridružujejo še druge višine.

Žal, da je jutro tako prekratko, za dojem tolikih krasot. Mogoče je to tudi vzrok, da mnogi zopet in zopet iščejo razvedrila v gorah. Torej: na gore, na gore, na strme vrhe, ker tam se spočije v lepoti srce.

A. Pajank.

Kako je Lizika izsilila zaroko

Mirko je bil priden mladenič. Bil je prijeten zunanosti in imel dobro službo v banki, razen tega je bil nečak bogate tete, po kateri bo nekoč podedoval. Torej mož, kakršnega si dekleta žele, ko prično misliti na poroko.

Plavolasa Lizika je bila njegova prijateljica. Misliła je na poroko, ne morda zato, ker se je bala, da bi ostala samica, o ne, Lizika je vroče ljubila svojega Mirka. Samo Mirko tega ni vedel, ali ni hotel vedeti, nerodneži! Lizika je postala Eva Radi ljebezni je pričela igrati koketko. Privedla je Mirka tja, kjer ga je hotela imeti. Mirku je to ugačalo, postal je goreč ljubimec, toda odločilne besede še ni izrekel. Poljubljal jo je in molčal.

Lizika je postala žalostna. Skoraj je že obupovala. Nato jo je popodla jeza. „Mirko!“ je dejala „tako ne more iti več naprej, ali slišiš! Govoriti moraš z očetom, veš Mirko!“ Mirko jo je mirno poslušal in dejal nežno: „Seveda, Dragica“ Res je obiskal Lizikine stariše, ki so mu dobro postregli, nato se je zahvalil kakor zahteva olika ter odšel.

To je bilo Liziki preveč Spremenila je svojo taktiko. O možitvi sploh ni več govorila. Večkrat pa je namigavala, kako da je njen oče nasilen človek, in da ima posebna načela in mišljenje. Mirko je medtem često obiskoval Lizikine stariše skoraj pol leta, ter si pustil streči.

Nekega dne pa je Lizika stara mati praznovala rojstni dan Rodbina je bila polnoštevilo zbrana; tete in strici so prišli na obisk, tudi Mirko je bil povabljen. Ta dan je Lizika izsilila odločitev. Dala je napraviti za staro mater preprogo iz krpic, ki jih je sama izrezala iz ostankov blaga, starih bluz, nogavic itd.

To preprogo je pokazala Mirku in mu razložila, kako je naredila. Vsa rodbina je bila zraven, tete, strici, a v ozadju je stal nasilni očka, kakor ga je opisala Lizika. Mirko je bil vzradošen. Prišel je takoj vzklakati svojja odkritja: „O, to je tvoja pisana jopica in tamkaj tvoja poletna obleka!“ Lizika je nape-to poslušala njegove ugotovitve. „A tukaj“, Mirko je ljubeče pobožal kosček rožnoderče svile, „to je krpica od tvoje nočne halje“, je veselo vzklaknil.

Lizika je morala poslušati izrazé razburjenja in jeze zbranega sorodstva, zato je zardela in zbežala iz sobe. Vendar je še videla kako se je oče prerinil skozi množico tet in stricov do njenega Mirka. Pol ure na to so zaključili dan stare matere z zaroko mladih.

H. H. R.

(Nadaljevanje.)

„Prišel čas je krog božiča“, se je domislil župan Martin pesnikovih besed, ko so v soboto popoldne otroci odprli skrinjo na podstrešju in prinesli v izbo častitljive jaslice z Jezuškom, Marijo, Jožefa, hlevček, ovce, pastirje, angelje in še vse ostale potrebščine za postavitve jaslic. Oče Martin se je spomnil mladih dni, ko je sam z enako zbravnostjo in spoštljivostjo prijemal v roko iste iz lesa izrezljane osebe in živali. Že dolgo vrsto let so pri hiši. Ob njih doraščča že tretji rod in občuduje umetniško delo vaškega umetnika, ki je prav zaradi svoje preprostosti tako prepričevalno. Otroci brišejo zaprašene kipce, najstarejši Tinček preizkuša, če še hlevček trdno stoji ter sestavlja ogrodja, ki jih bodo obložili z mahom, da bodo predstavljala gričke. Po njih bodo postavili pastirje in ovčke. Mogočne kralje so spravili nazaj v skrinjo. Šele na predvečer sv. Treh kraljev jih bodo pridružili ostali skupini okrog Božjega Deteta, da bodo do svečnice predstavljali pred Detetom v kotu pod križem prve Kristjane, ki niso bili judovskega rodu. Z vidnim veseljem je opazoval oče Martin svoje otroke, ki so bili tako vneto zaposleni s pripravami za jaslice. Danes jih bodo samo pripravili ter preskrbeli mahu, sestavili jih bodo šele na sveti večer, ko bo začel legati mrak nad Slovenjo vas.

Vsa vas je že nestrpnost pričakovala veliki praznik. Gospodovega rojstva. Šolarji so imeli že počitnice in so bili zaposleni z nabiranjem mahu, pripravljanjem jaslic, ponekod tudi božičnih drevesc, pa tudi v kuhinji so se radi smukali, če ne bi bilo morda treba kje kako kuhaličico polizati ali izvabiti materi kak predokus božičnih dobrot. Pa tudi odrasli so čutili v sebi neki svojški občutek pričakovanja nečesa velikega in lepega.

Županova izba je bila po večernicah zadnje nedelje pred božičem kmalu nabito polna, tako da so morali odpreti še hiško, da jih ni nekaj ostalo zunaj.

„Ker so božični prazniki, prazniki ljubezni in miru pred vrati, nam bo danes naš gospod župnik povedal nekaj misli o ljubezni“, je pričel župan Martin in povabil župnika Lamberta, naj spregovori:

„Cerkev je bila in je vedno pospeševalnica in širiteljica prave omike in prosvete. Zato kot zastopnik cerkve pozdravljam to posrečeno obliko širjenja prosvete na teh nedeljskih sestankih. Zima nas je sicer prisilila, da smo se izpod lipe preselili ob peč, pa nič zato. Spomladi, ko bo pognala novo zelenje in nov cvet bomo znova v njeni sencí občudovali čuda in tajne narave, ki nam odkrivajo sledove božje modrosti in božjega veličastva. Zato sem se rad odzval vabilu našega župana Martina, da tudi jaz v tem krogu, ne samo s prižnice, povem kako misel.

Le še malo ur nas loči od trenutka, ko bodo polnočni zvonovi spomnili človeštvo in tudi nas na zgodovinsko dejstvo, ki si je dogodilo že pred davnimi stoletji: Bog je nase vzel podobo človeka, stopil, poprej našim čutilom nedostopen, iz nebesnih višav na zemljo in izpričal s tem neskončno ljubezen božjo. Da bi odrešil trpeče in blodeče človeštvo, je postal tudi človek kot bi bil eden od nas. Ponižal se je do nas, da bi nas s trpljenjem in smrtjo spravil z Očetom in nam zopet pridobil pravico, da ga smemo klicati: Oče! Samo nekaj ur še in v naši cerkvi ter po naših domovih se bo oglasila božična pesem:

Bodi češčeno, o Dete preblago,
sama ljubezen do nas Te rodi.

Božič je praznik ljubezni.

Če bi vas vprašal, kaj je ljubezen, bi ne

bili v zadregi z odgovori. Spomnili bi me požrtvovalne materske ljubezni, sončne ljubezni dveh mladih ljudi, ki si podajeta roki, da odideta skupno na pot v življenje, spomnili bi me ljubezni do naroda, ljubezni otrok do staršev in staršev do otrok itd. Naši študentje bi mi vedeli naštetí izreke slavnih mož o ljubezni, ki ga je napisal apostol Pavel. In še ne bi bili v zadregi z odgovori. Kaj pa je bistveno pri ljubezni?

Ljubezen je ona krepost, ki pomaga človeku, da razbije tesni obroč zaljubljenosti v samega sebe in ozkosrčne sebičnosti, ki pozna samo sebe in svojo korist. Ljubezen nam odpira pot do drugih ljudi in omogoča sploh življenje v družbi. Najbolj očitno se nam to kaže pri družini, ki si je brez ljubezni sploh ne moremo misliti. Ker pa ljubezen ne obstoja samo v čustvenem razpoloženju, ampak predvsem v priznanju, da predstavlja človek, ki ga ljubimo, neko vrednoto in na tem priznanju temelječi dobrohotnosti ter stremljenja po vsej duhovni združitvi z njim, je ljubezen podlaga in vez vsake družbe, vsake skupnosti, tudi narodne.

V krščanstvu ohrani naravna ljubezen vso svojo vrednost in pomembnost. Krščanstvo jo s svojo milostjo in naravnostjo k neskončno dobremu samo še poplemeniti, uredi in utrdi, da se ne ustavi pri stremljenju za ponarejenimi biseri in da ne omaga od časa trpljenja ali ob nastopu ovir. Tako je ljubezen zakoncev v krščanstvu dvignjena v zakrament, pa tudi ljubezen do naroda ima vzvišeno mesto med krščanskimi krepostmi. Bog je vsakega človeka postavil v določeno narodno občestvo in mu določil v okviru tega naroda posebno nalogo. Če se kdo odloči od te narodne skupnosti in se hoče vključiti v drugo, se upira božjemu redu in greši ne samo pred narodom, ampak tudi pred Bogom. Zavestni odpad od naroda je velik greh, ker je greh proti božjemu redu in proti ljubezni, ki jo vsakdo dolguje svojemu narodu. Skušnja nam to tudi potrjuje. Po farah, kjer cvete narodno odpadništvo, hira tudi versko življenje. Kdor je zavestno izdal svoj narod, se je upr božji volji in v večini primerov bo izdal tudi Stvarnika, ki je hotel in stvaril v človekovi naravi nagnenje in sposobnost, da se razvijejo različni narodi, ki imajo kljub skupnim in obče človeškim potezam še svoje značilnosti, ter tako s svojo mnogoličnostjo odražajo v svetu božjo popolnost.

Prava ljubezen pa se ne kaže samo v nežnih, čustvenih besedah, ampak predvsem v dejanjih. Kakor bi ne mogli trditi, da ljubi svojo družino družinski oče, ki ima sicer

polna usta lepih besed do žene in otrok, ki pa obenem po lastni krivdi ne preskrbi družini za življenje potrebnih sredstev, tako tudi ne moremo trditi, da ljubi svoj narod oni, kdor samo napiva zdravice svojemu narodu od kozarcu vina, v vsakdanjem življenju pa gospodarsko ali politično izkorišča sosede, sovaščane, sonarodnjake.

Zato naj nam letos božični praznik, ki je praznik ljubezni, poživi našo dejavno ljubezen v naših družinah, da ne bomo mislili vedno samo na lastne skrbi in težave, ampak da se bomo vprašali, kaj teži našega zakonskega druga, kaj očeta in mater, kaj otroke ter skušali drug drugemu odvzeti del bremena s pleč; naj poživi dejavno ljubezen po naših farah in občinah, da bomo skušali te dni in odslej vsak dan lajšati življenje, odvzemati gmotne in duhovne skrbi svojim sovaščanom; naj iztrebi in prepodi sovraštvo iz naših domov; naj nas poveže z vsemi, ki pripadamo slovenskemu narodu in bomo ponavljali angeljski spev tostran in onstran Karavank, ob morju in preko morja „in mir ljudem na zemlji, ki so Bogu po volji“. Ta mir, ki ga tako potrebujemo za zdravo narodno življenje kakor tudi za zdravo posušeno sodelovanje med narodi, je razen od božje milosti odvisen od naše dejavne ljubezni. Ko bomo vsak v svojem krogu z dejanji dokazali, da nam ljubezen družinskih članov, ljubezen zaročencev, ljubezen sčanov, ljubezen članov našega naroda ni samo prazna beseda, ampak otipljivo dejanje, ko bomo dan za dnem legali k počitku v zavesti, da smo storili vsaj nekaj dobrega za druge, bodo vsi ljudje in ves svet dobili zopet lepši, mirnejši in veselejši obraz. Takrat bomo v sebi občutili čudežno delovanje ljubezni, ki edina more osrečiti človekovo po sreči kopneče srce. Saj je tudi Bog, v katerem se bomo končno umirili, prav tako ljubezen.

Gospod Lambert je končal z voščilom, da bi bili vsi v obilni meri deležni božičnega miru in da bi dal Vsemogoči vsem, ki jim ne bo dano obhajati božičnih praznikov doma ali koder bodo zlasti ob praznikih pogrešali tega ali onega svojca, dovolj moči, da jih težka bol ne stre, ampak jim proživi vero in usmeri pogled v zopetno skupno praznovanje božične skrivnosti, če že ne več na tem svetu, pa po smrti pri Bogu.

„Ker bomo obhajali praznik Kristusovega rojstva v svojih družinah, nam bo naš pevski zbor zapel še nekaj starih narodnih božičnih pesmi. Vsem, ki ste tukej, pa tudi vsem ostalim vaščanom pa želim blagoslavljen praznik“, je končal župan Martin.

BOŽIČNO BRANJE

Sosedove jaslice

O božičnih praznikih se človeku misli rade vračajo v davno mladost in hodijo po domačem kraju s tem večjo ljubeznijo, čim daljša je razdalja iz tujega sveta do ljubelega doma. Tudi moje misli romajo v teh dneh čez hribe in doline v domačo hišo in tam ljubko hramlajo z dragimi spomini iz mladih dni.

V skromni kmečki hiši so otroci vsi zaprti v postavljanje jaslic. Edini fantiček med številnimi sestricami kar žari od navdušenja in veselja, ko oče slovesno vzame iz kota razpelo in namestijo nanj deščico, na kateri bodo stale jaslice. Mah, ki se je dolgo sušil pod streho, je že pripravljen. Pastiri in ovčke iz papirja so tudi že pregledani in popravljeni. Ko je poličica v kotu gotova, začne z delom. Hribec iz maha je hitro napravljen. Težje gre z razmeščanjem ovčk in pastircv. Vsak hoče bolj prav vedeti, vendar se vse uravna v splošno zadovoljstvo. Pod hribecem je hlevček z Detetom, Marijo in Jožefom. Preostanejo edino še Sv. Trije Kralji. Kaj z njimi?

Dečko se z vso svojo zgovornostjo zavzema za to, naj pridejo trije Modri takoj k jaslicam. Kako bi bilo mogoče pustiti jih — pa čeprav samo za štirinajst dni, do praznika Sv. Treh Kraljev — v škati in jih ne postaviti v kot, ko imajo pa tako čudno lepe konje in konji so bili malemu junaku vedno nekaj posebnega. Še Ovničkove konje je občudoval, kadar so jih Ovničkov oče zaprezal v velik voz s kurnikom, da bi krenili proti Novemu mestu po prašiče. Pa kaj so bili Ovničkovi proti tem, na katerih jezdijo Sv. Trije Kralji? Ovničkovi so mršavi in držijo glave premalo pokonci — ti so pa lepo okrogli, vstovi se jim kar bočijo in vsi so opasani z dragocenimi pasovi in brzdami.

Prerekanju zavoljo Sv. Treh Kraljev in njihovih konj napravijo konec oče, češ: „Le pusti, naj ostanejo Sv. Trije Kralji do praznika v škati. Zvečer pojdeš z mano k Štrukljevim. Tam boš videl Sv. Trije Kralje na konjih še vse drugače, kakor bi bili pri nas. Če boš priden, jih boš šel k sosedom še večkrat lahko pogledat.“

Da ni očeta samo enkrat vprašal, ali pojde k kmalu k Štrukljevim, lahko verjame. Na vse načine je premleval vprašanje, kako neki so postavljeni pri sosedom Sv. Trije Kralji in kakšne konje neki imajo.

Končno so vendarle veleli oče: „Kje si, sinko, greva k sosedom gledat jaslice!“

In sta šla. Sneg je bil zunaj in hladna burja je brla okrog voglov. Dečku ni bilo mar ne snega, ne burje. V mislih je gledal Sv. Trije Kralje, kako ponosno jezdijo na iskrih konjih proti bornemu hlevcu. Videl jih je kako se zares premikajo, kakor bi bili živi. Konji ponosno dvigajo vitke noge, da se jim leskečejo svetle podkve in grizejo v uzde, ker jih sveti jezdec ne pustijo v dir. To bi se ne spodobilo.

Pri Štrukljevih je bilo temno v hiši, ko sta vstopila. Bil je že mrak Svetega večera. Iz kota je žarela prečudna rdečkasta svetloba, s katero je bil razsvetljen hribec v kotu. Jaslice so imele štalico postavljeno na vrhu hribca, a sredi hribca — čudno prečudno! V rdeči luči so se premikali na iskrih konjih Sv. Trije Kralji, gibali so se, kakor bi bili živi. Vmes je pa drobno cingljalo kakor da bi pozvonjali z zlatimi zvončki sami nebeški angelci.

Fantiček je obstal in se zamaknil v prečudne jaslice. Ni črnil besedice, le pritažen vzdih občudovanja: „Joj, to je lepo“, se mu je izvil iz prsi, kadar je po kratkem presledku spet prijezdil iz ozadja prvi Gašpar, „ki jezdi kar naprej, ker za vsa pota vej“, za njim se je pokazal Miha, „ki jezdi koj za njim, da se pogovarja z njim“, končno pa je prišel še Boltežar, „ki je najbolj odzad, ves je v portah, ves je zlat.“

In ti konji! Kako kraljevsko se nosijo, kot da bi vedeli, da na njih jezdijo kralji iz jutrove dežele! Ko bi jaz kdaj mogel imeti takega lepega konja... „V šole pojdem“, se je dečku porodila misel v glavi, „postal bom gospod in bom lahko imel še lepšega konja, kakor naš gospod župnik. Tako lepega bom imel, kakor ga ima Gašper...“

Sanje ob sosedom jaslicah so se deloma uresničile. Fantiček je šel čez nekaj let v latinske šole. Pridno se je učil in postal gospod, a tako lepega konja, kot je na njem prijezdil Gašper iz ozadja sosedom jaslic, ni videl nikdar več do današnjega dne in ga ne bo do smrti. Kaj šele, da bi ga imel! Ostali so samo ljubi spomini na mlade dni, ki svetijo iz tople daljine domačije v hladno sedanjost tujine.

POLNOČNI ZVON

Sredi vasi je stala trdna kmetija Grčarjevih. Ponašala se je z mogočnim gospodarskim poslopjem, hlevi in svinjaki; na koncu cvetličnega vrta pa je stal čebelnjak. Oče Grčar je pridno skrbel za svojo živino, polja, travnike in gozdove. Mati Marjeta pa je imela vedno polne roke dela. Ker sama ni zmogla vsega je imela pri hiši še dekle. Lepo je vzgajala svojega sina, Janeza in hčerko Metko. Ko je Janez dorastel, so ga poslali v mesto v šolo. Srečo je moral imeti Grčar pri živini in dobri letini, da je s svojimi žulji vzdrževal sina; saj kar je prodal, je bilo tako poceni, a če je hotel kupiti obleko in stroje je stalo mnogo denarja. Janez je pridno študiral. Vsako leto je hodil domov na počitnice, kjer ga je že težko pri-

njem se je vzbujala vest. Spomnil se je žalosti matere, spomnil skrušenega očeta, ki ga je potrla sinova nevhaležnost. Počasi so se mu vrstile slike domače hiše. Videl je Metko, kako letos sama postavlja jaslice in mamo, kako si briše solze ob mislih nanj, ki se je odtujil domu in se vrgel v naročje potovariši ko brzali po strmini in z veličnemu življenju. Mraz ga je spreletel. selimi krik izginjali za ovinki. Janez se ni mogel odločiti. Brez misli je gledal predse in premišljeval. Naenkrat je začutil, da ga močno zebe. Ozrl se je po planjavi, da bi uzrl kje kako hišo, kjer bi se vsaj malo pogrel. Pol ure nad seboj je zagledal ob robu gozda nizko kočjo. Ni dolgo premišljal. Zapel si je smučil in se odpravil navkreber.

Prišel je do hiše in vstopil. Topel val domačega življenja ga je objel. V kotu so postavljali otroci jaslice. Z otroško skrbnostjo in božičnim veseljem so lepili otroci pastirčke in ovčke. Sedel je na klop kraj peči. Neizrečena bolelost mu je legla na dušo. Kot bi ga obsedel angel bolesti. Težke misli so ga spomnile na dom. Spomnil se je lanskega Svetega večera. Prav za Sveti večer je prišel vsako leto domov. Na pragu ga je vselej pričakovala mati. Vse je bilo tako lepo, kot v tej samotni hišici — praznično. In Sveti večer sta z Metko postavila jaslice. Med tem mu je kmetica prinesla potice in skodelico toplega čaja. Vsak topel požirek, vsak sladek grizljaj ga je spomnil na dom. Pogledal je po sobi in začutil je, kako lepo je v tem domu. Tu ni tiste strastne osamelosti, ki objemlje človeka v lahkotnih mestnih gostilnah, da postane napol žival. Ni tistega ozračja in psovka. Nekaj toplega diha tukaj iz vseh kotov, nekaj mehkega in nežnega. Prijetno ti deha nasproti in te boža po licih in po čelu in te vabi, da si ti, naj ostaneš vedno tu, naj tudi ti izgubljeni sin najdeš mir in lepoto domačega življenja. Janeza je stisnilo pri srcu. Počasi je vstal in se odpravil. Kam, sam ni prav vedel.

Pri Grčarjevih so se v žalosti in molku pripravljali na praznik. Mati je delala in molila iz dneva v dan. Metka ji je pri delu pridno pomagala. Za vsakega sta po stari navadi naredili kolač, tudi za Janeza. Metka je letos sama postavila jaslice. Ko je oče spravil živino, je prišel v hišo, za hip postal pod jaslicami, nato pa sedel v kot k peči. Marjeta je kuhala večerjo. Iz vasi se je zaslišal glas zvona. Grčar je vstal, vzel mlek in odšel v kuhinjo po žerjavico. Z Metko sta šla kropiti hišo, mati pa je ostala v kuhinji in mislila na sina.

Sladek vonj je napolnil Grčarjevo hišo. Vse je bilo praznično. Zunaj je zavijal veter in metal droben sneg v slabo zagrnjena okna. Pred kočjo si je Janez nataknil smučil. Prijel je palice in zdrnil po hribu navzdol. Ko je prišel do počivališča, ni našel drugega kot razmetano ognjišče. Tovariši so bili nižje pod gozdom. Videl jih ni, le tek hripavih glasov mu je izdajal, kje so. Nenadoma so

se mu zastudili. Oni, ki so mu bili ideal, ki so mu kazali lepo in veselo življenje so zanj izginili. Bili so mu le še temne sence, obdane z gnusom in sramoto. Brez moči se je sesedel na podrt stori. Iz globočine duše se je razjokal nad izgubljenimi cilji in zgrešenimi poti. V srcu mu je čedalje močnejše klicalo: domov, domov, domov! Doma te čaka mati! Vstal je, napisal na list papirja par besed tovarišem in od kot veter brzal v dolino po nasprotni strani pobočja, da ga ne bi tovariši opazili. Srečno je prišel v dolino. Da bi šlo hitreje, je odvrgl smučil in se napolni peš dalje. Trdno je sklenil, da se še danes vrne domov, da še danes na Sveti večer preusmeri svoje življenje in prosi starše odušičanja.

Pot mu je tekel v velikih kapljah po čelu. Lep in prijazen se mu je zdel gozd, čeprav so ga nizke veje ovirale pri hoji.

Narava se je nanovo odela v belo praznično obleko. Veje so se sklonile še nižje, kot bi se bolj živo sanjale o velikih skrivnostih Svete noči. Ob poti je tu pa tam samotarila kaka hiša. Dvorišča so bila prazna in mirna. Vse je pred snegom in mrazom umaknilo v tople hiše in pričakovalo Svetega večera. Lepa noč ga je prevzela. Spomnil se je doma. Kaj poreče oče? V mislih si je obujal zgodbo o izgubljenem sinu. A kaj porečejo ljudje? Pri srcu ga je stisnilo, da bi na glas zajecal. Tam nad cesto se beli domači gozd in v njegovem zavetju, prav na kraju vasi stoji domača hiša. Še pet minut. Stal je pred domom. Skoro si ni upal preko dvorišča. Kot tat je stopal proti hiši. Pogledal je skozi slabo zastrta okna. V kotu ob mizi so bili zbrani v molitvi. Mati je molila naprej. Zagledal je mater, očeta in Metko, vse sključene in zaskrbljene. Začelo ga je tresti in velika solza mu je spolzla po licih. Sklonjen v dve gubi se je stisnil v zavetje okna in začel na tiem tudi on odgovarjati. Pozabil je že precej a je vseeno šlo. Molitev mu je zvenela kot pesem. Mati je že skoro končala. Molila je še za rajne starše. Še za svojega izgubljenega sina. Solze so ji zalile oči tako, da ni mogla naprej. Janez se je vzdramil. Prestopil je prag domače hiše in ne da bi potrkal vstopil v sobo. Vsi so ostrmeli. Skoro niso mogli verjeti. Janez je objel in poljubil mater ter prosil očeta odušičenja. Kakor izgubljenemu sinu so mu postregli in prinesli novo obleko.

Pri fari je vabilo k polnočnici. Izgubljeni Janez je stopal v noč. Skesanega srca se je približal cerkvi. Orglje so zabučale in pred oltarjem so zacingljali zvončki. Kot v sanjah uspavajoče, nežno in tiho, skrivnostno ter blaženstva polno je zvenela iz kora „Sveta noč, blažena noč...“ Janeza je pretreslo. Kakor kadijo, zažgano po roki duhovnika je kipela njegova molitev proti jaslicam. Z radostnim licem je strmel v hlevček in Božje Dete, ki ga je vabilo k sebi v preprostost in srečo. **Vida Zábavnik.**

Božič

Iz Nazareta v Galileji je šel na pot pravični mizar Jožef, potomec rodu kralja Davida. Besede „Jožef“ pomeni „iz njega bo veliko“ in beseda Nazaret pomeni „Rožo“, ker iz njega prihaja Ona, ki je na svetu kakor lilija med trnjem. Edina med človeškim rododom, na kateri ni nobenega trnja greha.

Ta Lilija je potovala z Jožefom v mesto Betlehem, o katerem so preroki napovedali, da bo rojstni kraj vladarja, ki bo vladal Izraelu. Betlehem pomeni hišo kruha, ker se je tam pripravljala sveta skrivnost Evharistije. Telo rojeno v Betlehemu se deli svetu v podobi kruha, da vernikom vzdržuje dušno življenje.

V Betlehemu je Marija rodila prvorojenca. Biti prvorojenec je bilo pri Izraelcih velika čast. Prvorojenec nam pove, da Sveta družina poprej ni imela otrok. In da jih ni imela pozneje vidimo iz evanđeljskih izročil, ki ne poznajo ne bratov in ne sestra Kristusovih.

Za Sveto družino ni bilo prostora v Betlehemu. Marija in Jožef sta zato prenočila v duplini pred mestom, kamor so ob slabem vremenu zganjali pastirji svoje črede. Tu je porodila Marija sina, o katerem je prerok Izaija napovedal: da bo Dete, na ramah katerega sloni oblast.

Isti Jezus, ki se je rodil v revni betlehemski duplini, je kot Učenik učil po svetih krajih. Dal je srčni mir razbojniku na križu, Magdaleni, daje ga vsem grešnikom, ki ne hodijo zakrknjeni in ga obiskujejo pri Sveti Evharistiji. Isti Jezus ustvarja mir med narodi in državami in nas s svojim naukom opominja, da smo vsi enaki in enakopravni dediči nebeskega kraljestva.

čakovala sestra Metka. Čas je hitro drvel naprej in Janez je hodil že v osmo gimnazijo. Prišla so leta vojne v Evropo in z njo povsod velika zmeda. Janezu k sreči vojna ni pretrgala študija. Učil pa se ni tako pridno, kajti precej so vplivali nanj takratni dogodki, posebno pa njegovi tovariši. Slaba družba ga je prevzela, obesil je šolo na klin in se vdal pijači.

Na dom ni več mislil. Z denarjem, ki ga je imel še od doma, se je vlačil od beznice do beznice in zapravljal mladost ob nogah malovrednih vlačug.

Ko sta oče in mati zvedela za sinovo početje, sta se silno razžalostila. Mati skoro ni mogla verjeti, a ker sin le predolgo ni nič pisal, ji je postalo vse jasno. Na Janezev dom je legla strašna žalost in molk. Marjeta je jokala, Grčar pa je zamišljeno hodil okoli hiše in tarna. V vas radi tolike sramote ni upal. Ni mu šlo v glavo sinovo početje, saj so ga vendar lepo in dobro vzgajali. Toliko let je garal in vzdrževal sina, ki pa mu je sedaj nevhaležen. Grčar in Marjeta sta napisala sinu pismo, naj se vrne pod domači krov in začne pametno življenje. Zraven sta ga tudi pošteno oštela. Pa ni nič pomagalo. V poslednjem pismu je mati Janeza za Božjo voljo prosila naj se vrne domov, oče pa mu je napisal zgodbo o izgubljenem sinu. Tudi on bo tako sprejet, če se vrne, čeprav je dosti težje pridobiti prejšnjega človeka, kot pa premoženje. Marjeta je za Janeza dosti molila in še med delom so se ji ustnice premikale. Pa tudi Grčar je vsak večer pobožno prebiral jagode rožnega venca. Oba sta se postarala.

Bilžal se je Božič, a Janez še vedno ni nič pisal. Za božične praznike so Janez in njegovi tovariši sklenili, da se gredo smučat na gore. Dan pred prazniki so se odpravili. Seveda so jim sledile tudi njihove priljeznice. Kako tudi ne. Na zabavo naj bi šli, pa sami.

V jutranjem siju se je blestel vrh Golice, ko so prišli na njeno pobočje. V godnem zatišju so se zasilno utaborili in si zakurili. Bili so židane volje, le Janez je bil nekoliko klavern. Spomin na božični praznik in na dom ga je nehote spravil v slabo voljo. V

SVETI VEČER

„Sveta noč, blažena noč...“

Povsod je mir in pokoj. Zdi se, ko da lebdi nekaj skrivnostnega v ozračju. Pa vendar rekel bi, noč je kot vsaka druga. Ne, nocojšna noč je čisto drugačna kot so druge. Polna je skrivnosti, čaru, polna skritih teženj in hrepenenj. Nocojšna noč je noč blaženosti in pričakovanja. Na nocojšno noč se je pred mnogimi, mnogimi leti rodil tam daleč na Jutrovem On — Odršenik.

Sveta noč je...

Lune ni videti, a nebo je posuto z brezštevili zvezdicami, ki neprestano trepečejo in mečejo svojo srebrno svetlobo na dolino in grič. Zdi se, da danes blešče zvezdice posebno svetlo in svečano, kot da se zavedajo veličastnosti te noči.

A tam zgoraj, — glej ona velika posebno svetla zvezda, — to je severnica. Ona starodavna zvezda, ki jo vsak pozna, saj nam služi za orijentacijo. To zvezdo so gledali že pred tisoč leti naši pradedki. Po njej so se ravnali že stari Egipčani in Babilonci, opazovali so jo mogočni Rimljani, služila je za orijentacijo našim pradedom in dedom, a nocoj gledamo to isto zvezdo mi. Ona nam v družbi svojih tovarišč medlo osvetljuje pot do cerkve na hribčku, — k polnočnici.

Ta zvezda je svetila tudi pred tisoč devetsto štirideset in petimi leti v oni skrivnostni noči, ko se je rodil Mesija, a danes sveti nam, njihovim daljnim potomcem, ko se gremo pokloniti v bližnjo cerkev malemu Detetu v jaslicah.

Sveta noč, blažena noč...

Vse naokoli je mirno in tiho, tudi najmanjši šum ne kali nočnega miru. Čuje se le rezko škripanje pod nogami in tu in tam besedica iz gruče ljudi na cesti.

Čuj, — to veličastno tišino je prekinil mahoma mogočen glas zvona iz bližnje cerkvice na hribčku.

Bim, bom... bim, bom... je zadonel skozi noč ter napolnil dolino in hrib s svojim krasnim srebrno čistim donenjem. A napolnil je tudi naša srca, srca vseh vernikov, kateri se zaviti v tople kožuhe pomikajo proti cerkvi. Kot, da so se prebudili pobožni potniki iz globokega sna iz zamaknjenosti, so se zdržnili in pospešili korak. Vsakemu je vztrepetalo srce od sreče, ko je zopet zaslišal glas domačega zvona, edinega od treh zvonov, ki ga ni požrla strašna vojna zver.

Bim, bom... bim, bom... doni svečano in zmagoslavno ta edini zvon, glasnik miru, po dolgih letih vojne. Verniki pa z drhtečimi srci mislijo na ono nevarno noč, ko so ga skrivaj sneli in skrili, da ni sl-dil usodi ostalih dveh zvonov, ter bil pretopljen v grozna topoveka žrela, kjer bi sejal smrt in groza. Vsak je mislil v duhu na minula leta strahote in pobijanja. Na časa, ko je vsak dan prinašal samo žrtve, ko so padala življenja mlada in cvetoča. Saj ga ni človeka, ki ni v teh letih izgubil koga od svojih dragih.

Peč svetih večerov so praznovali v strahu ter grozi in nemiru, ne bo li vsak čas treščila bomba v mirni božični dom.

Ta leta so minila, teh grozot ni več. — Danes stopamo spat pomirjeni svečano k polnočnici z prazničnim razpoloženjem v srcih.

Cesta je vedno bolj polna črnih postav. Pot nas vodi skozi zasneženo vaš. Skoraj se ne vidijo male hišice, le skozi okna prihaja slaba svetloba prižganih luči. V vseh hišah pa je skrivnostno božično razpoloženje.

Skozi slabo zastrta okna vidimo lepe jaslice ali pa belo posuto smrekco. Par sveč je prižganih, a v srcih domačinov je tem več svetlobe in blaženstva. — Mir, — dolgo zaželeni mir, ki ga prepleta glas pesmi:

„Sveta noč, blažena noč...“

Cerkev je pred nami. Kakor veličasten tempelj se dviga na vrhu hribčka, obdana in pokrila s debelo odajo lesketajočega snega. Številna mnogobarbna okna so svečano razsvetljena, a skozi široko odprt vhod doni glas orgelj.

Na pragu moramo obstati. Stoglava množica je napolnila cerkev do poslednjega kotička. Od blizu in daleč so prišli stari in mladi, da nocoj, na Sveti večer tu ob jaslicah počaste Odršenika in se mu zahvalijo.

Smeha niti veselja na obrazih ni opaziti. Vsi so zatočeni v svojo molitev. Nocojšna noč naj bi bila ona noč, ki bo zedinila v ljubezni, slogi in miru vse ljudi na zemlji. Dosti je bilo gorja. To Sveto noč naj slave vsi ljudje po dolgem času zopet v miru.

A mi? Stopimo tudi mi pred oltar ter dvignimo desnico k svečani polnočni prisegi: „Dovolj je sovraštva in prelivanja krvi, dovolj časa je šel brat nad brata. Preveč naših dragih je umrlo prerane smrti, da bi še dalje netili sovraštvo. Nikdar več ne bodimo mi, niti naši otroci za hrano topovom. Nikdar več naj nam grozne bombe ne rušijo naše domove. Ne, vojne ne več. Mi, ki smo tu pred oltarem miru, smo dolžni, da mir v bratski slogi obdržimo. Mi hočemo biti kovači miru. To prisegemo v tej Sveti noči iz naših cerkva pa naj širom domovine prodre svetonocna pesem.

Božična noč

Bim, bom odmeva v zvezdno nebo, verni ljudje k polnočnici gredo; praznuje človek, žival in rast, vsa zemlja se raduje Bogu v čast.

Kakor najlepši akord zadoni na Sveti večer zvonjenje v večerni hlad in opominja ljudi, da je napačil zopet oni veliki trenutek, ko ves krščanski svet proslavlja rojstvo našega Zveličarja. Nebeško je to zvonjenje, kakor sploh vse kar se dogaja v božičnih dneh, polnih zbranosti, miru in sladkega hrepenenja. Ob glasu zvona srce zatrepeta od ginjenja, veke se za hip zapro, duša dobiva

ga veselja nad ledeno in morilno zimsko nočjo.

Naj je naše življenje še tako pusto, borno in žalostno, na Sveti večer pozabimo vse težnje in skrbi. Vemo da je ljubi Bog svet tako uredil, da se menjata svetloba in tema, poletje in zima ter — srečni časi in oni polni trpljenja in odrekaj. Zato pa, četudi je morda v tem letu bolest večkrat razjedala naše grudi, se solzilo oko, luč pred jaslicami nas bodri in zagotavlja, da bo po temnih dneh nekoč posijalo sonce vsemu našemu narodu. Kako nas razveseljuje jelka, ki žari v lučkah! Daje nam upanje, da se v vsem trplje-

krila... Ves svet je tajinstven in vzvišen; naš duh se raduje v zavesti, da bo nocoj sam Božji Sin stopil na grešno zemljo ter bival med nami.

Zvezdice migljajo opojno in razsvetljujejo vse stvarstvo, da bi se Božje Dete ne izgubilo v temi, snežinke so pretlake pokrajino s prekrasnimi srebrnimi preprogami, jelka kraljica gozda si je nadela biserni pajčolan. Še živali čutijo svetost trenutka, saj je znano, da na Sveti večer ni sovraštva med živalskim svetom. Po cestah in vrtovih se blešči kakor milijon draguljev, doline je pokrila čarobna modrina. — V vso to krasoto zadoni zvon, ki vabi verno ljudstvo k polnočnici. Izginil je pohlep, nevoščljivost in preprič s človeških src, zemljan ljubi, odpušča, praznuje...

Luč je močnejša od temelj To globoko resnico občutimo v srcu najbolj o božičnih dneh. Kako pust je adventni čas; vsem se nam zdi, da je sonce za vedno zapustilo zemljo, po cele tedne ne vidimo sinjine neba. Divjanje v naravi z dežjem, snegom in viharji nam onemogočuje bivanje na prostem, zagreni vsak sleherni trenutek. — Na Sveti večer pa utihnejo celo elementi narave, vse je mirno in pokojno ter z radostnim utripanjem pričakuje Jezuščka. Sonce, daleč nekje za gorami se pričinja vzpenjati višje..., tako je Božič tudi praznik zmagoslavja radujoč-

nju in težavah povojnih let že poraja nova, boljša doba, kakor vzklije iz semena, rjave korenine ali gole vejice vsa pisana lepota sončnih dni.

Te vere nam ne more nihče vzeti, kakor nihče ne more oporekati, da raste kruh pod toplo snežno odejo tudi v ledenih zimskih nočeh. Nikdar si ne bomo pustili izruvati te vere iz srca, kajti oropani bi bili za mnoga vzvišena čustva. Kako pusto življenje morajo imeti narodi, ki ne poznajo sreče Svetega večera, ne lepote dreveščka in jaslic! Ubožici so. Zato naj svečka na dreveščku vžge v nas vse dobro in sveto, naj nas napravi močne, da bomo kljubovali še vsem težavam, ki jih je povzročila vojna, naj nam osvetljuje pot do cilja, ki bo privedel ves naš narod v srečnejšo bodočnost.

Zapojmo na glas na Sveti večer, da bo odmevalo od skalnatih sten ter prodiralo v najgloblje doline in tam zdramilo še ona zakrknjena srca, ki ne čutijo miline največjega praznika. Veter naj ponese ta glas kot božični pozdrav vsem drugim, ki so še mogoče razkropljeni po svetu, ter naj jim zagotovi, da jih nismo pozabili. — Nebroj drobnih lučic miglja v božično noč! — Tudi v naših dušah naj se poraja velika luč ljubezni do domovine in naj nas vodi navzgor. Slovenske družine, čuvajte skrbno to luč!

Tončič Sonja

NA SVETI VEČER

Po ozki gazi navkreber, proti oddaljeni hribovski vasi; se premika temna postava. Sneg je debel, a gaz je oska in le slabo izhojena. Po hoji osamljenega popotnika je spoznati, da je izmučen od dolgega potovanja. Tu in tam postane za trenutek, da se malo oddahne pogleda navzgor proti vrhu hriba ocenjujoč kako daleč je že došel in koliko še ima do vrha, do vasiče tam gori, katera se pač več ne vidi, ker se je že pričelo mračiti.

Popotnik je pospešil korake trudeč se, da bi čim hitreje prišel do vrha, toda v primeri z dolgim potom se zdi, kot da ostaja vedno na istem mestu. — A mrak se vse bolj spušča na zemljo. Njegove moči pojemajo. — Lačen je in izmučen. Obleden je le slabo ter povrh vsega pa je invalid — ranjenec. Na daljni ruski fronti mu je pred dvema letoma zlomilo nogo. Nezavesten je obležal. Nato ga je našla ruska patrila in odpeljala v ujetništvo. Dolgo je trajalo, da je okreval, a posledice so le ostale.

Par let je minulo. Med tem ko je bil on tam daleč v notranjosti Rusije, so zavezniške čete zmagoslavno vkorakale v naše kraje — in jih osvobodile. Nato je bil tudi on izpu-

ščen iz ujetništva in sedaj je na potu domov, v domačo vas, k ženi in svojim otrokom.

Ali pot iz Rusije do doma je dolga. Zima je prekrila deželo z debelo snežno odejo. Božič se je bližal a on je potoval — potoval. Danes na sam Sveti večer pa dospel do domačih krajev. Ah, kako mu bije srce, ko po dolgih letih spet gleda domače kraje. Mrak se spušča, a on le hiti naprej in naprej gori, v naročje ženi in otročičkom katerih dolga leta ni videl in ki mogoče že mislijo, da je mrtev. Nocoj na Sveti večer bo spet objel vse v svojem naročju.

Da saj res, za najmlajšega še niti videl ni, žena mu je takrat pisala, do bo kmalu rojen, a potem, kaj je bilo, — to več ne ve.

Mrak ga je tresel ob misli, da bi utegnil na poti opešati in obtičati v snegu. Znova je zbral pojemajoče moči ter pospešil korak. Samo naprej, naprej v naročje družine, ki ga danes, kot morda nikdar poprej pričakuje — saj danes je Sveti večer.

Zavita v gosto meglo stoji vasica vrh hriba. Debel sneg pokriva strehe in vrtove. Iz malih zastrtih oken prodira le malo svetlobe na cesto, pa vendar zadosti da moreš spoznati kje so hiše. V tiho noč zvone iz mirnih domov glasovi svetonocnih pesmi.

Sam

Gorje mu, ki v nesreči biva sam; A srečen ni, kdor srečo vživa sam! Imaš-li, brate, mnogo od nebes, od bratov ne odvrčaj mi oči! Duh plemeniti sam bo nosil boli, a srečo vživa sam ne bo nikoli.

Odpri srce, odpri roke, odiraj bratovske solze, sirotam olajšuj gorje.

Kdor pa srečo vživa sam, naj še solze preliva sam!

Simon Gregorčič.

Kajti nocoj je Sveta noč!

Čisto na kraju vasi, v mali prijazni hišici je zbrana družinica v veliki sobi.

Mati, — žena okrog tridesetih let, pravkar postavlja jaslice. Sedem letni Francek ji pridno pomaga, pa tudi pet letna Micika se že prav podjetno vrti okrog jaslic, — le najmanjši, dveletni Karlček še meri vatle po sobi, prav malo se meneč za posle ostalih. Stara mama pa sedi na zapečku, prebira jagode rožnega venca ter z zadovoljstvom opazuje hčerko in vnuka.

Vsi so zbrani, le eden manjka. Nocoj bo že tretjič manjkal ob svečanosti Svetega večera. Bog ve, kje je danes? Mogoče leži že mrtev nekje tam daleč v daljni Rusiji.

Delo je šlo h kraju. Mati je pritrdila samo še zvezdo repatico na hlevčkom, Francek pa je med tem še tu in tam popravil pastirčke in ovčke in — jaslice so bile gotove.

Z blaženim nasmeškom na obrazu je mati ogledovala jaslice. Tudi otroci so pristopili in z blestečimi obraski občudovali pravkar dokončan umotvor. Ja, celo mali Karlček je odobraval mahal z rokami.

„Ali ne mama, tako lepih jaslic še nismo imeli, kot jih imamo letos?“, je rekel Francek.

„Pač, dragi otroci“, je z žalostnim vzdihom odgovorila mati: „Imeli smo še lepše, mnogo lepše, ko je bil še naš dragi atek doma, toda vi ste bili takrat še čisto majhni, a Karlček še niti na svetu ni bil.“

„Mamica, jaz pa še vem, kako je bilo, ko je bil atek še doma. Tako je bil dober, pa je moral iti v vojsko“, je pripovedoval Francek.

A tudi Micika je htela priti do besede: „Mamica, kdaj se bo pa vlnil nas atek, o katelem nam ti zmlaj plavis?“

„Ne vem, dragi otročički, morda kmalu, morda ga pa še dolgo, dolgo ne bo“, je mamica z žalostnim glasom dejala in skrivaj obrisala solzo.

Ali Micika je še dalje radovedna: „Jel mamica, da vojska ne bo nasemu atku nič hudega naldila, jel, atek ima tudi nas lad?“

„Da, da otroci, nas vse ima naš atek zelo, zelo rad“, de mati ter se izvije otrokom in pristopi povešene glave na zapeček, k babici: „Ah draga mati“, de, ihteč:

„Ko bi vsaj Ivan doma, ali če bi vsaj vedela da je živ. Kako bi bila srečna. Čisto drugače bi bilo. Že tretji Sveti večer praznujemo brez njega. O, če bi bil tudi on med nami, kako srečni bi bili.“

Babica je odložila molek ter objela hčerko: „Draga Ana, na obupuj. Poglej, kakor je to Božja volja tako bo. Saj še ni ročeno, da je mrtev. Potolaži se, Tvoja sreča so sedaj tvoji otročički.“

„Prav pravite mati, moja sreča so moji otroci. Za njih bom živela, a na moža mislila in za njega molila.“ Zdrnila je na kolena in za njo vsa družina. Njihova molitev je bila ena sama prošnja za srečno vrnitev njega, ki ga ni med njimi, a živi tembolj v njihovih srcih.

Iz pobožnosti jih predrami lajež psa čuvaja.

„Kdo neki nas moti na Sveti večer?“ de mati.

Pes je kmalu otihi, a takoj nato je nekdo narahlo potrkal.

„Kdo le more biti tako pozno?“ vpraša babica, a mati hiti odpirat.

„Mir z vami“, pozdravi slabo oblečen in vidno izmučen prišlec ter vstopi v sobo.

Mlada žena obstane kakor okamenela. Široko odprtih oči strmi v prišleca; kot da ne verjame svojim očem. Dolgo časa je trajalo, da je uvidela, da to ni le sen, temveč resnica:

„Za Božjo voljo, je li mogoče..., ti si Ivan...?“

„Anal Da, jaz sem draga moja žena“, je končno spregovoril mož in razprostrl roke.

„Ana... Ivan...!“

Dogo časa sta bila objeta in od ginjenosti nista mogla spregovoriti besedice. Zrla sta si v oči, a preko njunih lic so polzele solze, — solze sreče, po treh letih žalosti.

„Ata, ata“, ju je naposled opomnil klic otrok.

„Ah, dragi moji otročički sedaj je spet več atek pri vas“, je dejal srečni oče in objel Franceka in Miciko.

„A sedaj poglej še svojega najmlajšega — za Karlčka smo ga krstili“, pokaže mati malega Karlčka, ki se je med tem priskukal prav do akta in se mu obesil na hlače kričeč: „Ata... ata...!“

KOROŠKI GOSPODAR

Novi šiling in naše kmečko ljudstvo

Rok za zamenjavo nemških mark in zavezniških šilingov od 10 RM (\$) navzgor je za javnost že potekel. Zamenjava le še dopustna prodajalnicam na drobno. Naš list je še posebej opozoril, naj v dnevnih zasledujete poročila o zamenjavi, zato zaradi neznanja ljudje pri zamenjavi nimo imeli izgub. Velika razgibanost, ki smo jo opazili v tej zadevi povsod na deželi, opravičuje domnevo, da taka bojazen o kakšnih zamudkah ni utemeljena.

Vobče pa se pri naših kmetih ne najdejo primeri kopičenja denarja. Pametni gospodarji so nabrano odvisno gotovino po možnosti že davno spravili v obtok z investiranjem pri poslopih, živini, strojih itd. Splošno se tudi more reči, da razen redkih izjem pri naših kmetih gotovine ni preveč doma. Znani so nam številni primeri, kjer gospodarji oziroma člani njihovega gospodarstva niso razpolagali niti s tolikšnim imetkom mark, da bi ga lahko zamenjali za vso količino novih šilingov, ki bi jim šla po številu živilskih kart. Izjeme so redki verižniki in navijači cen. S temi pa javnost ki jih že prej ni marala, nima nobenega sočutja.

Zakon o novih šilingih ne pove ničesar o morebitnem razvrednotenju ali odbitku v bankah naloženega denarja, o čemu se toliko govori. Očividno je pridržana taka odredba poznejši zakonodaji poklicanega na novo izvoljenega narodnega sveta. Zaenkrat je šlo zakonodajalcu v prvi vrsti za to, da takoj učinkovito prepreči nadaljnji dotok mark iz inozemstva in ugotovi količino v tuzemstvu nahajajočih se mark. Ta količina bo potem razen drugih gotovo sododolčno merilo glede morebitnega razvrednotenja oziroma odpisa pri vlogah. Takoj dosežen učinek je pa že zdaj ta, da bo obtok

bankovcev zelo znižan in da bo s tem povečana kupna moč novega šilinga, tako da bo denar postal zopet to, kar je bil, namreč edino in priljubljeno posredovalno sredstvo vsega prometa, ki se je bil v zadnjih časih spričo dejstva, da marka ni imela pripisane ji vrednosti, sprevrgel v praoblake menjave itd. Razume se samo ob sebi, da je enkrat za vselej izginila Hitlerjeva utvara o vrednosti dela kot podlagi denarja.

Važno je za naše kmete, kako vpliva sedanja zamenjava na odplačevanje dolgov. Hvala Bogu je res, da je le majhno število zadolženih kmetov in da je pretežna večina kmetov zaradi ugodnih konjunktur med vojno lahko očistila svoje domačije hipotek in drugih dolgov. Toda nekaj zadolženih je vendar še ostalo. V poštev pridejo zlasti dedne terjatve, nastale pri zapuščinah, tako zvana posojila za zakonski stan in slično. Ali bo tukaj treba odrajtati v markah dolžno vsoto v enakem znesku novih šilingov? Zakon o šilingih predpisuje (§ 3. odst. 2.), da se morajo na nemške marke glaseče se vsote preračunati v enake zneske v šilingih in da se v tem razmerju (torej ene marke za en šiling) od 21. decembra 1945. leta naprej lahko poravnajo (§ 6. odst. 2.) vse obveznosti, ki bi se morale izpolniti v Avstriji v rajhovskih markah. Iz besedila („... se lahko poravnajo“) se da opravičeno sklepati, da tudi tukaj še ni izgovorjena zadnja beseda, ampak da je tudi ta stvar pridržana poznejši dokončni ureditvi zakonodajalca. Bila bi vsekakor velika trdota, če bi ti dolžniki, ki se niso mogli znebiti dolga niti v času gospodarstva v rajhovski marko, morali zdaj v času, ko jim bo že zaradi zmanjšanega obtoka še trša predla za nove šilinge, v le-teh plačati svoje obveznosti.

Taka in še marsikatera druga vprašanja, na katera odgovarjamo o drugi priliki, se

porajajo pri našem kmečkem ljudstvu ob sednji zamenjavi denarja. Vzlic vsem trdotam, ki morda nastanejo za socialno šibkejše, pa moramo biti zelo zadovoljni z njo, ker samo ona preprečuje popolno razvrednotenje (devalvacijo) denarja in omogoča stabilizacijo zdrave veljave (valute) ter s tem uspešen podvig vsega gospodarstva najmanj na predvojni nivo. Starejšim kmečkim gospodarjem so še gotovo v žalostnem spominu časi po koncu prve svetovne vojne, ko se je računalo samo z stotico in milijoni razvrednotenih starih avstrijskih kron, ko je bilo torej naenkrat toliko milijonarjev, v resnici pa nemanjše. Tudi takrat je moral šiling odpraviti to zlo ter spraviti gospodarstvo v normalen tir. Upajmo, da se to posreči tudi sedanjemu novemu šilingu. —č.

Zasajajmo le lepa in pravilno odgojena drevesa

Ko smo se odločili, svoje zemljišče s sadnim drevjem zasaditi, tedaj bodemo najprej vprašali, kje dobimo drevesa za nove nasade. Nabaviti si lepih in pravilno odgojenih dreves, mora biti prva skrb vsakega, ki namerava delati nove sadovnike, kajti le taka drevesa bodo dobro uspevala, bodo za časa rodila ter naš trud tisočerno poplačala. Nasadi takih dreves bodo še prihodnim rodovom pričali, da smo razumni možje, prebrani in izborni gospodarji, ki vse kar stori, dobro premislijo in prevdajajo. Kdor pa dela kar tako, kakor je slišal, da so delali njegovi vredniki, ali kakor vidi delati svoje malomarne in brezbrizne sosedo, tisti res nekaj stori, pa vse njegovo delo le prepo-gostokrat kaže, da dela brez glave. Delo pa, ki je brez glave storjeno, je navadno tudi skaženo.

Veliko ali malo živine v hlevu?

Talne razmere, podnebje in gospodarsko-uvrpani pogoji so odločilni za smer, ki jo zavzema kmetijstvo v posameznih deželah. Pri nas je živinoreja brez dvoma najvažnejša gospodarska panoga, od katere ima mali in srednji kmet največ dohodkov. V živinoreji zavzema glavno mesto govedoreja, ki je usmerjena pač krajevnim razmeram odgovarjajoče ali na proizvodnjo mleka ali mesa.

Odločilno vlogo v živinoreji igra krma. Za dobro prospevanje živinoreje mora biti na razpolago pred vsem dovolj dobre krme. Krepke krme, ki smo jo nekdanje uvažali celo iz prekomorskih dežel, nam danes vsepovsod primanjkuje. Zaradi tega moramo tem bolj skrbno gospodariti s krmo, ki jo pridelamo na lastni zemlji. Število živine v hlevu se mora ravnati po količini krme, ki jo imamo na razpolago. Še vse preveč je ostalo v navadi naziranje, da kmet toliko velja, kolikor repov ima v hlevu. Mnogi vstrajajo pri določenem številu živine, čeprav nimajo zanjo dovolj hrane. Posledica tega je, da je živina stalno slabo hranjena in da nimamo zaradi tega od nje niti zaželjenega pribitka na teži niti zaželjene količine mleka. Dostikrat se zgodi, da tehtajo iste živali na spomlad prav toliko ali pa celo manj kot jeseni. To se pravi, da skozi vso zimo (skoraj šest mesecev) ni nobenega prirastka na teži, ali celo nazadovanje. Pri taki živinoreji seveda nikakor ne moremo govoriti o dobičkanosti. Kako moremo potem pričakovati v živinoreji kak napredek. Že zgodaj spomladi, ko je zemlja pokrita še s snegom, gleda marsikaj kmet s skrbjo, kdaj bo zginil sneg, da bo mogla živina na pašo, ker ji nima dati kaj jesti. Kljub temu pa tudi po večletnih izkušnjah ne pride na misel, da bo moral število živine zmanjšati. To bi pomenilo zanj nazadovanje. Bilo bi pa v tem primeru edino zmanjšanje števila živine na mestu, in sicer količini krme odgovarjajoče. Živina mora dostikrat vse življenje stradati. Ni čuda, da naša živinoreja nazaduje in propada.

Vsak kmestovalec naj jeseni dobro preceni zalogo krme in naj stanje živine temu primerno uredi. Vso manj vredno živino daje mo iz hleva, da ne bo odjedala krme dobri živini. Mnogo bolj pametno je naprimer, da redimo v hlevu osem glav živine in to dobro krmimo, kot pa da redimo naprimer dvajset glav, ki jih pustimo stradati. Prirast živine na teži bo večji, mlečna proizvodnja višja, živina lepša ter celokupni donos večji. Ni vseeno, ali tehta junec ali telica 400 kg s 3 leti in pol ali pa že z 2 in pol letom. V prvem primeru porabi žival mnogo več kr-

me, končni uspeh je pa slabši, razen tega je treba eno leto dalj čakati na dohodek.

Vso našo pozornost moramo posvetiti kakovosti živine in ne toliko številu. Zlasti plemensko živino, mlade telice in bike moramo dobro krmiti, da morejo razviti vse svoje dobre lastnosti, ki so jih podedovale po prednikih. Pri plemenskih kravah velja zopet isto, če hočemo, da bodo imele zdravo potomstva, da nam bodo dajale dovolj mleka.

Ob tej priliki omenimo tudi pasmo. Popolnoma napačno je naziranje, da more ta ali

ona pasma zboljšati stanje naše živinoreje, da bi nam ta ali ona pasma prinašala večje dohodke. Najboljše je ostati pri pasmi, ki smo jo navajeni in ki je v naših krajih že udomačena. S to bomo še največ dosegli: stremeti pa moramo seveda za tem, da jo zboljšamo. Zboljšanje pasme bomo dosegli s pravilno, skrbnejšo vzrejo mlade plemenske živine z zboljšanim krmiljenjem in nego. Privzeli bomo za pleme vedno le popolnoma zdrava teleta, ki so dobro razvita in brez napak, ki se rade podedujejo. Izhajati morajo samo od dobrih prvovrstnih krav mlekaric ter dobrih bikov.

Ni važno koliko repov imaš v hlevu, ampak kakšni so. —c.

Čebelice in ptički pozimi

Čuden naslov, ali ne? Kaj naj imajo čebelice opraviti s ptički? Samo malo potrpite, pa vam bo vsa stvar kmalu jasna!

Med čebelarji in nečebelarji, ki so pa ljubitelji ptic, se bide že stara bitka: ali so naše koristne ptice, med njimi zlasti ljubka sinica (nemško Kohlmeise), potem pa ščinkovec in še nekateri drugi ptički, ki se jeseni selijo (n. pr. lastavica) zares sovražniki čebel? V raznih čebelarjskih knjigah pišejo o njih in jih kar uvrščajo med prave pravcate sovražnike čebel. Na drugi strani se pa ptičarji zelo resno zavzemajo za popolno nedolžnost sinčice in tovarišev, češ, škodljivost so iznašli prenapeti in za svoje čebele preskrbni čebelarji.

Vprašanje je zanimivo in pravilen odgovor nanje, se mi zdi, bo vsaj do neke mere zadovoljil obe bojni strani. Onih ptic — selilk, ki jeseni zapuščajo naše kraje in se spomladi v naše veliko veselje spet vračajo, ne bomo jemali v poštev. Tudi ne raznih srakoperjev in sorodnih roparjev, ki so res znani škodljivci čebel, ker jih poleti leteče lovijo in nabadajo na trne. Sedaj nam gre le za one ptice, ki utegnejo škodovati pozimi.

Med njimi je na prvem mestu sinica, ki jo vsi dobro poznamo. Ta drobna, ljubka ptičica je kmetu silno koristna. Neumorno išče od spomladi do jeseni raznih škodljivcev po sednem drevju in jih veliko pokonča. Z njimi namreč v glavnem hrani sebe in svoj drobní zarod. Zdjaj pa dobro poslušajte vsi! Pridejo hladni jesenski in zimski meseci in se razna drevesna golazen globoko poskrrije. Sadovnjak in polje in gozd pokrije snežna odeja. Nikjer ni več nič za lačni želoček — mraz pa pritiska, da je joj. Kje si takrat, kmet in sadjar? Kje ste, ljubitelji drobnih ptic? Ali niso krilatí pevci zaslužili s svojim koristnim delom poleti, da pomislite nanje se-

daj, ko si sami ne morejo na pošten način pomagati? In če se nanje pozabi — ali ni povsem naravno in skoro pošteno, da si ptičke rešujejo golo življenje — kakor koli? Moralne postavbe dovoljujejo celo človeku, da sme vzeti, kar potrebuje da si reši življenje, čeprav vzeta stvar ni njegova. Kdo bi potem zameril senici, ki si pomaga v stiski, kakor ve in zna?

Pred panji na tleh se vendar le še kaj dobi. Srednji del čebelnega trupelca je tako dober... Ko zmanjka na tleh, se pogleda po bradah. To in ono čebelico je zalotil mraz in je otrpla ostala v žrelo. Naglo izgine v ostrem ključku njena sladka drobovina, ostanki pa obležijo na bradi čebelarju v opomin. Ko tudi otrplih čebel ni več, snega in mraza pa noče biti konec — a živeti je treba! — pridejo na vrsto ostrejši ukrepi. Sinčička začne trkati s kljunom po panjski skončnici. Na ta način le privabi kakšno čebelo iz panja, ki razburjena priteče skozi žrelo pogledat, kaj je. Revica zgubi svoje življenje, še preden je dobro pokukala skozi žrelo. Ta postopek se utegne še večkrat ponoviti. Sila kola lomil!

Ali je torej sinica čebelam pozimi škodljiva? Reči moramo, da v opisanih okoliščinah je. Toda močno je treba podčrtati dostavek: v opisanih okoliščinah. Emetje in čebelarji smo pač sami krivi, če se pozimi za koristne ptičke nič ali pa vsaj premalo brigamo. Potem se pa pritožujemo nad njimi, da nam pri čebelah delajo škodo. Skrbimo, da bodo ptice pozimi dobile vsaj najpotrebnejše za lačne želočke, pa bodo imele čebele pred njimi mir! Da bo pa tudi skušnjava odstranjena, zavijajmo brade panjev. S tem bo pravde o škodljivosti ali neškodljivosti naših sicer koristnih ptičkov v čebelnjaku konec.

Dr. L. Puš

Za naš ženski svet

Božiček prihaja

Gospodinje, poskrbite, da ne bo v praznim košem potresal okrog vogalov. Bilo bi zelo žalostno zanj, a še hujše za vaše malčke, ko bi se zbudili v božično jutro in z žalostjo ugotovili, da je to leto nanje pozabili. Božično drevesce pa tudi ne sme ostati prazno, čeprav ni mogoče kupiti ne pisanih sladkarij in ne bleščočega božičnega nakita. Jabolka, orehi, drobno pecivo — ali niso to predznaki tajinstvenih dni, ko praznuje zemlja in nebol! Teh premore skoro vsaka hiša, predvsem po deželi.

Da ne boste v skrbeh, da bo ostal vaš drevesček prazen, da otroci in družina ne bodo imeli nič sladkega za pod zob, vam priobčim nekaj receptov za božično pecivo. Seveda delati morate na skrivaj, najbolje zvečer, ko otroci odidejo spat, drugače bi jim pokvarile vse veselje, ki ga imajo z Božičkom. Pripominjam pa, da sem izbrala le najskromnejše, kajti zavedati se moramo, da praznujemo prvi Božič po vojni.

Beli sladkorčki za na drevesček

Deni v snežni kotliček 14 dkg sladkorja in nekoliko vanilijevega sladkorja, polij po vrhu 4 do 5 žlic vode ter kuhaj počasi toliko časa, da že gostljato vre in nerado kaplja. Zdjaj urno smešaj 2 do 3 žlice stolčenega in presejanega sladkorja ter vlij na pomazano in izbrisano pločevino. Ko se malo shladi, pa ne popolnoma, zreži na poljubne ploščice in oblike. Popolnoma ohlajene sladkorčke zavij v lepe izrezljane papirčke in shrani, dokler ne boš krasila drevesčka.

Pecivo iz beljakov

je najbolj pripravno za na drevesček, ker je lepo belo. Če imaš potrebno brizgalko lahko napraviš vse: zvezdice, venčke osmice, koleščke, prestice in podobno.

Naredi sneg iz štirih beljakov, zmešaj vanj 14 dkg stolčenega ter skozi sito presejanega sladkorja in malo vanilijevega sladkorja. Potem deni sneg v brizgalko ali vrečko, ki si jo sama lahko sešiješ, ter napravi na pomazano pločevino vetrnice v raznih oblikah. Lahko pa oblikuješ tudi kar z žlico. Gotove vrtnice posavi v othlajeno pečico; najboljše bo, če ostanejo čez noč, da se posuše in ostanjejo beli. Če pa ti bolj ugajajo zarumeneli, tedaj jih postavi še za nekaj časa v gorko pečico.

Gobice

Te so posebno lepe za na drevesček. Naredi iz dveh beljakov trd sneg; zmešaj vanj 13 dkg sladkorja. Deni ga v brizgalko ter naredi na voskom pomazano pločevino majhne okrogle hlebčke. Deni jih v ohlajeno pečico, najbolje čez noč, da se posuše bolj kot spečejo. Naslednji dan postavi pločevino na topel štedilnik, da moraš pobrati hlebčke nepoškodovane. Potem naredi zopet sneg iz dveh beljakov in mu primešaj 13 dkg sladkorja. Vbrizgaj na pločevino majhne, pa visoke cevke, ki naj bodo pečli. Na vsakega natakni hlebček-klobuček ter postavi v malo toplo pečico, da se posuše, a da ostanejo štorčki še beli. Nato postavi pločevino zopet na štedilnik, poberi gobice in shrani na zelo suhem prostoru.

Drobno pecivo iz vzhajane testa

25 dkg moke, 1 dkg kvasa, 2,50 dkg sladkorja 1/3 litra mleka in nekaj soli. Kves zdrobi z žličko sladkorja in primešaj žlico mleka in žlico moke ter pusti vzhajati. Nato ga vlij v moko in prideni ostale stvari. Testo prav dobro utepi (biti mora nekoliko bolj trdo kakor navadno) in pusti vzhajati. Nato ga razvaljaj in poljubno oblikuj, kakor ptičke, kolobarčke, prestice itd. Pusti jih še nekoliko vzhajati, nato jih speci v svetlo rumeno.

Navadno pecivo

2,50 dkg masti, 7,50 dkg sladkorja, vanilijev sladkor, 25 dkg moke nekaj pecivnega praška, pet žlic mleka, sol.

Vmešaj dobro maslo ali mast s sladkorjem, prideni vanilijev sladkor, pecivni prašek, presejano moko in mleko ter testo dobro vmesi. Nato ga razvaljaj za nožev rob debalo, izreži z modelčki poljubne oblike, jih pomazi z mlekom, potrosi s sladkorjem in speci pri srednji vročini.

Karamelne ploščice

10 dkg sladkorja, 2 dkg masla, 2 do 3 žlice vrele vode, 14 dkg moke, 3 dkg krompirjeve moke, 2 do 3 žlice mleka, poljubne dišave, 1 do 4 žlice pecivnega praška.

Od sladkorja vzemi 7-dkg in zarumeni na štedilniku, prideni maslo in vodo ter gladko vmešaj. Nato vlij v moko, prideni vse ostalo in dobro zamesi. Potem razvaljaj zelo tenko, izreži lepe ploščice in speci svetlo rumeno.

Krsko medeno pecivo

10 dkg medu, 5 dkg sladkorja 3 do 5 dkg masla, dišave 30 dkg moke, 1 pecivni prašek, 1 jajce.

Med razstopi in prideni sladkor, maslo in dišave. Moko presej s pecivnim praškom vred in prideni nekoliko ohlajeno medeno tekočino. Potem dodaj še jajce in zamesi gladko testo. Izreži oblike in jih polagaj na z moko potreseno pločevino ter speci v srednje vroči pečici.

IZ DOMAČIH KRAJEV

Odmevi iz Ebentalske naselbine

Mnogi od onih srečnih, ki so jim bombe prizanesle, ter so jim domovi ostali celi še niti ne vedo da je tukaj v bližini mesta ena cela precej velika naselbina povečini samih izbombardirancev ki sedaj stanujemo v zasilnih barakah.

Gotovo tudi marsikaterega zanima naša usoda kakor tudi način našega združništva in življenja, pa se zato tudi mi oglašamo s kratkim opisom naše naselbine.

V okolici Celovca je sicer več naselbin z zasilnimi domovi, ali največja je naša, saj šteje celih 73 barak, v katerih je našlo domavno tako, manj ali več članskih družin. Pretežni del so sami izbombardiranci, ki so izgubili stanovanje, hiše ali večji ali manjši del svojega imetja. Je pa tudi gotov del takih, ki sicer niso bili žrtve bomb, ampak so se zaradi splošne stanovanjske krize morali zateči v te vrste stanovanj.

Izgled naših zasilnih domov je predvsem individualen, ter zavisi največ od stanovalca samega, kakor si je pač kdo uredil svoj mali domek v smislu lepote in udobnosti tako pa ima. Mestna občina je dala svoječastno gradivo, delovne moči in prostor ter so na tem mestu izgradili še omenjeno število popolnoma enakih barak ki so pa za vsaj malo udobno življenje, zelo pomanjkljive. Izgrajene iz skobljenih desk in pokrite s strešno lepenko so imele samo dva prostora in sicer malo kuhinjo in sobico. Izgled naselbine se je zatem hitro izpremenil ter danes ne ličita več dve baraki druga drugi. Vsak si je preuredil po svojem ukusu in zmoglosti.

Sedaj ima že skoro vsaka baraka tudi lično teraso ali dodatno sobico. Drvarnico si je tudi že vsak naredil, saj brez nje vendar ne gre. Dometve same pa so tudi večinoma vsi obarvali s povečini zeleno barvo, a okoli domov pa so postavili lepe ograje. Notranjost je pri nekaterih kar vzorna zlasti v pogledu čistoče. Luksuza res ni videti, kajti večji del so kakor sem že omenil izbombardiranci reveži stanovalci, ampak kljub temu imajo lepo. Tudi pri akciji za drva nismo spali, kajti kuriti je pa treba, sicer...? No pa tudi tu ima leseni domek eno dobro stran, namreč to, da se zelo hitro ogreje, le da se na žalost po prekinjeni kurjavi tudi takoj ohladi. No pa kdor si je svoj dom pravočasno uredil za zimsko stanovanje in se pobrigal za dovoljno kuriva, ta se danes kljub vsemu prav veselo smeje.

Kakor vidite tudi pri nas ni tako slabo kot si marsikateri na prvi pogled predstavlja. Malo več težkoče pa imamo s pitno vodo, kajti v naselbini sami ni vodnjakov z užitno vodo, ter smo odvisni od okolišnih sosedov in njihove dobrote.

Kakor povsod, tako je tudi pri nas eno vprašanje, ki je za nas zelo pereče. A to je vprašanje elektrike.

Čeprav je bila naselbina zgrajena že skoro pred dvema letoma, smo šele pred dobrimi tremi meseci dobili električni tok. Stvar se je pa razvijala takole:

V naši okolici ni bilo glavnega voda, ki bi razpolagal z dovoljno energijo. Dolgo so se pletli pregovori in nešteto krat smo šli sami do mestnega elektro-podjetja, ali vsakokrat smo bili zavrnjeni z izgovorom, da ni delovnih moči itd. Letos v poletju pa je le prišlo tako daleč, da so nam napeljali tok. Notranjo instalacijo smo seveda plačali sami, a daljnovid nam je postavila mestna občina. Ali te dni nas je iznenadilo nekaj drugega. Prišel je od mestne elektrane inkasant ter je po vseh barakah zahteval po sto šilingov za napeljavo daljnovega. Ako kdo ni plačal mu je zagrozil s takojšnjo ukinitvijo toka. Za nas je bilo to kot „grom iz jasnega“. Kaj nima mesto toliko kredita, da bi moglo financirati električni daljnovid za eno naselbino ubogih bombardirancev? Upamo, da bodo te vrstice morda našle pri merodajnih odmev da se s plemenitejšimi božičnimi darili spominjo naše naselbine. P.K.

Za smeh

Iz bojnega polja. General stavi nekemu vojaku sledeče vprašanje: „Kaj misliš ti pri tem, če vidiš svojo bojno zastavo vohati?“ Vojak modro odgovori: „Da močno veter pihlja gospod general!“

Dobro se je izgovoril. „Zena k svojemu možu, kateri je prišel ob tretji uri zjutraj domov: „Mož, povej mi koliko je ura?“ Mož: „Ravno ena!“ (med tem bije ura tri) Zena: „Ti se motiš, ura je bila tri!“ Mož: „Neumnost, ura je bila.“

Ubogi bolnik. Zdravnik proti bolnikovi ženi: „Vaš mož zelo težko požira?“ Zena: „Ali samo težko požira ali tudi vodi!“

Poziv deželnega glavarja

Na tisoče naših vojakov je še v vojnem ujetništvu. Po daljšem prizadevanju je končno upati, da se bo njihov prevoz domov iz vseh evropskih dežel z podporanjem mednarodnega Rdečega križa čimprej mogoče pričel.

Potrebno pa je obleči del teh ujetnikov, ker bi drugače njihovo potovanje v zimi brez potrebnejših oblačil resno ogrožalo njih zdravje.

Vsled tega pozivam vse Korošce, da darujejo za avstrijske vojne ujetnike.

V prvi vrsti je potrebno zbirati plašče uniform, uniforme, čepice, vojaške čevlje ali škornje, kakor tudi razno perilo. Vračujoči vojni ujetniki v mnogih slučajih nimajo ničesar doma. V civilnem življenju ne bodo mogli več nositi vojaških oblek. Zato potrebujemo plašče, obleke, klobuke, perilo, čevlje itd. Darujte, kar lahko pogrešate. Tudi potrebujemo denarnih prispevkov, da bomo lahko financirali prevoz domov. Posamezne zvezne dežele so prevzele prevoz iz različnih držav. Štajerska se mora brigati za ujetnike v Jugoslaviji, mi Korošci pa za one v Italiji.

Sedaj, ko se nam proži možnost, pomagati svojim rojakom, moramo delati z vso silo. Od uspeha zbiranja zavisi skorajšnja vrnitev naših fatnov.

Skozi zbirke v Tretjem rajhu so postale vaše omare skoraj prazne. V imenu naše avstrijske domovine in naše rodne dežele Koroške vas naprošam za vašo pomoč. Naši možje morajo končno priti domov! Pomagajte vsi!

Za deželno vlado

Hans Plesch s. r.
Deželni glavar

Izvedba zbiranja

Zbiranje pomoči v oblačilih bodo izvedle oblasti skupno z avstrijskim Rdečim križem. Nabiralo se bo v času od 17. decembra do vključno 8. januarja. V vseh mestih bodo postavljena zbiralna mesta. Denarne prispevke se bo lahko vplačevalo pri zbiralnih mestih ali direktno na račun Koroške pomoči za avstrijske vojne ujetnike pri Koroški banki v Celovcu.

K novi uredbi dvojezične šole / Franc Legat

Tu in tam se čujejo glasovi, ki ugovarjajo od vlade izdani novi uredbi za dvojezične šole. So ljudje, ki pojmujejo novost po starih sredstvih in merah, ki se ne morejo ločiti od vkoreninjenega nazora in ki ne vidijo novega časa, časa v katerem se narodi sveta v slogi združujejo k skupnem delu za dvig človeške kulture.

Ta novi čas se jasno odraža v novi uredbi za dvojezične šole na Koroškem. Tu sta se našli sedaj v deželi dve vodeči smeri k sporazumni rešitvi šolskega vprašanja v dvojezičnem ozemlju. — Gospod prof. Dr. Tischler je rekel v uvodu k novi šolski uredbi, ki je izšla v „Kärntner Nachrichten“ št. 157: „Po novi šolski uredbi se je na Koroškem nastopila nova pot, ki je utemeljena v dejstvu, da živita tu dve narodnosti in da se mora spraviti ta skupnost na bazo sporazumevanja“, in dalje: „Glavno nalogo bo izpolnil novi šolski načrt, če bo pripomogel odpraviti vsak šovinizem in nestrpnost v deželi, če bo pomagal obema deloma približati se drug drugemu.“ Jasno se je izrazil o tem g. vladni predsednik, dr. K. Newole, v „Neue Zeit“ št. 8: „Upati in želeti je, da sledi sedaj nova doba mirnega in srečnega življenja“, in: „Tvorili so se predpogoji za mirno skupno življenje.“

Za ureditev šolskega vprašanja v dvojezičnem ozemlju se je izdelal načrt, ki se je osnoval v isto svrhu že v letu 1937 in ki se je obrazložil v „Österreichische Pädagogische Warte“ nasl. 8./9. Načrt bi že takrat pripeljal do sporazumne rešitve nacionalnega vprašanja na Koroškem, če ne bi nenadoma nasilno uničil nacionalistični napad na Avstrijo od takratnih državnih organov začete ukrepe. S tem nazorom so bili povabljeni vodeči možje, opazovati vprašanja z iste smeri, namreč iz skupnega stremeljnja obeh narodnosti po gospodarskem in kulturnem podvigu v dvojezičnem ozemlju. Gospodarski in kulturni dvig dežele ali enega njenega dela bi ležal ljudstvu obeh narodnosti — bodisi Nemcu ali Slovencu — enako toplo na srcu.

Za obstanek skupnega življenja tvorijo navedeni povodj temelj, na katerem se bo osnovala bodočnost naše dvojezične šole. Točasnost stoji bodočnost šole v početku razvoja; ne more in ne sme se takoj popolnoma uveljaviti, ker potrebuje kot vsaka dobra stvar naravni razvoj. Dvojezična ljudska šola z državnim jezikom se mora preobraziti le polagoma, vendar pa stalno v novo osnovo, tako, da šolska mladina stalno napreduje. V nekaj letih bo mladina tako daleč, da zdrži vsako primerico s enakostarimi učenci enojezične nemške šole in je zraven tega podkovana tudi v znanju slovenskega jezika. Pri izpitih za meščanske in srednje šole ne bodo otroci dvojezičnih osnovnih šol zaostali za otroci enojezičnega pouka, temveč jim bodo enakovredni. — Poleg tega bodo obvladali še drugi deželni jezik, kar jim daje po okolnostih še prednost pred enojezičnimi nemškimi otroci. Radi tega je samo sreča in dobrobit staršev v dvojezičnem ozemlju, poslati svoje otroke v dvojezične šole!

Kako naj bo to mogoče, ko je vendar do sedaj daleč zaostajalo šolstvo v dvojezičnem ozemlju za enojezičnim nemškim šolstvom?

Kakor je že omenjeno v obravnavi leta 1937., so potrebni za razvoj dvojezičnih šol

trije predpogoji: uvedba odgovarjajočih šolskih knjig, posebno izšolanje učnih moči in ustanovitev posebnega učnega načrta. Šolska odredba predvideva:

1. čitanko v obeh jezikih, slovensko in nemško slovnico, računico za prve tri šolske razrede v obeh jezikih in slovenske in nemške čitanke;

2. lastne učne načrte ter načrte razporeda snovi za vsako vrsto šol;

3. izobrazovalne tečaje učnih moči za uvedbo dvojezičnega pouka, tvorjenje delovnih zvez in uvedbo tuje jezikovne metode kot novi predmet v četrtem letniku učiteljskega.

Vlada je torej izdelala temelj za ustanovo in izgradnjo dvojezičnih šol. Dosedaj smo zamogli izvršiti le eno delo, i. s. dvojezično čitanko do polovice. Slovenska slovnica, prvi zvezek, je točasno v tisku, nemška slovnica, prvi zvezek, se nahaja v odobritvi pri učnem ministrstvu. V delu se pa nahajajo slovenski bralni zvezki. Zagotavljam, da smo pripravljene za učne knjige storiti vse, da se delo pospeši, akoravno nam pokladajo po nepotrebnem marsikatero zapreke na našo pot.

Šole ko so izpolnjeni vsi predpogoji, lahko začnemo z novo šolo v polni meri. Šolske knjige bodo sestavljene po učnem načrtu leta 1930. in po najnovejših posledicah otroške psihologije in didaktike. Na podlagi obeh slovnice spoznavajo otroci brez truda vporabo več ali manj tujega drugega deželnega jezika. Ti dve slovnici sta zgrajeni na temelju samolastnega in lahkotnega pridobivanja tuje snovi in se torej prilagodi bistvu šest- ali sedemletnega otroka. Glavna težnja pouka v nižjih razredih leži na dvojnem jezikovnem pouku, vsled česar se učna doba podaljša.

Učne knjige in ukrepi vlade še ne zajamčijo popolnega uspeha, če ne sodeluje učiteljsvo s polnim čutom dolžnosti. Akoravno je naše učiteljsvo dovolj naobraženo, zavisi vendarle upravljanje novega sredstva od njihove volje in pripravljenosti. Nedvomno je, da mora po besedah g. vladnega predsednika dr. K. Newole, biti ureditev vestno izvršena in se vsak učitelj v dvojezičnem ozemlju zaveda, da ga onemogoči kot takega vsaka kršitev čuta dolžnosti ali celo sabotaže.

Potruditi se hočemo, čimbolje opravljati svoje dolžnosti in nadoknaditi zaostanek v šolstvu dvojezičnega ozemlja. Ta nadoknada naj povzdigne šolstvo nad običajno stanje in ga napravi vzornega za vse sosedne pokrajine. V dobri veri hočemo izkazati veliko dobroto ne samo dvojezičnemu ozemlju, temveč celi deželi. Toda tudi večina učiteljsva bo, odgovarjajoče svojimi čuti dolžnosti, napravila vse, da bo služila šoli na podlagi danih navodil z vsemi svojimi močmi.

Deželna vlada nam je torej dala temelj za razvoj dvojezičnih šol. Prizadeva si izvršiti v smislu navedbe vsa dana navodila. Prepričani smo tudi, da bo učiteljsvo dvojezičnega ozemlja izvršilo svoje delo v duhu in vsebinsko glasom šolskih odredb in da se bo držalo nasvetov po deželnem šolskem svetu potrjenega šolskega odbora. Potem bomo imeli v dvojezičnem ozemlju šolo, ki ne bo odgovarjala samo vsem zahtevam tam naseljenega ljudstva, temveč bo tudi vzor za vse slične vrste šol.

Zvišana oddaja mleka je nujno potrebna

Pri vseh koroških mlekarnah je množina vddanega mleka močno nazadovala — deloma radi raznih zaprek v zadnjem času. Te pa so sedaj deloma že odstranjene, zato se mora množina oddajnega mleka dvigniti na prejšnjo višino.

Mestno prebivalstvo dobiva sedaj dnevno komaj eno osminko litra posnetega mleka mnogokrat tudi tega ne in tedensko le 50 gr maščob. Ker te večinoma obstajajo iz masla, zato je tudi za zvečanje obroka istih potrebna zvišana oddaja mleka.

Sicer je res, da je manj mleka radi pomanjkanja krmil, vendar je treba povdariti, da je velikokrat oziroma pri marsikom manjka dobre volje za večjo oddajo mleka. Ker meščani trpe tako pomanjkanje, bi tudi pridelovalec mleka, zavedajoč se svoje dolžnosti do skupnosti, moral nekoliko omejiti uporabo mleka v domačem gospodinjstvu.

Tudi pri oddaji mleka nam mora biti vedno pred očmi naš znan izrek: „Zrno do zrna — pogača...“. Vsaka tudi najmanjša, več oddana količina mleka bo dobrodošla skupnosti. Če bi prehranili v vsakem koroškem kmetijskem gospodinjstvu le 1 liter mleka, bi to znašalo letno 11 milijonov litrov mleka, iz katerega bi se lahko napravilo približno 475.000 kg masla. — Če bi vse krave, katerih je na Koroškem približno 100.000, vsak dan bolj temeljito pomolzli, bi dobili dnevno gotovo 1/8 litra mleka več, kar bi znašalo letno več kot 4 milijone litrov ali približno 190.000 kg masla. — Končno naj omenimo, da bi zvišali oddajo mleka tudi s tem, da bi teleta približno 1 teden prej dali za zakol, s čimer bi pri približno 45.000 takih telet pridobili okroglo dva in pol milijona litrov mleka ali 100.000 kg masla. — So pa tudi še druge možnosti za povečanje oddaje, le več dobre volje je treba, kot smo že omenili.

Tudi ni vseeno, komu kmet oddaja mleko. Vsi svoječasno izdani tozadevni predpisi so še vedno v veljavi. Če smo iste izpolnjevali za časa Hitlerjevske Nemčije, jih moramo danes, ko smo zopet v svoji svobodni državi, še tembolj, kajti zavedati se moramo, da pri tem pomagamo svojim ljudem. Zato mora vse mleko priti v mlekarno, ne pa oddajati na skrivaj in po višji ceni raznim prekupčevalcem in onim, ki imajo več denarja in časa na razpolago ter bi na ta način hoteli imeti prednost pred večino ostalih. Vsaka oddaja mleka posameznim osebam je tudi prepovedana in kaznjiva.

Vsi koroški proizvajalci mleka se morajo torej zavedati velike odgovornosti, kajti od njih je odvisno, ali bo prebivalstvo zadostno preskrbljeno z mlekom in maščobo ali ne.

Ten minutes English:

1. The Plural — Množina

1.
a book — knjiga
a country — dežela
a class — razred
one potato — krompir
a leaf — list
a knife — nož
a man — mož, človek
a woman — ženska
a foot — noga
a tooth — zob
a goose — gos
a mouse — miš
a louse — uš

two books — dve knjigi
some countries — nekatere dežele
several classes — več razredov
one pound of potatoes — funt krompirja
leaves — listi
knives — noži
men — možje, ljudje
women — ženske
feet — noge
teeth — zobje
geese — gosi
mice — miši
lice — uši

Shop assistant: Good morning, Sir. What can I do for you? — Prodajalec: Dobro jutro, gospod. S čim Vam lahko postrežem?

Mister X: Yes, please! I want something to go with a dark suit — Gospod X: Samoznesnice, prosim! Zelim nekaj, kar se prilega temni obleki.

Assistant: I think I have exactly what you need. — Prodajalec: Mislim, da imam prav to, česar Vam treba.

Mister X: Yes that's very nice. How much is it? — Gospod X: Res, ta je zelo čedna. Koliko stane?

Assistant: 12 shillings. Not at all dear, when you consider the quality — Prodajalec: 12 šilingov. Nikakor ni draga, če uvažujete kakovost.

I don't want to give more than 5 shillings. Haven't you anything at that price? — Ne hotel bi izdati več kakor pet šilingov. Imate kaj za to ceno?

Of course, Sir — Seveda, gospod.

ZVEZDNI UTRINEK

Bilo je na predvečer Božiča. Šivilja Ana je povsila roke in prenehala s šivanjem. V vsem okraju ni šival nihče tako marljivo in ni bil tako preobložen s delom, kakor gospa Ana. Posebno še sedaj, pred prazniki, ko je hotelo biti vse novo.

Mrak se je spustil nad zemljo in ugasnil dnevno svetlobo v dolini. Stene Karavank so postale čarobno blede. Ana je žalostno obsedela v temi. Učenko je že davno poslala domov. Nekaj težkega ji je težilo dušo in jo oviralo pri delu, ki ga je drugače tako z veseljem opravljala. Že nekaj dni traja ta občutek. Trudila se je, da bi se ga otresla vsaj za nekaj časa, a ni šlo.

Pred nekaj dnevi je sosed, Peter Kalan, vdovec s sedmimi otroci prišel k njej in jo z nerodnimi besedami zaprosil za roko. „Ne“ je zavrnila. Ni ga marala. Takšnega pijanca — ne, nikoli ne. 45 let je bila stara, a Peter deset vršč. Poznala sta se že iz otroških let, saj sta bila sosedata. Rojena ob Karavankah, nista nikdar zapustila domačih krajev. V mladosti sta se prav rada videla. Še preveč rada, tako se je zdela Ani še danes. Toda nista govorila o tem. Dokler, da — dokler — kako je že prišlo — dokler ni prišla osemnajstletna Mojca, skoraj kakor bi priletela izpod neba. Kot s'rota je prišla Mojca k Anini materi, ki je daljno sorodnico dobrodušno sprejela. To je bilo pred približno 22 leti. Peter Kalan se je do ušes zaljublil v navivno Mojco. Imela je zlate lase, debele kite so obkrožale kakor krona nežno dekliško glavico. Peter je povzdignil ubogo deklico kot ženo na svoj dom, ki je bil že takrat obdvojen z dolgovi, a Mojca je imela le lase zlate, njen žep pa je bil prazen.

Anina srčne rane so se zacelile. Imela je svoj poklic, bila je šest let starejša kot nežna Mojca, ter je ostala njena najzvestejša prijateljica. Nato jo je zasnubil neki sošolec in Ana je privolila v zakon. Ta zakon nikakor ni bil srečen. Njen mož se je vdaj kartam. Povzročil ji je velike skrbi in jo pretepal. Po desetih letih zakona jo je smrt rešila tega pijanca.

Medtem se je v sosedni hiši, pri Kalanovih družina zelo povečala. Otrok je prihajal za otrokom. Veliko trpljenja in težav je težilo nežna ramena Mojce. Dolgovi so se večali, število otrok tudi. Že njih je bilo sedem. Ana je imela polne roke dela, ker je bila vsem za botro. Podarila je vsem prva oblačila, a nato je vedno šivala za njih.

Mojca je počasi hirala. Že prvi otrok, zlatolasi Konrad ji je odvzel nekaj življenskih moči. Na smrtni postelji ji je Ana morala obljubiti, da bo zvesto stala otrokom ob strani. To je tudi storila.

Kalan ni nikdar vedel, koliko je naskrivaj darovala otrokom, ker on ni imel nikoli denarja. Tri leta so prešla po Mojcini smrti a Peter Kalan je popolnoma zanemaril svojo rodbino in gospodarstvo. Počasi toda redno se je vdajal pijanci. Še se ni uveljavila ta slabost, toda bil je v nevarnosti, da bo zdrvel v pogubo.

To je Peter najbrž tudi sam čutil, zato je pred tedni zaprosil Ano za roko. To pač ni

bila zavidanja vredna snubitev. Mladost je prešla, bilo je sedem otrok, a posestvo polno dolgov. To je Kalan sam videl, vendar je računljal z Anino ljubeznijo do otrok. Da ga je Ana odklonila, ga je strašno jezilo; jezo je udušil v vinu. Tako duševno oslabilenega ga je dobila v roke pokvarjena ženščina, ki bi se bila rada vsedla na njegovo posestvo. —

Ana je začutila strupen mraz, ki je vel od vrat v izbo. Bila je huda zima, tako huda, kakor je ni bilo že desetletja. Tudi v njeni duši je vstajal hlad, ki jo je hotel upogniti in napraviti malodušno. Ana je vztrepotala. Medtem se je stemnilo. Njena hišica je stala ob cesti, obrnjena proti vzhodu. Iz doline je vel leden veter in silil skozi špranje pri oknih. Trepetajoč od mraza je Ana vstala in napravila luč, nato je skrbno razpihala žerjavico in naložila. Ko se je vzravnala je odskočila od strahu.

Pred njo je stal mlad fant, močan kakor medved. Njegova visoka postava ga je napravljala starejšega, kakor je bil. Njegovi plavi lasje so bili razkuštrani, toda imel je jasne odkrite poteze. Njegov obraz pa je kazal krvave praske a izpod suknjiča mu je gledala raztrgana srajca.

„Sveta Devica, kako pa izgledaš, Konrad!“ Prestrašeno je Ana stopila bližje k fantu, ki je bil za celo glavo večji od nje. Privila je petrolejsko svetilko. Konradove oči so divje žarele. Velike koščene pesti so grozile, ozrl se je po stolu in se težko sesedel vanj.

„Govori vendar, Konrad, kaj je s teboj?“
„Ha — kaj neki“, se je grenko zasmel.
„Stapel sem se z njo. Mogoče bo sedaj pustila očeta pri miru.“ Razburjeno je skočil pokoncu, zopet stisnil pesti in jih pomolil Ani v obraz. „Ali pa — bom zadavil s temile rokami. Ta že ne bo nikdar zastopala materinega mesta.“

Gospa Ana je takoj vse vedela. Pomirjevalno je odrinila njegove pesti izpred svojega obraza. „Pojdi, Konrad, ne razburjaj se. Ne poslušaj ljudskih čenč. Tvoj oče se vendar ne bo tako daleč spozabil.“

„Saj se je že spozabil, teta! Verjemi mi. Nocoj je bila v materni sobi. Ja, zato sem šel k nji. Še samo enkrat in pozabil bom, da je moj oče.“ Zardel je v obraz od sramu in jeze. Njegove oči so se grozeče iskrale. Strašno je bil razburjen ta mlad fant, ljubljene svoje pokojne matere in tudi Ane. Trepetal je vsled razdraženosti.

„Jaz tega ne morem verjeti!“
„Na žalost je tako. Oče misli poročiti to ženščino, tako daleč ga je speljala. Že nekaj tednov ga ni spoznal Nesmiselno razsipuje denar. Danes je bila pri nas zarubljena — edina krava. Oče sploh ni nikdar več trezen. Komaj je prespal enega mačka, že išče drugega. Teta Ana, jaz tega ne zdržim več.“

Ana ga je sočutno pogledala. Trpela je z njim vred. „Vaša hiša bi potrebovala žensko — toda ne takšno — to vidim tudi sama.“
„Takšna ženska kot si ti, teta Ana! mora priti k nam. Nobena druga.“

„Jaz, o ne“, je prestrašeno odvrnila.

Razgovarjala sta se še dolgo to in ono, toda ničesar se nista domislila, kar bi ju opogumilo. Žalostno sta se razšla. Jutri bo Sveti večer ...

Ana je šivala vso noč, zatopljena v težke misli in skrbi.

Nastalo je jutro pred Svetim večerom. Planice so žarele v rožni luči jutranjega sonca. Tode bilo je strašno mrzlo, 30 stopinj pod ničlo. Dolgo ivje je viselo kakor cvetje od vejčja. Pod nogami je škripalo in oster zrak je bodel v obraz.

To jutro se je Ana odpeljala z vlakom v mesto. S svojim denarjem je odkupila zarubljeno kravo. Nato je nakupila še nekaj daril za kalanove otroke. Ko se je vračala, ji je postalo skoraj slabo. Neprespansa, pogreznjena v skrbi je žalostna stopila v svojo hišo.

Izbe so bile mrzle. Mraz je čepel po vseh kotih, v peči je slabotno prasketalo: sedem otrok brez matere in Sveti večer ...

Reza, Kalanova dekla je bila stara in gluha; opravila je le najpotrebnejša dela. Danes mora iti Ana tja in poskrbeti, da bodo otroci imeli jaslice, in da jih bo Jezušček obdaroval. Najmanjši otrok, štiri letna Anica, je Ano zelo rada imela. Vedno se jo je držala za krilo in ji sledila kakor senca.

Reza je nevoljno zamahnila z revmatično roko, kakor bi hotela reči: gospodar je že zopet zdoma. Konrad je sedel ves zaskrbljen hlevček ki so ga z združenimi močmi postavili v kot na desko. Tudi par pastirkov so imeli. Ko so bile jaslice postavljene, jih je povabila Ana na svoj dom. Danes bodo vsi tudi Reza večerjali pri Ani. Po večerji se bodo vrnili nazaj in čakali polnočnice.

Zunaj se je že zdavnaj stemnilo po hišah so postavljali jaslice. Ljudje so praznovali in se radovali. Tamo pri Ani se je naselila skrb. Še vsako leto je čutila Božič in se veselila z otroci, danes pa ne čuti nobenega praznika. Tudi Konrad je sedel ves zaskrbljen. Mogoče so se v njegovi mladi glavi porajale Kajnovne misli. Ani se je zdelo, kakor da stiskajo njegove silne pesti njeno srce. Nekaj ji je prigovarjalo, celo zahtevalo od nje, naj se odloči, toda ona je zmažala z glavico: ne! Prišla je mala Anica in skrila glavico v njen predpasnik: Teta Ana, ali si v mestu naročila mamico za mene? Kajne Jezušček jo bo privedel s seboj?

Moj Bog, kako resno otrok sprašuje.

Konrad se je mučno zasmel.

„Oj ti neumnica!“ je dejala osemletna Reza modro „kje neki bo Jezušček vzel mamico.“

„O ja, teta Ana nam jo bo preskrbela — ona lahko vse stori“, je Anica z gotovostjo zatrjevala.

Ani in Konradu je ob tem razgovoru pošel tek. Drugim otrokom in stari Rezi pa je šla jed zelo v slast. Čuvaj Tiger, je proseč sedel poleg Konrada in potrto migal z repom. Konrad je vstal in ga izpustil ven. Zapel si je suknjo in sledil psu. Ni mogel več vzdržati v izbi med ljudmi.

Zunaj je bilo silno mrzlo. Na nebu je žarelo nebroj luči. Presunljivo lajanje Tigra je presekalo ledeno tišino. Že je zaškripal sneg pod stopinjami Konrada, ki je hitel v smer, odkoder je prihajalo lajanje. Zavil je okrog domačije in klical psa. Tiger je lajajoč privedel sina k očetu, ki je ležal iztegnjen poleg vrtno ograje in se ni ganil. Konrada je pretreslo ob pogledu na očeta, ki ga je v mesečini komaj spoznal.

Na nebu je zažarelo. Zvezdni utrinek je žarko razsvetlil za trenutek ledeno noč. Ta znak z drugega sveta je za hip posvetil ženi, ki se je hipoma znašla ob Konradu, da bi mu pomagala. Daleč na zahodu je sij ugasnil. Opravil je svojo dolžnost, pokazal je Ani, ki je s Konradom odnesla Petra v izbo, cilj, za katerega se sama ni mogla odločiti. Ali ni zvezda tudi trem Modrim iz Jutrove dežele pokazala pot!

Molče so položili pijanca na njegovo posteljo. Srce mu je rahlo bilo, najbrž še ni dolgo ležal na zmrznjeni zemlji. Nevarnosti ni bilo nobene, njegovo telo je bilo še toplo. Tiger je še o pravem času poklical na pomoč svojemu gospodarju.

„Pridi, Konrad! Greva po otroke. Prižgi lučke ob jaslicah. Oče naj ostane v postelji. Zamolčala bova, da sva ga našla pijanega. Jaz grem po otroke.“

Stopila je v svojo sobo, zbrala otroke in z njimi zapustila hišo. Nad njo so migljale zvezde, za njo je korakalo krdelo otrok, a daleč na zahodu je obmolnil glas neba. Mraz je prisilil otroke a usteca, da so molčala. Hitro so izginiti v domačo hišo. Konrad je nemo stal poleg jaslic, pred katerimi so trapezale blede lučke. Nocojšnja noč ga je težila, sramoval se je namesto očeta. Nihče ni vprašal po njem. Otroci so se vsedli za mizo in pričeli moliti. Reza je mrmrala zraven. Ana ni odvrnila svojega pogleda od Konrada, zasmilil se ji je ta dobi mladenič, ki je imel toliko smisla za rodbino in toliko ljubezni do domačije. Že on sam je vreden njene žrtve Torej!

Molitev otrok je utihnila. Razvijali so svoja darila. Le Konrad se še ni dotaknil svojega zavojčka. Ana je razumela njegov trdovratni molk. Zopet je prišla Anica in jo vlekla za predpasnik; v rokah je držala punčko. „Kje je pa mamica?“ je željno vprašala.

„Otroci!“ je Ana glasno odvrnila in se izogibala Konradovim pogledom. „Otroci, recite jutri očetu, da hočem postati vaša mati. Pred nekaj tedni me je zaprosil za to, Jezušček me je poslal, naj vam povem to.“

V sobi je Konrad objel Ano, svojo novo mater, ter se obenem jokal in smejal od veselja. Ana je bila ganjena, vedela je, da jo bo ta zvesta mlada duša vedno podpirala. Prvič v življenju se je naslonila na moško moč, a tudi prvič občutila otrokovo ljubezen. Vsa njena žrtve se ji je zdela sladka ob misli, da bo mati temu krasnemu mladeniču. — V Kalanovo hišo se je vselil mir, prišel je Jezušček.

OBJAVA:

Bohinjc Truda, rojena leta 1920., ki je bila leta 1934 uslužbena na pošti v Beljaku naj se zglaš pisemno ali ustmeno na naslov: Založnik Matevž, taborišče Kellerberg, pošta Bištrica na Dravi.

Roman:

KRIŽ NA GORI

Ljubezenska zgodba

IVAN CANKAR

Že je mislil Mate, da bi spet zavezal, odšel brez slovesa. Toda ovoj je zašumel na tla in prikazal se je svetnik; Mate je vzel sliko in jo je nesel k zidu, da bi jo pokazal v svetlobi. „Ni treba, saj tako tudi vidim ... No, dobro, dobro, znaš nekaj? ... Od kod pa si 'o preslikal? — „Samo da vprašuje!“ si je mislil Mate in up se je zgani v srcu. „Od nikoder, to je moj svetnik!“ — „Hml! Zdi se mi da gleda navzkriž in tudi nos je čuden. Učiti bi se moral! Zakaj pa si zastopil šolo?“ — Postrani ga je pogledal župnik in se je naravno nasmehnil. Mate pa je takoj razumel in si je mislil: „Spomnil me je na to stvar, zato da bi ga ničesar ne prosil. Sam ve, kako je bilo, čemu bi mu razlagal?“ — „Nisem jo pustil, spodil so me iz šole.“ — „Zdaj pa se ukvarjaš s takimi stvarmi?“ — „Že prej sem se ukvarjal in rad bi bil umetnik, kakor so drugi. Samo treba bi bilo, da bi šel kam ... ven iz Globeli.“ — „Mahoma so mu zardela lica in sram ga je bilo, ni vedel zakaj. Tako mu pripovedujem in on se smeje v svojem srcu; že je spoznal, čemu sem prišel ...“ — „Napoti sem se bil na faro, zato ker sem mislil —.“ Glas je bil tih in plah, besede so mu zastale. „Le delaj dalje, bomo že v deli ... Ampak pri nas na fari je toliko siromakov in tudi študentov imamo, ki so pridni ... zelo pridni fantje.“ — Župnik je govoril počasi in je gledal skozi okno; nato je posegel

v žep in je podaril Mateju krono, lepo srebrno krono. Pokimal je še z glavo, vrnil se je počasi v izbo in se tudi na pragu ni več ozrl. Mate je stal sredi velike, svetlo pobeljene sobe; roko je imel še zmerom raztegnjeno in je tiščal krono v pesti. Vroče mu je bilo v glavi in bleščalo se mu je v oči; zdelo se mu je, da mu je trda in lesena vsa koža od čela do nog, kakor ustrojena. Okrenil se je počasi, nesel je sliko k durim in jo skrbno zavil in prevezal. „Čemu pa sem prišel tusem, kakšne neumnosti pa sem govoril?“ je pomislil in se je nasmehnil, smehljaj pa je bil pritaženemu ihtanju podoban ...

Hanca je sklonila glavo do mize in je zahtela. „Kaj pa ti je, dekle neumno?“ se je ozrl oče.

„Glej, Hanca, ni drugače, požene ga preko pragal kakor da bi ga videl ... Saj bi ga še jaz pognal, vagabunda; kos kruha bi mu dal in bi ga pognal ... Ali veš, zakaj so ga spodili iz šole? V cerkev ni hodil, vagabund je bil! Nikoli ne bo nič iz njega, prosil bo od hiše do hiše in pod kozolcem bo spal. To je tvoj Mate, glej, Hanca!“

Govoril je in se smejal, Hanca je bila zahtevala samo enkrat, nenadoma in nezavedno. Zdrnila se je in se je prestrašila svojih sanj. Odgovarjala je očetu v sreco, upirala se je z

vso silo njegovim strašnim besedam. Glas, ki je prišel iz grla, je bil plah in neodločen.

„Tako ne more biti.“

„Kakor pravim in čisto nič drugače. Pojdi po vasi in poprašuj, še tebe bodo gledali postrani!“

Pred oknom se je zazibal gosposki klobuk, učitelj je pogledal v izbo.

„Ali ste že kaj napravili? ... Dober večer, gospodična Hanca!“

Hanca ni marala učiteljevih bočnih, rdečih oči, ki so gledale kalno in neodločno izza oteklih trepalnic in tudi njegov veselji smeh ji ni bil pogodi, ker so se odpirale ustnice preširoko in so se kazali veliki rumeni zobje.

„Do noči bo delo v kraju!“ je odgovarjal oče in je pomaknil smolasto kapico na čelo.

„Pa stopim malo k vami!“

Ozrl se je na Hanco s hipnim pogledom, ki ga ni opazila in preden so se odprle duri, se je tudi oče ozrl nanjo iznad rame.

Učitelj je položil klobuk na mizo in je šedel Hanci nasproti.

„Ali ste že kaj čuli, gospod učitelj? Umetnika imamo v Globeli.“

Hanca je zardela in je pogledala strahom na očeta. Zakaj bi ga ponižal pred njim?

„Kakšnega umetnika?“

„Mate je umetnik Hanco vprašajte?“

„Tisti Mate tisti pokvarjeni študent?“

„Tisti Mate!“ se je smejal oče. „Slikar je, svetnika je napravil in ga je nesel na faro. Župnik pa ga je pognal preko praga.“

Hanci se je dvignilo v prsih kakor srd in žalost; ali ni se genila, ozrla se je na očeta z velikim, začudenim pogledom.

„Ni se še vrnil.“

In spomnila se je, da ga je obsodila sama, da mu je začrtala vso pot od začetka ter mu narekovala vse besede.

„Ne sme se tako zgoditi! Ni se tako zgodilo!“

Lepa večerna zarja je bila za hribom, vse hiše na fari so se kopale v rdeči svetlobi in žarko se je svetilo zlato jabolko na stolpu. Kakor je bil hrib za njim in je stopal navzdol, v tisto gorko zarjo, se je zradostilo Mateju srce, zavrnil se je in je hodil pokonci, klobuk visoko nad čelom, oči vesele in jasne. Žvižgal je in ni čutil nog; že je zasvetil tam beli farovž in spoznal je župnika, ki je stal na pragu ter senčil oči z dlanjo, da bi videl, kdo prihaja s hriba. Od daleč je pozdravil Mate, zamahnil je veselo s klobukom po zraku in že ga je tudi župnik spoznal.

„Kam, Mate, po kakšnih opravkih?“

„Naravnost k Vam, gospod župnik, svetnika Vam prinašam!“

Urno je odvil zabor in večerna zarja je obzarila sliko, tako da je bila kakor iz samih solčnih žarkov ustvarjena. Župnik se je začudil in se je nasmehnil.

„Sam si to napravil, Mate?“

„Sam!“

„Stopi, Mate, stopi malo z mano v farovž, da se kaj pomeniva; ne bo še kmalu zvonilo k večernici! Saj si pač žejen, Mate?“

Obadva sta se nasmehnila in sta stopala počasi po stopnicah.

„Mate, velika je še prihodnost pred teboj in sam Bog vedi, kaj boš še vse dosegel ... Pa si slabo oblečen, Mate; kako se ti godi?“

Dalje prihodnjic.